

Het kind van de rekening

Ab Visser

bron

Ab Visser, *Het kind van de rekening*. Veen, Amsterdam z.j. [1969]

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/viss012kind02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

[1]

Het was kort na zeven uur en betrekkelijk stil op het Damrak, zodat de trams op dit traject met een bloedgang voorbij konden jagen en ik uit moest kijken om mijn waardeloze hachje er niet bij in te schieten, terwijl ik schuin overstak om langs de Beurs en via de Oude Brugsteeg op de Zeedijk te komen. Het waaide en regende, maar dat werkte verkoelend op mijn verhitte voorhoofd. Ik voelde me rillerig en zweverig, kortom belazerd en het was stom van mij geweest om bij ‘Eddy’ op het Damrak te gaan eten. Zuurkool met te veel vette worst, te veel vet spek en, natuurlijk, te veel aardappelen. Dat ik mij hiertoe had laten verleiden, had denk ik iets te maken met een vleugje Parijse nostalgie, want ik eet graag choucroute in de omgeving van de place Clichy. Ieder mens heeft recht op een beetje snobisme.

Ik was zo misselijk geworden als een hond en ik dacht: als ik nou moet overgeven, zit ik gelijk weer met een lege maag en dan had ik mijn geld beter in mijn zak kunnen houden, want ik was zo goed als pleite.

De serveerster kwam naar me toe en vroeg of ik een dessert wilde. Dat had ze nu net niet moeten vragen. Ik kon maar amper de kracht opbrengen om nee te schudden, haar opzij te duwen en met een kolèregang naar het toilet te rennen om over te geven. Het luchtte me op, maar er joegen nog steeds scherpe krampen door mijn maag en ingewanden. Dat kon ook haast niet anders, want voor ik ging eten had ik een lading Entosorbine, Entero-Vioform en Norit ingenomen. Dat waren de middelen die ik had kunnen bedenken bij de drogist; hij had me aangekeken of ik een zeeman was die de voorraad nodig had voor een volle ziekenboeg met buikloop.

Als ik wat onderneem tegen ziekte doe ik het goed, dan is het er op of er onder, om maar meteen van het gezeur af te zijn. Laat de een of andere Pil het maar niet horen; die jongens smeren de medicijnen liever uit, om de rekening een beetje op te laten lopen. Ik heb eens binnen de twee uur een hele fles Siroop Famel leegge-

dronken om een scheurende hoest te bedwingen. Ik kreeg er prompt koorts van en een smaak in mijn mond of ik een dozijn eucalyptusbomen kaal gevreten had en ik zwom de hele nacht in een jungle met stinkende miasmen, schetterende vogels en muskieten, waarvan het gezoem tot één reusachtige drillboor in mijn hersens samensmolt. Toen het ochtend werd was ik genezen, al moest ik eerst goed in mijn scheerspiegel kijken om te zien waar mijn smoelwerk gebleven was, zo vaal en weggetrokken zag het er uit.

‘U moet wél op de dosering letten,’ had de drogist bezorgd gezegd, toen hij mij op mijn verzoek een glas water bracht en zag dat ik een handvol gemengde medicijnen in mijn mond propte als een kind dat tum-tum snoept. Ik bedankte hem voor zijn advies en zei dat hij zich uitsluitend met het verkópen van zijn rommel moest bemoeien. Maar achteraf bleek de man gelijk te hebben gehad. Er lag nu alleen maar een solide laag farmaceutisch metselwerk in mijn maag en ingewanden.

Ik wist waar ik heenging, met niet meer dan een paar gulden op zak. Als het waar is dat de duivel altijd op de grote hoop schijft, dan viel er bij mij weinig te schijten voor die ouwe bokspoot en ik begon bijna medelijden met mezelf te krijgen. ‘Ben van Ingen,’ zei ik halffluid tegen mezelf, ‘je hebt betere dagen gekend, maar dat is wel een halve mensenleeftijd geleden!’

Ja, dat was, toen ik nog probeerde te deugen.

Toen het misging in mijn leven, omdat mijn vrouw er met mijn beste vriend vandoor ging, besloot ik het eens te proberen met niet te deugen. Ik wil niet dramatisch doen over mijn stukgelopen huwelijk, want driekwart van de tijd weet ik mij de naam van mijn ex-vrouw niet meer te herinneren en het is al zo lang geleden dat ik haar voor het laatst zag, dat ik haar op dit ogenblik zonder te herkennen voorbij zou lopen.

Ik was bijna de Oude Brugsteeg uit, toen een hoer mij aanklampte. Het was er een die betere dagen gekend had. Het leek mij een moeder van zeven kinderen die part-time wat bij probeerde te pezen. Haar nylon bontjas stonk zoetig naar kamfer, parfum en regen. ‘Heb je zin, schat?’ vroeg ze.

‘Ik heb misschien wel zin, maar niet in jou,’ zei ik, ‘ga terug naar je etalage meid, het is geen weer om te tippelen. Pas maar op dat je geen tering of blaasontsteking oploopt, dan is je business naar de bliksem.’

‘Ha, een stoere knaap hè? Een stinkende rotslijmerd bedoel ik,’ zei ze, ‘zoek eens bonje met mijn pooier als je 't lef hebt.’

Er kwam een jongere griet aandrentelen die meer kans bij me dacht te maken. Ze droeg laarsjes met vrij hoge puntige hakken, waarvan een schoenenfetisjist gelijk hitsig zou worden. Haar gebrek aan lippen werd niet goedgemaakt door de klodder fel lippenrood.

Ik haalde al het geld uit mijn zakken dat ik over had: een paar guldens, kwartjes, dubbeltjes en nog wat losse centen. De centen liet ik vallen, netjes pets, pets, pets op de stoep. De rest hield ik het mokkel onder de neus.

‘Daar doe je het toch zeker niet voor wel?’

Ze probeerde een mep van onderen tegen mijn hand te geven, maar ik greep met mijn vrije hand haar pols en draaide die venijnig om.

‘Gore klootzak, wat doe je!’ riep ze, ‘kale neet, jouw smoel vergeet ik niet!’

Haar collega nam haar bij een arm. ‘Kom Annie, laat 'm barsten.’ Ze keek me aan of ik een verzopen rat was die een week op de wallekant had liggen rotten. Nu ik haar nog eens goed aankeek, herkende ik haar: Amerikaanse Willy. Een ex-stripper van het Thorbeckeplein, eeuwen geleden getrouwd met een Amerikaanse verlofganger, die later plotseling verdwenen was. ‘Teruggegaan naar Amerika,’ had Willy tegen de politie gezegd. ‘Gemold door haar vroegere vriendje,’ zeiden de geruchten. Zoek het maar uit.

‘Laat me los, ik krab hem z'n ogen uit zijn kop,’ zei Annie.

‘Vergeet het maar,’ zei Willy, ‘ik ken zijn porum: de professor. 't Is een ouwe rus. Ze hebben 'm de laan uit gesodemierd en nou is-tie een versliegeraar.’

Er zat een liter vitriool in haar stem. Deze ontmoeting zou mijn toch al aangetaste reputatie in de onderwereld wel geen goed doen, maar dat liet me koud. Ik zat er al dieper in dan me lief was. Dat ik een ouwe rus genoemd was, klopte voor een deel, als je tenminste een particulier detective een rus kunt noemen zonder de officiële prinsemarij te beledigen. Maar ik was geen versliegeraar, zo diep was ik godzijdank nog niet gezonken. 't Is waar, ik had de politie een keer getipt, waardoor ze een heler in zijn nekvel konden grijpen, maar de man had mij belazerd en dat was dus gewoon leer om leer. Dat daarbij in één moeite een paar zware jongens voor de bijl waren gegaan, was louter toeval en mijn schuld niet.

Ik zag het als een daad van eenvoudige rechtvaardigheid, zoals ik het in mijn brave jeugd jaren gezegd zou hebben, want ik heb een middelbare schoolopleiding gehad en dan ben je al gauw een won-

der van geleerdheid bij de penose. Vandaar de bijnaam professor. Ik liep wel eens met een pocket of een tijdschrift in mijn zak en van tijd tot tijd liet een makker zich dingen door mij uitleggen die hem boven zijn pet gingen. Niet dat ze me daarom mochten, helemaal niet, maar ze hadden een soort bijgelovig respect voor mij, gebaseerd op afgunst en wantrouwen. Ik het het maar zo en deed er mijn voordeel mee. Hoe meer vage geruchten hoe beter. Ik had al heel vroeg geleerd dat de onderwereld geregeerd wordt door angst precies zoals dat bij primitieve volksstammen het geval is. Dat 'versliegeraar' kon er dus ook nog wel bij, als ze maar nooit de kans kregen iets definitief te bewijzen, want dan kon ik wel eens op een ochtend wakker worden in het Kolkje met een mes in mijn donder. Of niet wakker worden. Het zou er natuurlijk van afhangen hoe diep zo'n stiletto in mijn rug zou dringen. Om het risico te verkleinen droeg ik een leren jack, in de rug gevoerd met aluminium, wanneer ik diep de buurt inging, wat ik nu niet van plan was.

Op de Zeedijk stapte ik een kroeg binnen die ik om verschillende redenen niet bij name zal noemen. Zó van het smerige weer buiten in een smerig café. Het was er al altijd donker en een beetje sinister. Het was er bovendien stil. Nog te vroeg voor de business en dat kwam me wel goed uit. Het was geen buurtcafeetje waar de brave burger met zijn vrouw heengaat om een beetje vertier te zoeken, om een praatje te maken over politiek of een rondje te knobelen aan de bar. En wie er alleen binnengaat om met een mokkel in het afgeschermd achtergedeelte wat te vozen, doet er beter aan niet meer dan een paar geeltjes op zak te hebben. Ook niet minder, want anders word je netjes de deur weer uitgewerkt en, als het moet, ook minder netjes.

Aan de tap zat Jopie te Sappel op een kruk. Precies wat ik gehoopt en verwacht had. Een uitgedroogd klein kereltje in verkreukelde kleren, alsof hij er in sliep en er mee onder de douche ging, vooropgesteld dat hij wist wat een douche was. Hij had een konijnebek met alleen in de onderkaak een rijtje aangestoken knaagtanden. Hij had maar één oor; waar het andere had gezeten was een kruisvormig litteken en je moest in zijn goeie oor praten als je met hem wilde converseren. Wanneer hij niet wilde luisteren draaide hij je zijn dove oor toe. Hij was een insluiper en kruimeldief en nog een half dozijn dingen meer, bovendien een fantast met altijd onzinnige plannen om eindelijk eens iets groots op touw te zetten, een goeie kraak, een ruitentikker bij een juwelier of een

ingewikkelde bankroof, maar in feite had hij daar het lef niet toe, de kleine snoever. Hij was echter ook contactman voor allerlei smokkelkarweitjes en als zodanig bruikbaar.

Toen ik in september naar Parijs was gegaan had ik nog een bedrag aan valse Franse francbiljetten van hem losgekregen. Ik vond hem een miezerige stinkerd, maar ik had hem soms nodig. Ik schoof naast hem op een kruk en zei: 'Goedenavond saam.' Hij gaf geen asem. 'Lollige boel hier,' ging ik verder.

Jopie nam een slok bier uit het glas dat voor hem stond. Hij zat zich duur te verkopen.

'Drink je glas leeg,' zei ik, 'dan bestel ik een nieuw voor je.'

Ik besloot zelf ook een glas bier te nemen. Ik voelde me hol en zweverig en ik had dorst. Op dat ogenblik kwam Ria, een van de animeermeisjes om het aardig te zeggen, uit het achtergedeelte. Ze materialiseerde zich als een geest op een spiritistische seance, met een grauw gezicht en tegengekamd zwart haar en in een walm van goedkope poeder; Angel Face.

'Zeg het maar professor,' zei ze.

Het was een keihard mokkel, maar op haar manier niet ongeschikt tegen mij. Ze was een van de meiden die ik wel eens hielp met het schrijven van brieven naar zeelui en Amerikaanse verlofgangers. Ze was zo lesbisch als de pest, maar dol op dollars en daarom goed in haar werk.

'Een pilsje voor Jopie en ook eentje voor mij,' zei ik.

'Vergeet je niemand, schat?' vroeg ze.

'Een volgende keer Angel Face,' zei ik, 'ik ben zo goed als pleite.' Jopie keek me aan, als je dat schichtig draaien met zijn gluiperige ogen tenminste kijken kon noemen.

'Ik héb nog,' protesteerde hij.

Ik pakte zijn halfvolle glas en smet het leeg in de spoelbak.

'Nou heb je niks meer,' legde ik uit. 'Vooruit Angel Face, een pilsje voor Jopie en voor mij.'

Ria tapte en Joop gleed van zijn kruk om er vandoor te gaan. Ik greep hem bij zijn dunne pols, die als een pezige kippepoot aanvoelde en snauwde: 'Doe niet zo lullig, ik moet met je smoezen.' Hij probeerde zich los te rukken, maar ik heb een paar stevige handen en hoefde alleen maar wat flinker te knijpen.

'Au!' riep hij, 'ben je helemaal van god los? Je breekt mijn poot!'

Ik zei dat het ook mijn bedoeling was als hij niet rustig op zijn kont bleef zitten. Hij berustte en mompelde: 'ach sterf, wat maak ik me ook te sappel.' Aan die laatste woorden had hij zijn bijnaam te

danken in de penose.

Hij dook wat in elkaar in zijn veel te ruime tot op de draad versleten winterjas die in de dagen van Olim van sjieke en dure kwaliteit moest zijn geweest, maar waarvoor ‘Appie koopt alles’ nu geen cent meer zou hebben gegeven. Hij nam een slok uit het opnieuw gevulde bierglas en ik volgde voorzichtig zijn voorbeeld, in de hoop dat het me wél zou bekomen.

‘De jongens vinden het niet goed dat ik met jou zit te smoezen,’ zei hij verongelijkt, ‘ze zeggen dat je er niet bij hoort en dat je een versliegeraar bent. Mij kan het niets schelen, maar je weet hoe het is.’

Ik nam nog een slok bier, dat als een ijsklomp in mijn maag terecht kwam en zei: ‘Waarom zeggen ze me dat niet in mijn gezicht? Altijd achterbaks hè? Trouwens, we zitten hier met z'n tweeën en er zal wel niet gauw iemand bijkomen. Het is nog veel te vroeg en bovendien pokkenweer.’

Ik zuchtte, nam weer een slok bier en vertrok mijn gezicht toen ik het wegslikte. ‘Ik moet een partijtje handel van je hebben, pornografie, dia's, stripfilms, kan me niet verdommen wát. En als je foes hebt, is het nog beter, liefst parels, daar is een goeie markt voor in Parijs. Wat hasj is ook goed, maar geen hard drugs, dat is me te link.’

In werkelijkheid echter bezat ik nog een schijntje burgerlijke moraal, geweten, fatsoen, of hoe je 't noemen wilt, dat bepaalde grenzen trok. Ik heb een paar gevallen van verslaving gezien waarvan ik het op mijn zenuwen kreeg. Hasj daarentegen beschouw ik als onschuldig spul. Het is niet mijn bedoeling me schoon te praten, want in sommige gevallen draai ik bijvoorbeeld voor chantage ook mijn hand niet om, tenminste wanneer het slachtoffer boter op zijn hoofd heeft. Door een chantagegeval ben ik trouwens mijn vergunning als particulier detective kwijtgeraakt. In veel gevallen is dit vak een eerste stap op weg naar de misdaad. Voor mij ging dat in elk geval wel op. Ik deinsde voor geen louche karweitjes terug, tot ik tegen de lamp liep. Maar ik hoop de schoft die me er bijgelapt heeft, nog eens op een donkere avond tegen te komen in een stil straatje. Het is een zakenbink. Hij had me de opdracht gegeven een lid van zijn personeel te bespioneren dat met de boekhouding knoeide. Dat vond ik om te beginnen al verdacht. Voor zoiets neem je een bona fide accountant en geen louche particulier detective. Ik kwam zogenaamd bij die bink in dienst en had al gauw door dat hij een nog grotere smeerlap was dan de knoeier

die mij mooi chantagemateriaal verschafte en daarmee ging de bink voor de bijl. Tenminste dat dacht ik. Het ging een paar maanden goed. Toen was ik zo stom om me op heterdaad te laten betrappen bij het overhandigen van het chantagegeld. De bink had intussen zijn straatje schoongeveegd en de knoeier en ik belandden allebei in de lik en ik raakte natuurlijk mijn vergunning kwijt. Voor mij geen chantage meer dus, ook geen hard drugs en, zo waarlijk helpe mij God almachtig, geen moord, al ken ik een paar individuen die ik met plezier de nek om zou willen draaien. Ik verbaas me er over dat ik dit allemaal zo nuchter kan constateren, want het dekt natuurlijk niet de hele waarheid. Dat ik zo cynisch en zo koud als een steen geworden ben, heeft natuurlijk zijn redenen, z'n psychologische redenen zullen we maar zeggen en ik kwam er, min of meer tegen mijn wil, achter, na alles wat er gebeurde in de week die volgde op mijn babbel met Jopie te Sappel. Jopie heeft er verder geen moer mee te maken, maar toch maak ik me sterk dat ik Siebe Werkman nog een hele tijd was ontlopen, als ik die avond Jopie niet opgezocht had. Ik had Jopie nodig om aan wat poen te komen; als dat niet het geval was geweest had ik allang weer in Brussel of Parijs gezeten, of misschien lekker aan de Rivièra, waar 's winters altijd wel wat te versieren is. Maar goed, de dingen lopen zoals ze moeten lopen. In dit opzicht denk ik fatalistisch of calvinistisch, want al dat gelul over vrije wil en zo, lap ik aan mijn laars. Ik heb er niet om gevraagd op de wereld gezet te worden en in de rotzooi terecht te komen.

‘Ik heb echt niks voor je op het moment,’ zei Jopie knorrig en voegde er na enige aarzeling aan toe: ‘Dat is te zeggen, ik heb een goed idee voor een kraak, dat wel, waar we brandschoon uit kunnen komen. Ik kan het niet alleen af, dus als je mee wilt doen...’

Hij keek om zich heen of er iemand mee kon luisteren, maar we waren nog steeds met ons beiden. Alleen bij de deur ontstond nu gerucht van iemand die naar binnen wilde en die blijkbaar afgescheept werd door Ria. Ik had niet gemerkt dat ze naar de deur gelopen was. Ik had nog te veel mijn aandacht bij mijn maag, waar weer een paar felle krampen doorheen trokken. Die plens bier had me geen goed gedaan. Ik probeerde uit alle macht dat rot gevoel weg te denken, door me op Jopie te Sappel te concentreren. Ik heb geleerd dat dit een goeie methode is om allerlei soorten sores te elimineren, al is het maar voor tijdelijk.

‘Je weet verdomd goed dat een kraak niet in mijn straatje ligt,’

zei ik tegen hem. ‘En jij hebt er de hersens niet voor. Je hebt me vroeger ook eens met een onmogelijk en oudbakken plan aan m'n kop gezeurd. Wat ik moet hebben zijn wat goeie standfoto's, of dia's, maar geen pak van 500 stuks dezelfde monsters, want daar ben ik bij de grens een keer mee tegen de lamp gelopen. Dat is net zo stom als een pak valse bankbiljetten met dezelfde serienummers...’

Jopie onderbrak mij. Hij had zichzelf zitten opwarmen voor zijn eigen kraak, want in dat opzicht hield hij zich voor een kei, al was hij in de praktijk dan ook een flop. Hij was er niet tevreden mee een bruikbare klusjesman en een contact te zijn voor allerlei linke handeltjes. Hij wilde zich bewijzen en in dat opzicht was hij net als iedere brave burger die ook altijd wat anders en meer wil dan hij kan.

‘Ja maar,’ zei Jopie, ‘wat ik nou in mijn harsens heb, is een makkie, professor.’ Hij tikte pedant tegen het vuile gerimpelde reepje vel over been, waar bij een normaal mens het voorhoofd zit.

‘Ik ken jouw makkies Te Sappel,’ zei ik en luisterde, onwillekeurig afgeleid, naar het luider wordende gerucht bij de deur. Daar was ergens een gast bezig die zich niet liet afschepen. Ik zat wat op mijn nagels te bijten. Ik begon de hoop dat Jopie me uit de brand kon helpen op korte termijn, al op te geven.

Jopie gaf me een duwtje om mijn aandacht weer te trekken. ‘Leg nou niet op voorhand te zeiken,’ zei hij. ‘Ik heb echt een zjeniaal idee. Ik heb er lang op leggen broeien...’

‘Te lang denk ik,’ onderbrak ik hem maar hij liet zich niet meer afremmen.

‘Nee, moet je horen,’ zei hij. ‘In het paleis Drakensteijn liggen tonnen kinderkleren en speelgoed opgestapeld voor die jonge prins, weet je wel? En dacht je dat Trixie elke dag al die honderden uitzetten en god mag weten wat nog meer, gaat zitten natellen? Jonge, die hoge mieters hebben andere sores aan hun kop. Nou ken ik daar een tuinman die vroeger in de penose zat, een gereclasseerde. Nou ja, gereclasseerd, m'n reet. Hij kan er voor zorgen dat we toegang krijgen tot dat pakhuis, zal ik maar zeggen, van kinderkleren en speelgoed. We laaien een vrachtauto vol en dumpen de hele rotzooi bij een betrouwbare snees. Dacht je dat er een haan naar kraaide? D'r zijn daar alleen méér luiers dan de hele penose in duizend jaar vol kan zeiken. Begrijp je wat ik bedoel?’

Jopie kon nu van opwinding zijn gluisperige ogen geen ogenblik recht op mij gevestigd houden.

‘Die vrachtwagen moeten we natuurlijk pikken, die kunnen we later ergens plompen,’ vervolgde hij, maar ik luisterde nog slechts met een half oor naar zijn gelul. ‘Je kan de Porsche van Claus pikken,’ zei ik, om maar iets te zeggen, ‘misschien wil Claus wel meedoen. Heeft-ie ook eens een schnabbel.’

‘Nee, nou geen geintjes,’ drong Jopie aan, maar ik kapte hem. ‘Luister nou eens m'n jongen,’ zei ik, ‘je bent niet bij de tijd, lees eens een krant of kijk wat teevee. Die rommel is al lang en breed over allerlei weeshuizen en zo verspreid. Nee Jopie, vergeet het maar.’

Het was de gast bij de deur toch gelukt om binnen te komen. Hij had Angel Face tenslotte hardhandig opzij geschoven en kwam naar mij toe. ‘Wat maakt jou zo belangrijk dat ik je niet even te spreken kan krijgen?’ vroeg hij.

‘Ha, die Siebe!’ zei ik gewoontegetrouw, maar het klonk meer honend dan geestdriftig. ‘Moet jij me dan zo nodig spreken?’ Ik kreeg een rot gevoel in mijn maagstreek, dat ditmaal niets te maken had met mijn buikgriep. Ik had al weken lang, sinds mijn terugkeer uit Parijs, geweten dat een ontmoeting met hem niet uit kon blijven, met Siebe Werkman, mijn oude jeugdvriend, of moet ik zeggen jeugdvijand, hoewel die combinatie minder gebruikelijk is. Wij hadden trouwens al veel te lang de schijn van vriendschap opgehouden. Hij was kleiner dan ik, maar gedrongener, met rossig haar en een rossig puntbaardje. Een van die tientallen schilders die op Van Gogh proberen te lijken, een image dat overigens uitsterft en plaats maakt voor andere imitaties.

Ik liet niet merken dat zijn plotselinge verschijning me helemaal niet welkom was. We moesten ooit eens een hartig woordje spreken samen, maar voorlopig nam ik een onverschillige houding aan tegen wat inderdaad, maar lang, lang geleden, mijn beste vriend was geweest. Mijn beste vriend die mij mijn vrouw had afgepikt en dat was nog het minste geweest wat hij me aangedaan had.

Ik vroeg: ‘Hoe wist je dat ik hier zat?’ Alsof het iets uitmaakte. Ik had hem toch niet veel langer kunnen of zelfs willen ontlopen, na wat er allemaal in Parijs gebeurd was. Ik had alleen zelf het tijdstip van de afrekening willen bepalen, maar nog steeds wist hij het heft in handen te houden.

‘Je kan me geloven of niet,’ zei hij, ‘ik zag je bij toeval de kant van de Oude Brugsteeg uitgaan. Ik was op weg naar de Prins Hendrikkade, waar ik mijn Eend geparkeerd heb. Vind je niet dat we

elkaar wel het een en ander te vertellen hebben? Ofschoon, dat kan wachten, ik wilde je een voorstel doen. Maar je bent nooit te bereiken. Ieder normaal mens heeft een vast adres, maar jij? Hè? Ouwe zwerver?’

Hij grijnsde amicaal, maar hij zag er vermoeid uit; dat kon natuurlijk ook van het beroerde licht komen. Hij had iets gespannens gekregen dat er vroeger niet geweest was. Geen wonder overigens na wat er sinds september allemaal gebeurd was. Ik begon bijna medelijden met hem te krijgen, maar dat was wel het laatste wat hij verdiende en wat ik me kon veroorloven.

Er kwamen een paar Surinamers binnen, zonder moeilijkheden bij de deur.

‘Omgekeerde rassendiscriminatie hè?’ zei Siebe. ‘Mij moeten ze hier niet. Laten we ergens anders heengaan, dit stinkhol werkt op m'n zenuwen.’

Ik antwoordde niet direct. Het onheilspellende gevoel in mijn maagstreek, dat niets te maken had met de krachtig door mij onderdrukte buikgriep, was erger geworden. Ik voelde mij beverig en hondsmoe. Ik voelde mij op de een of andere manier betrap, wat belachelijk was, want het had net andersom moeten zijn, maar zo ging dat met Siebe. Hij had de rollen altijd weten om te draaien. Jezus wat voelde ik mij belazerd. Ik moest mij aan de rail vasthouden om niet van mijn kruk te vallen.

‘Gaan we nog of niet,’ drong Siebe aan, mijn oude jeugdvriend. Wat een lol hadden we samen gehad vroeger en wat een ellende later. Hij was er met mijn vrouw vandoor gegaan, of zij met hem, wat deed het er toe. Het had er vanaf het begin in gezeten en ik kon er niemand voor aansprakelijk stellen, behalve mijzelf. Of Frieda. Nu wist ik haar naam weer. En ik wist ook weer hoe ze er uitzag. Of uit gezien had. Maar het deed geen pijn meer. Ik wist nu immers dat ook het laatste restje gevoel, hoe diep het door de jaren heen had mogen smeulen, voor haar gedoofd was. Ik ben nooit iemand geweest die gemakkelijk iets los kan laten, al denken de mensen die me oppervlakkig kennen daar anders over. Voor ik Frieda leerde kennen, had ik nooit veel van vrouwen begrepen. Dat was niet hun schuld, maar het lag aan mijn opvoeding. Evengoed zit je er mee. Nadat Frieda met mij gebroken had, begreep ik teveel van vrouwen. Dat dacht ik tenminste en in elk geval benaderde ik ze sindsdien alleen maar incidenteel, zonder verplichting. Verder liep ik er met een boog omheen. Tot deze nazomer in Parijs, toen het leek of alles anders zou worden. Het had niet mo-

gen zijn en ik was weer op mijn uitgangspunt teruggeworpen.

Het lijkt puberachtig, maar met Frieda was het destijds alles of niets voor mij geweest en het was niets geworden. Het is misschien een vreemd beeld, maar het is alsof je met je eerste grote liefde het gebouw van je leven in de grondverf zet. Er mogen later een hoop vrolijke of trieste kleuren overheen geschilderd worden - die grondverf zit er stevig onder en als het gebouw ouder en havelozer wordt en de bovenlagen bladderen af, dan komt de grondverf er hier en daar weer doorheen.

Ik wist uiteraard allang dat Siebe evenals ik haar slachtoffer was geworden en toen ik daar voor het eerst van hoorde, al een paar jaar na hun huwelijk, deed het me deugd. Precies wat hem toekomt, de verwaande klootzak, dacht ik met gezond leedvermaak en ik hoopte dat hij zich er net zo belazerd door gevoeld had als ik. Hij liet het me nooit blijken en hij was er in elk geval niet onderdoor gegaan zoals ik.

Hij had uiteindelijk zijn werk waarvoor hij leefde. Hij was een talentvol kunstschilder, voor zover ik het kan bekijken, want ik heb wel een beetje verstand van die dingen gekregen. Hij telde mee in de kunstwereld en zat altijd aardig in de poen, ook al omdat hij vrij veel naar Amerika verkocht. Door hem kwam ik in aanraking met andere kunstschilders of wat zich daarvoor uitgaf, want geloof me, er zit net zoveel tinnel onder als onder de burgers en de jongens van de vlakte. Het leverde mij een tijdlang een bescheiden boterham op. Een paar van de schilders zaten in wat ze de contraprestatie noemen. Vraag mij niet wat dat precies inhoudt, maar het komt hierop neer dat ze om de zoveel tijd een schilderij aan de gemeente moeten leveren, waarvoor ze een bepaald bedrag in geld krijgen dat in termijnen uitbetaald wordt. Voor de jongens die ik kende was het te weinig om van te leven en te veel om te sterven en bovendien moesten ze zich geregeld melden alsof ze godbeware gereclasseerden waren. Zodoende konden ze ook nooit langer dan een paar dagen achtereen de stad verlaten. Ik dank God dat ik geen greintje talent bezit in die richting, want ik zou nog liever havenarbeider of bouwvakker worden dan me op zo'n lullige bureaucratische manier aan banden te laten leggen. Er waren dan ook een stelletje van die gasten die hun steun onmiddellijk verzopen zodra ze die in handen kregen en van schilderen kwam niet veel terecht. Tijdens een schildersfuif kwam ik op het idee om in Parijs voor een paar franken moderne schilderijen te kopen van schilders die zich op de Linker Oever ophouden. 't Sterft in Parijs

van de mislukte genieën die blij zijn als ze een stokbrood en een fles wijn kunnen kopen. Ik verkocht die meesterwerken dan weer door aan de Amsterdamse knapen die daar voor in aanmerking wensten te komen. Dat ging goed tot een van hen tegen de lamp liep, doordat hij met zijn dronken kop vergeten had het doek te signeren. Gewoonlijk kocht ik schilderijen op zonder signatuur, maar sommige van die Parijse genieën hadden ook hun ijdelheid en zo glipte er wel eens eentje tussendoor die zijn naam onder zijn produkten zette. Die moest dan in Amsterdam overgeschilderd worden natuurlijk, maar de betreffende Amsterdamse schilder vergat het met zijn dronken kop zoals gezegd en toen werd de controle strenger.

Ik had een beetje de smaak van ‘kunsthandelaar’ te pakken gekregen en stelde Siebe op een keer voor vervalsingen te maken. Er bleek in louche Parijse kunsthandels nogal wat vraag naar Utrillo's te zijn. Utrillo was, heb ik me laten vertellen, een knaap die soms prentbriefkaarten naschilderde van straatjes in Montmartre en mede daarom was hij tamelijk gemakkelijk te vervalsen. Siebe wilde er helaas niet van horen. Hij had zijn beroepseer en al die kul meer; bovendien had hij het geld niet nodig. Jammer, want ik had het hem met een tweeledig doel gevraagd. Ten eerste omdat het meer op zou brengen dan het gesjacher met die contraprestatie-doekjes en ten tweede, omdat ik hem er later eventueel mee kon chanteren. Want al liet ik het niet blijken, ik haatte hem als de pest en ik was er van overtuigd dat hij het mij ook deed. Je kon niet eens meer zeggen dat er een ambivalente band tussen ons bestond, er was alleen maar de heimelijke drang elkaar te vernietigen. We wisten het goed voor elkaar verborgen te houden - tenminste dat hoopten we. Het zou spoedig anders worden.

Ik legde geld voor de verteringen op de tap, want Angel Face en haar collega waren nergens te zien. Ze hadden zich meester gemaakt van die beide Surinamers. Je kon ze horen rotzooien in het afgeschermd gedeelte. Ik kende hun methodes. Een echt nummertje was er niet bij. 't Was geen bordeel tenslotte. Maar wat was er tegen wat rol- en klopmassage op de juiste plaats? ‘Heb je een zakdoek bij je, schat?’ Zakdoekje leggen, niemand zeggen, kukeleku zo kraait de haan! Ik vroeg me af of een van die meiden voor Jopie te Sappel zat te pezen. Ze hadden soms vreemde voorkeuren voor pooiers, die meiden. Gisse Paultje van de Gelderse Kade had er zes tippelen in de buurt en hij is een van de miezerigste mannetjes die ik ken. Een halve debiel bovendien als je 't

mij vraagt.

Jopie te Sappel keek mij somber, maar ook met een duidelijke opluchting van terzijde aan. ‘Denk er nog eens over,’ zei hij.

‘Vergeet het maar,’ zei ik, ‘afgezien van het feit dat het een idee van niks is, zouden honderdduizend luiers en rammelaars op mijn zenuwen werken. Geen snees in Mokum houdt er een boetiek van kinderkleertjes op na. Misschien dat het Leger des Heils er nog iets voor zou hebben gevoeld.’

‘Krijg de pleuris,’ mompelde Jopie en draaide mij zijn dove oor toe.

Siebe stond al buiten op mij te wachten, toen ik traag naar de deur wandelde. Ik voelde weer een kramp door mijn onderlijf trekken; dat glas koud bier was niet bepaald lekker gevallen. Ik had honger, maar durfde tegelijk niet aan eten te denken en ik voelde me in dit ogenblik oud en versleten, hoewel ik me normaal tamelijk fit voel. De depressie die me de hele dag bevangen had, was er beslist niet lichter op geworden door de plotselinge verschijning van Siebe. Hij haalde alle rottigheid van de laatste maanden weer naar boven.

Ik voegde me bij Siebe en zorgde er voor hem niet aan te raken. Hij stond me lichamelijk tegen. Ik mag dan geen lekkere jongen zijn, ik was er eindelijk achter gekomen dat hij een complete schoft was.

Het was harder gaan regenen, maar dat kan je verwachten eind oktober. Toch waren er intussen meer mensen op de been gekomen. Weer of geen weer, de Zeedijk en omgeving trekt altijd wel mensen die uit zijn op wat ze plezier noemen. Het komt er op neer dat ze belazeren of belazerd worden.

Siebe stelde voor dat we naar het Haarlems Koffiehuis zouden gaan. In de serre daar konden we rustig praten.

De opstekende wind joeg de regen over het Damrak, dat er als een verlaten kegelbaan bij lag met zijn van vocht glimmende rails. Het slechte weer gaf ons een excuus geen bek tegen elkaar open te doen. Ik moest trouwens al mijn aandacht bepalen bij mijn oproerige maag en als Siebe er niet geweest was, was ik rechtstreeks naar mijn goedkope hotelkamer in de Paleisstraat gegaan en in bed gekropen.

We vonden gemakkelijk plaats in een van de beide serres in het Haarlems Koffiehuis. Bij de ingang zat een jong stelletje wat slap te vrijen. Verder zat er nog een stijf middelbaar echtpaar; in hun gezichten stond de verveelde verbazing gegrift dat ze nog leefden

en waaróm in godsnaam. Aan hem kon je duidelijk zien dat hij het ingezonden stukken schrijven al lang opgegeven had en alleen nog maar tegen de teevee aan kon zitten kankeren. Zij had misschien haar getrouwde kinderen nog om voor te leven, maar die trokken zich allang geen bliksem meer van haar aan.

Siebe kreeg in deze omgeving zijn oude arrogante zekerheid terug. Toch had hij nog altijd iets van een boerse provinciaal in zijn voorkomen en optreden. Hij hing nog half boven de rotan stoel toen hij al om de kelner begon te roepen.

‘Wat drink jij?’ vroeg hij mij.

Ik zei dat ik het wel eens met een cognacje wilde proberen. ‘Een Franse,’ voegde ik er aan toe, ‘geen koetsiertje. Ik voel me niet zo best, ik maak het niet lang meer denk ik.’

‘Maak me niet blij met een dooie mus,’ zei hij hoopvol en riep weer om de kelner, die zonder haast kwam aansloffen. ‘Twee cognac,’ zei hij ‘en maak het goeie Franse. Meneer de baron doet het niet voor minder.’ Hij vond het nog fijn om de stoere bink tegen die zakkige kelner uit te hangen.

Toen we achter de cognac zaten begon hij, en deed zijn best me oprecht-ernstig aan te kijken: ‘Ben, ik wou je een zeer speciale dienst vragen, maar ik wil niet dat je het voor niets doet.’

Ik moedigde hem niet aan en nam voorzichtig een slokje cognac dat al gauw lekker begon te gloeien in mijn maag. Ik vroeg me af of hij het lef zou hebben open kaart te spelen, maar zelfs met deze gedachte onderschatte ik hem toen nog steeds. Hij kwam niet op de proppen met wat hem toch evenveel bezig moest houden als mij.

‘Het gaat om Margot,’ zei hij, doelend op zijn dochter, ‘ik wil weten wie haar gemold heeft in Parijs. Jij moet er achter zien te komen waarom de politie daar de zaak niet kon oplossen.’

‘Waarom ik,’ vroeg ik. ‘Jongen, ik ben blij dat ik er heelhuids afgekomen ben.’

De politie van de Parijse Centrale Recherche had mij een week in voorarrest gehouden, verdacht van moord op Margot Werkman, maar ze hadden mij vrij moeten laten wegens gebrek aan bewijs. Het had ze genoeg gespeten.

‘Geloof jij dan niet dat ik het gedaan heb?’ vroeg ik.

Hij presteerde het nu zelfs om trouwhartig te kijken. ‘Heb ik daar dan reden voor?’ En toen ik het niet nodig vond daarop te antwoorden: ‘Kijk, ik heb zo'n idee dat jij weet in welke richting je moet zoeken om de dader te vinden. Jij bent met haar opgetrok-

ken die laatste weken in Parijs, nietwaar?’

‘Op jouw verzoek, laten we dat niet uit het oog verliezen,’ zei ik. Dat we elkaar op dat ogenblik niet naar de keel vlogen is me nog steeds een raadsel. Hoever kan een mens de schijnheiligheid drijven!

Ik werd me ineens bewust dat de regen tegen de beslagen ruiten kletterde en dat ik het onaangenaam warm begon te krijgen. Ik voelde dat er zich zweetdruppels op mijn voorhoofd begonnen te vormen. Het kwam niet alleen van de griep die ik onder de leden had. Ik besepte dat er onvermijdelijk dingen stonden te gebeuren, nare dingen van een beslissend karakter, waar we ons geen van beiden aan konden of zelfs wilden onttrekken.

‘Goed,’ zei ik, ‘ik zal doen wat je vraagt. En kom op met dat geld, want ik heb geen cent te makken.’

Hij diepte een aantal biljetten van honderd gulden uit zijn portefeuille en schoof ze over de tafel naar me toe. Ik stopte ze, zonder ze na te tellen, in mijn binnenzak en stond op.

Hij bood me geen lift aan toen ik, overbodig, zei dat ik er vandoor ging.

‘Je houdt me op de hoogte, dat is toch begrepen?’ zei hij en het klonk als een waarschuwing.

Dat ik hem geen gedag zei, kon hij voor mijn part als een waarschuwing van mijn kant opvatten.

Toen ik voorbij het vrijende paartje liep, voelde ik me onvoorstelbaar eenzaam.

2

Amsterdam is, geloof ik, de stad met de steilste en gevaarlijkste trappen ter wereld. Op een van de eerder door mij aangeduide schildersfeesten ontmoette ik eens een schrijver die daar een monografie over wilde schrijven en er helemaal bezeten van was. Ik weet nog hoe hij slap tegen me aanlulde met zijn halfdronken kop. ‘Kijk,’ zei hij, ‘de trap is een bekend Freudiaans sexsymbool, weet je wel? En aan de hand daarvan kun je een beeld van de Amsterdamse binnenstad opbouwen, dat zijn weerga niet vindt...’

Ik zag het niet zo direct, maar hij vervolgde onbekommerd: ‘God man, dat niemand daar ooit eerder aan gedacht heeft!’

Ik vleide hem met: ‘Maar jij hebt er nou toch aan gedacht?’

En dat was wat hij horen wilde. Hij gaf mij een beeld van de onmogelijk steile, kromme en smalle trappen die in de volksmond moordenaar genoemd worden. Ze wezen op de sadistische en gefrustreerde kronkels van de bewoners. Hij beschreef mij ook de eindeloze trappen zoals je ze in de buurt van de Stadhouderskade, de Sarphatistraat e.d. aantreft. Vervolgens weidde hij uit over de kleine nekbrekertjes die naar de souterrains leiden enz. enz.

Ik dacht dat ik zijn theorie'tjes al lang vergeten was, maar ze schoten mij voor een deel weer te binnen toen ik de eindeloos lange trap beklom van mijn hotel-pension in de Paleisstraat. Ik voelde me met de minuut beroerder en halverwege de trap kroop ik op handen en voeten verder tegen die onafzienbare reeks treden op. Ik heb een normaal gevoel van hoogtevrees, maar toen ik, bijna boven gekomen, even stil hield, draaierig en op het punt om over te geven en achterom naar beneden keek, vreesde ik een ogenblik dat ik naar beneden zou lazeren. Ik kreeg een kil prikkelend gevoel in mijn ballen zoals je in een luchtschommel of een schokkende lift ervaart. Tegelijk dacht ik: ‘Als ik me nou achterover laat vallen, ben ik van alles af.’ Tenminste dat mocht je dan maar hopen. Niet ieder die valt breekt meteen zijn nek. En voor een paar gebroken armen en benen had ik die gein niet over.

Er werd nog even aan me getrokken door geheimzinnige impul-

sen en destructieve machten, maar ik sloot zo stijf mijn ogen dat ik mijn zelfbeheersing terugkreeg en verder omhoog kon kruipen.

Onderweg naar het hotel had ik me voorgenomen bij de eigenaars, een paar homo's, binnen te stappen om mijn kamer op te zeggen. Nu miste ik er de fut toe en besloot dat het wel even kon wachten. Eigenlijk was hotel-pension een te mooi woord voor deze grote huurkast met inwoning. Toen ik er een kamer nam, omdat de prijs laag was, wist ik niet dat het een nichtenpension was. Maar zoals gezegd, de kamers waren goedkoop en je was er vrij en dat was voor mij het belangrijkste. Het bleek ook belangrijk te zijn voor de internationale homowereld, want bijna alle kamers waren bezet door nichten uit het buitenland. Begrijp me goed, ik heb niets tegen die jongens, zolang ze mij maar met rust laten, maar je hoeft nou ook niet te doen of dat poepstampen en pijproken van die kontneukers alleenzaligmakend is en die kant gaat het wel een beetje uit, vind ik. Geef mij maar een lekker wijf. Ik nam er eens eentje mee naar mijn kamer en toen kreeg ik de volgende dag te horen dat het ongepast was en niet te vaak moest gebeuren. Nou vraag ik je. Ze zeiden het heel beleefd en bijna serviel die schijtlaarzen, daar niet van, maar ze trokken er een zenuwachtig gezicht bij of ik de grootste viezerik was die ze ooit gezien hadden.

Verder had ik helemaal geen last met het 'echtpaar'. Hij was bedrijvig en beredderend, met schichtige lichte ogen en blond priet-haar waarvan hij te weinig op zijn hoofd had en te veel op zijn borst en armen. 'Zij' was een vadsige verwende jongen die het grootste deel van de tijd in bed doorbracht met het sorteren van zijn collectie suikerzakjes: symbolisch voor deze snoepkanus. Men zegt wel dat de verhouding man-vrouw lang niet altijd opgaat voor homo's. Het is mogelijk, maar in dit geval kon je wel degelijk spreken van een huwelijksnabootsing. Het waren echt geen ongeschikte knapen, maar wel trutterig, net als hun meubilair en hun verzameling antieke koperen rotzooi: tangetjes, potjes en pulletjes, doosjes en dolkjes, enfin de hele mikmak die je zo bij elkaar kan vegen in de eerste de beste op toeristen ingeschoten etalage van een antiquair. Als ze vriendjes op bezoek hadden, en dat hadden ze eeuwig en altijd, was het net een stel leuterende wijven.

Toen ik de overloop bereikt had waaraan mijn kamer lag, wilde ik maar één ding: zo gauw mogelijk onder de wol. Het kostte mij moeite mij uit te kleden en mijn tanden te poetsen en ik was blij, toen ik rillerig en met een pijnlijke keel, als een foetus in elkaar

kon kruipen, terug in mama's schoot. Ik sliep direct in, maar midden in de nacht werd ik wakker van een stel Spaanse homo's die in de kamer er naast lagen te stoeien en eindelijk au-au roepend tot het grote werk over gingen. Het was zo gehorig als de pest en ik hoopte dat ze een grote pot glycerine bij de hand zouden hebben om het een beetje gesmeerd te laten gaan.

Ik ontdekte dat ik transpireerde als een druipsteengrot en dat mijn zweet een zure haringlucht verspreidde. Ik nam aan dat het van de stoot medicijnen kwam die ik ingenomen had. Ik gooide de dekens van mij af, ging een groot glas water drinken en stak een sigaret op die me na twee trekken niet meer smaakte. Daarna kroop ik opnieuw in bed en droomde dat ik aan de Costa Brava zat te rotzooien met een stel geile Spaanse wijven, die in kerels veranderden.

Van vertrekken de volgende dag kwam niets. Ik liet een dokter komen en moest drie dagen het bed houden. De jongens waren heel lief voor mij moet ik zeggen en zaten mij allerlei lekkere hapjes en soepjes te voeren. Elke dag werd er voor me opgebeld 'door dezelfde meneer die zijn naam niet noemde'. Ik voelde me te slap om de telefoon aan te nemen. Ik hoefde dat ook niet te doen om te begrijpen dat het Siebe was, die zich natuurlijk wilde overtuigen of ik werkelijk van zijn geld naar Parijs ging. Hij moest mij vanaf het Haarlemse Koffiehuis geschaduwd hebben om te weten waar ik woonde. Hij mocht voor mijn part, omdat ik toch niet van plan was op dit adres terug te komen. Hij nam in ieder geval niet de moeite mij op te zoeken. Misschien voornamelijk omdat hij bang was dat ik hem zou besmetten.

Na drie dagen voelde ik me beter en nam de trein van half twaalf naar Parijs. Ik vind het altijd weer een plezierig stuk, niet opwindend, maar net afwisselend genoeg om niet vervelend te zijn. En ook net lang genoeg om je met een pocket en wat tijdschriften lekker te installeren in de hoek van een coupé. Ik had zo weinig mogelijk bagage meegenomen en toen ik tegen zes uur op het perron van het Gare du Nord uitstapte, zag ik af van het knokken om een taxi bij de uitgang en nam de métro naar de Nôtre Dame de Lorette. Vandaar hoefde ik slechts een klein stukje te lopen naar mijn hotel in de rue Laffitte. Er zijn in deze merkwaardige straat, die tussen de boulevard Haussmann en de rue de Provence ligt, een paar burgerhotelletjes, waaronder één van uitgesproken obscuur karakter. Ik had een paar maal mijn intrek genomen in dit uur-hotelletje met de fraaie naam Hôtel Le Provi-

dence, dat soms wel eens toeristen met een kleine beurs opnam, als een wat dunne en doorzichtige façade tegen de zedenpolitie.

Ik kende de patronne, een keiharde onverschillige tante, die zich aan een limiet van fatsoensnormen hield en waaruit je nog een paar druppels hartelijkheid kon persen, wanneer zij je, zoals in mijn geval, wat beter had leren kermen.

De entree van het hotel was wat ik ‘gesloten’ zou willen noemen en dat zou iedere toerist die maar een beetje van uur-hotelletjes afwist, ervan moeten weerhouden hier argeloos naar binnen te stappen. Bij een fatsoenlijk hotel volgen op de openstaande buitendeuren een paar tochtdeuren, gewoonlijk van glas, zodat je op zijn minst de receptie kan zien, hoe bescheiden die ook mag zijn. De tochtdeuren in Hôtel Le Providence waren ondoorzichtig, zodat je meteen, wanneer je er doorheen was, al een opgesloten gevoel kreeg, wat onder bepaalde omstandigheden tevens een heel veilig gevoel kan zijn. In de namiddag en 's avonds trof je op het smalle trottoir tussen de huizengevels en de geparkeerde auto's altijd wel een paar hoeren aan die hun best deden voor iets anders door te gaan, behalve tegen potentiële klanten natuurlijk. Overdag kon je ze wel eens aantreffen in de beide cafes die het hotel flankeerden en waarvan er één een Tabac was. Aangezien die cafes zoals vele buurtcafes in Parijs al om een uur of negen gesloten werden, moesten ze daarna hun heil wel op straat zoeken, in een portiek, of als het ze meezat, in een auto. De twee of drie overjarige meisjes hadden hun vaste kamer in Hôtel Le Providence. Verder kwamen er de tippelaarsters uit de rue de Provence; die waren over 't algemeen jonger en zagen er beter uit. Zo tussen zes en zeven uur 's avonds was het er een druk verkeer, van voertuigen en voetgangers buiten en van geslachtelijk verkeer binnen. Dan konden de uur-hotelletjes in de rue de Provence die zich pand aan pand in het gedeelte tussen de rue de la Chaussée d'Antin en de rue Laffitte bevinden, de stroom van klanten met hoge nood niet meer verwerken. Tal van kantoor- en warenhuisemployées tussen de twintig en veertig jaar moesten op die tijd hun agressie tegen de chefs kwijt en hun afschuw overwinnen voor een vervelende avond thuis bij moeder de vrouw. De chefs zelf gingen met hun secretaresses of typistes naar de betere hotels in de buurt, die ook niet afkerig waren van kiese maar daarom nog geen kuise incidentele kamerverhuur.

Ik kwam net op het seksuele spitsuur Hôtel Le Providence binnen.

Een griet met te korte benen op te hoge wankelende hakken en met een bos gitzwart loshangend haar, kwam haastig naar buiten, enkele tellen later gevolgd door een onopvallende jongeman met een plastic diplomatentasje in de hand. Ze gingen elk een andere kant uit, zij struikelend in haar haast op weg naar een nieuwe prooi, hij een beetje gegeneerd in de richting van de grote boulevards.

Voor de balie stond een ander stel. Hij legde juist vijftien francs neer en zij stond al met één voet ongeduldig op de trap naar boven, waar op een tafeltje een pak handdoeken gereed lag 'voor gebruik'. Er werd in dit bedrijf geen minuut verspild. Binnen tien minuten, een kwartier, moest alles bekeken zijn, voor zover er iets te bekijken viel en dat was meestal niet de moeite waard.

Ik kende de 'pied-noir' die achter de balie stond van gezicht. Hij droeg een keurig donker pak en een bril met getinte glazen. Hij glimlachte ook herkendend tegen mij en ik wachtte tot het liefdespaar goed en wel naar boven was gegaan. Over de balie heen gaven wij elkaar naar Frans gebruik een slap handje en ik vroeg of er nog een kamer vrij was. Voor monsieur Van Ingen was er altijd wel een kamer vrij. Hij keek in het register en overhandigde mij de sleutel van kamer 4. Het formulier had geen haast. Hij kon de personalia zo uit het register overnemen en ik kon vandaag of morgen mijn handtekening wel zetten wanneer dat zo uitkwam.

Dit bewijs van vertrouwen streelde een beetje mijn ijdelheid. Je wordt niet zo gauw geaccepteerd in Parijse hotels, zeker niet in dit soort, waar iedereen voor iedereen op zijn hoede is. Nummer 4 was mijn oude kamer op de eerste etage aan de straatkant. Een vrij lage kamer met balkondeuren waarvoor vitrages hingen die zo smerig waren dat ze uit roetvlekken schenen te bestaan. Het ijzeren balkonnetje was niet meer dan een paar decimeter breed en je zou er aan vastkleven als je het aanraakte.

De radiator stond op heet en het was duf-benauwd in de kleine ruimte, zodat ik de balkondeuren opende. De drukte van het spitsuur was nog in volle gang. Het eenrichtingsverkeer stuwde vanaf de boulevard Haussmann files particuliere auto's, taxi's en vrachtwagens de straat in, alsof er een worst gestopt werd. Om de paar minuten ontstond er een verkeerskluwen die dan oorverdovend claxonnerend weer ontbonden werd. Over de smalle trottoirs dromden voetgangers tegen elkaar in. Ik zag dat er paraplu's opgestoken werden. Het begon te regenen.

Schuin aan de overkant ontwaarde ik een uitgestrekte verlichte bouwput waar nog bouwvakkers aan het werk waren. Op de schutting die de bouwput voor een deel van het trottoir afschermd, stond te lezen dat hier een bank van Rothschild gebouwd werd. Een teken des tijds. Overal in de grote steden van Europa verdwenen gammele percelen om plaats te maken voor banken. Voor mij kwamen ze er niet. De tijd dat ik een bescheiden bankrekeningetje had lag ver achter mij. Het interesseerde mij ook geen moer. Gelukkig maar, want het had mij er tot nog toe van weerhouden aan een grote kraak deel te nemen. De geboren misdadiger, of beter gezegd hij, die door allerlei milieu-factoren geconditioneerd schijnt te zijn voor de misdaad, droomt altijd van de grote slag die hem in één keer rijk zal maken en hij is bereid daar grote risico's voor te nemen. Rijkdom kan mij al klinkt dat als een contradictie uit mijn mond, gestolen worden en een tweede verblijf in het 'schuurtje' lokt me helemaal niet aan.

Ik keek verlangend naar buiten. Parijs maakt me altijd geheimzinnig onrustig. Er valt zo verdomd veel te beleven dat je niet weet waar je beginnen en eindigen moet. Je voelt je zo ongeveer, neem ik aan, als een orchideeënjager in de Braziliaanse jungle: achter elke vondst zit een nog mooiere en zeldzamere verborgen - maar let wel goed op de gevaren die je aan alle kanten omringen!

Ditmaal verschilde mijn bezoek wel zeer veel van al mijn vorige bezoeken en het lag in de aard van de ongewone opdracht dat ik me meer gespannen en nerveuzer voelde dan ik mezelf wel wilde toegeven. Ik besloot mij even snel te installeren en dan ergens in de buurt een hapje te gaan eten. Ik pakte mijn koffer uit en hing mijn kleren in de oude mahoniehouten spiegelkast met de nog steeds krakende deuren. De onderste brede la ging pas weer na veel rukken en wrikken open. Het grootste deel van mijn geld deed ik in mijn koffer, waar ik al lang geleden een goed en veilig slot op had laten maken en ik schoof de koffer boven op de kast. Daarna ging ik mij wassen in het door een half schot afgeschermd gedeelte bij de deur.

Dozijnen grote en kleine kakkerlakken schreven hun geheimzinnige codeberichten onder groot alarm in de buurt van de verwarmingsbuizen en op de grijs gesausde muur achter de wasbak. Ik kon er snel een paar door het bidet spoelen. Ik besloot zodra ik even de tijd had, een spuitbus met een insecticide in de Monoprix te kopen en een opruiming onder het sinistere insectengebroed te

houden. Voor de prijs die ik, inclusief alles, voor de kamer betaalde, hoorden deze kleine ongemakken er bij. Het bed had heldere lakens en dat was het voornaamste. Niemand dwong mij tenslotte onder het bed te kijken waar ongetwijfeld stof en rommel van jaren opgetast lag. Zelfs dat kon moeilijk erger zijn dan wat mij eens in een derderangs hotel in Den Haag overkomen was, waar ik in de la van het nachtkastje een paar rottende condooms had aangetroffen, die vastgekleefd zaten aan een rooms bidprentje.

De vaste vloerbedekking was versleten en vertoonde grote motgaten; ik moest voortdurend oppassen dat ik niet mijn nek brak bij het struikelen. De kamer was doortrokken van een vage dufzoete geur van vervuiling en bederf. Het kon mij niet schelen, het symboliseerde in zekere zin mijn eigen corrupte leven, bedacht ik met grimmige ironie.

Het was ongeveer half acht toen ik het hotel verliet. De patronne was er nog niet, maar ik zette mijn handtekening onder de door de Arabier ingevulde fiche. Een vluchtige blik op 'beroep' leerde mij dat ik nog steeds 'kunsthandaar' was. Het is plezierig om te weten dat je naar alle kanten vreemd kan gaan onder de dekmantel van dit eerbare beroep, dat je in Parijs nog een onmiskerbare standing verleent bovendien.

Ik presenteerde de Arabier een sigaartje en stond even later in de rue Laffitte. De verkeersdruk was afgenomen en de regen had opgehouden. Ik aarzelde een ogenblik of ik links, de kant van de grote boulevards op zou gaan, of rechts, in de richting van Pigalle. Ik koos het laatste en nam de métro naar de rue d'Amsterdam. Dit had niets met heimwee naar Amsterdam te maken, maar met het feit dat zich daar een restaurant van 'La Bière' bevindt. Ik had er een keer met Margot Werkman, of Titia, zoals ze zich om meer dan een reden in Parijs noemde, gegeten en het leek mij een goed idee de draad daar op te nemen.

Het gaf mij een onwezenlijk gevoel op stap te gaan met de geest van het vermoorde meisje, want zo kon je het wel noemen en het kostte mij weinig moeite te fantaseren dat ze in levende lijve naast mij liep.

Het was slechts twee haltes naar het Gare St. Lazare. Ik kocht een carnet met tien ritten en passeerde op de eerste trap een reclameplaat met de afbeelding van een blond meisje in bikini. Op haar blote buik stond een obscene uitroep geschreven; het kon niet missen: ze vroeg er om, zoals ze er levensgroot bij lag. Ik had haar

best eens in werkelijkheid willen ontmoeten, dacht ik, toen ik op het perron in de trein stapte. Weer boven gekomen hoefde ik alleen maar de rue d'Amsterdam over te steken naar 'La Bière'. Beneden kan je een goedkoop hapje eten, maar, met voldoende geld op zak, beklom ik de trap naar het duurere restaurant.

'Hou je goed vast aan de leuning,' zei ik tegen de schim van Titia. Het was meer om iets aardigs te zeggen tegen haar dan dat ze mijn raad nodig had. Ze kon best op haar eigen mooie lange benen staan. Ze kón, ja, want ze was dood en ineens, in dat restaurant, waar we samen geweest waren, drong het feit weer in zijn volle en afschuwelijke werkelijkheid tot mij door. Toch moest ik opnieuw met haar leven, voor enkele dagen, of misschien zelfs weken? Ik moest een lugubere reconstructie opvoeren om er achter te komen wie haar vermoord had, terwijl ik dit eigenlijk om intuïtieve redenen, niet wilde weten. Of beter gezegd, ik deinsde ervoor terug. Als je in de modder roert, stinkt het nog erger, nietwaar? En ik had zo, mijn nog vage, vermoedens dat het mysterie rondom Titia wel eens een verwaarloosde beerput kon zijn. Dat ik de merkwaardige opdracht desondanks aanvaardde, lijkt inconsequent, maar er was een facet aan deze zaak die de doorslag had gegeven. Ik had erg veel van Titia gehouden. Onverklaarbaar voor mijzelf wanneer ik aan mijn cynische en agressieve houding jegens vrouwen denk. Het zal dan ook wel zo zijn, dat ik Titia sinds haar dood een beetje ben gaan idealiseren.

Ik zocht dezelfde hoekplaats op bij het raam, waar ik met haar gezeten had en die gelukkig vrij was. Zij had toen op de bank gezeten, met het gezicht op de in lage boxen verdeelde eetzaal en ik zat tegenover haar op een stoel, vanwaar ik eveneens de zaal kon zien, weerkaatst in de grote spiegel achter haar rug. Nu nam ik haar plaats in en legde mijn jas naast mij op de bank. Een serveerster kwam dekken en de chef nam mijn bestelling op. Het menu was veranderd in verband met het seizoen. Er stond haas op en er waren oesters, zag ik. Ik nam toch maar een half dozijn slakken en bestelde verder een hazeragout. De chef wilde mij een witte wijn aanpraten bij de slakken en hij had natuurlijk gelijk, maar ik hou niet van witte wijn en nam een simpele halve Fleurie. Ik hou van goed eten, maar het hoeft van mij niet op de spits gedreven te worden.

Het was warm in de zaal en ik was blij dat het een beetje tochtte bij het raam. Ik keek neer in de slecht verlichte rue d'Amsterdam. Je kan het geen fraaie straat noemen: hij heeft echter een eigen

karakter, een licht obscure atmosfeer, waar ik mee vertrouwd ben geworden in de loop der jaren. Mijn halve fles werd gebracht en open getrokken en in afwachting van mijn slakken begon ik alvast aan het brood te knabbelen.

Hier zat ik dan weer in een Parijs restaurant, temidden van een vrolijk publiek, waarvan een deel uit roodwangige Franse provincialen bestond. Dicht in mijn buurt zat een jong stel te vrijen: hij kon nog net over haar schouder heen in een spiegel kijken naar zijn lange goed verzorgde haardos en zij wilde vooral laten zien dat ze tot in de finesses de techniek van het speelse filmkusje beheerste. Er zaten ook een paar eenzame vrijgezellen als ik, hun aandacht verdelend tussen krant en maaltijd.

Ik voelde me in een soort luchtledig, niet helemaal onplezierig, maar tevens met een spookachtig gevoel van melancholiek onbehagen, omdat ik de klok een aantal weken terug moest zetten. Om precies te zijn zes weken. Het was in de tweede week van september geweest toen ik met een koffertje vol antiek van suspecte herkomst naar Parijs ging, behalve dan het pakje vals geld dat ik van Jopie te Sappel had losgekregen. Ik had eveneens mijn intrek genomen in Le Providence. Ik zat daar gunstig voor mijn karweitje, want in de rue Rossini, die op de rue Laffitte uitkomt, woont een aantal antiquairs, dat tussen de middag zaken doet in de kleine cafes die zich daar bevinden. Ik had er een contact zitten in 'Le Petit Drouot', een café dat zo'n honderd meter van de boulevard des Italiens afligt. Je ziet er altijd wel een paar bona fide antiquairs met een loep over het een of andere voorwerp gebogen zitten, discussiërend met elkaar over jaartallen, stijlkenmerken en wat er zoal in dat vak komt kijken. Het kostte me niet meer dan een ochtend om de boel te slijten en na een paar sandwiches gegeten te hebben nam ik op de boulevard de métro naar de linkeroever, waar Margot zich ophield in een hotelletje in de rue de la Huchette, een zijstraat van de Boul' Mich'.

Kort voor ik naar Parijs ging, het zal eind augustus geweest zijn, had Siebe mij weten te vinden via een van onze gemeenschappelijke schildersvrienden en we hadden toen een gesprek gevoerd over zijn dochter Margot, die in Parijs Frans studeerde en die, naar hij gehoord had ook werk deed als fotomodel. Principieel had hij tegen dat laatste geen bezwaren, maar hij zou niet graag zien dat het haar studie in gevaar bracht.

Ik begreep niet waarom hij mij hiermee aan mijn hoofd moest zeuren, maar als hij mijn mening wilde horen, best. Voor zover ik

zijn dochter kende, en dat was niet zo goed, leek ze mij niet het type dat voor fotomodel geschikt was. Wilde je slagen dan moest je volgens mij, en naar wat ik er zo over had gehoord, bikkelhard zijn, geen scrupules bezitten, je van alles ontzeggen en in het begin dagelijks alle agentschappen en studio's aflopen om een kansje te krijgen. 't Is zoiets als bellen op een overbezette telefoonlijn: je blijft maar draaien tot je een gaatje vindt om er tussen te komen. Wat sex in de strijd werpen helpt soms ook en je staat extra sterk als je lesbisch aangedraaid bent. Ik herinnerde hem aan onze kennissen Marleen en Peter, die allebei geslaagd waren in de modelbusiness en ik zei dat hij beter zijn licht had kunnen opsteken bij Marleen; tenslotte had hij eens een portret van haar geschilderd.

Hij legde uit dat hij die beiden uit het oog verloren had sinds ze uit Amsterdam vertrokken waren; hij had trouwens nooit met Peter kunnen opschieten, hij vond hem een ei. Hij wist ook wel dat Margot niet het type van de careergirl was en ze hoorde ook niet bij het legertje meisjes dat gemakkelijk op drift raakt in Parijs, in verkeerde milieus terecht komt en dan langzamerhand naar de bliksem gaat, maar het was toch logisch dat hij zich zorgen maakte, nietwaar? Hij had haar nog kort daarvoor opgezocht om zich persoonlijk op de hoogte te stellen, maar ze had hem duidelijk gemaakt dat ze zelfstandig wilde zijn. Ze had een studiebeurs en had zijn financiële bijstand niet nodig. Ik snapte nog altijd niet wat ik met dat alles te maken had, tot de aap uit de mouw kwam en hij mij vroeg of ik een oogje op haar wilde houden wanneer ik in Parijs kwam, wat nogal eens het geval was. Ik voelde er weinig voor, want al kon het meisje er niets aan doen, ze herinnerde mij aan mijn ellendigste tijd met Frieda. Ze had, als je 't goed bekeek, net zo goed mijn dochter kunnen zijn.

Nu achteraf, snap ik niet dat ik in zijn rol van bezorgde vader trapte, maar ik wist toen ook niet wat ik nu weet. Ik had wel zo'n flauw vermoeden dat hij een tikkeltje verliefd op zijn dochter was. Zo vreemd vond ik dat ook weer niet, want ze was wat je een lekker stuk kon noemen en hij was niet de eerste vader die verliefd op zijn dochter was geworden. Over Frieda spraken we tijdens die ontmoeting helemaal niet. Siebe was nauwelijks langer met haar getrouwd geweest dan ik en ze had nooit naar haar dochter omgekeken.

Ik had hem beloofd dat ik haar wel eens op zou zoeken als het zo te pas kwam. Hij wilde het meteen maar positiever regelen en

vroeg of ik haar een pakje van hem wilde brengen. Ik vond het wel wat vreemd, hij had dat pakje toch ook over de post kunnen sturen. Hadden ze misschien ruzie gehad, vroeg ik me af en was zijn opmerking dat ze zelfstandig wilde zijn een understatement. Enfin, wat ging het mij aan. Hij bleek het pakje al bij zich te hebben en keek zichtbaar opgelucht toen ik het aannam. Ik kon het niet nalaten hem een beetje in de maling te nemen.

‘Vertrouw je me wel in gezelschap van je mooie dochter?’ vroeg ik.

‘Natuurlijk vertrouw ik je,’ zei hij, ‘jij kent haar tenslotte langer dan wie ook.’ Dat klopte, wanneer je dat ‘kennen’ tenminste met een tikkeltje zout wilde nemen. Het was niet vaak in ons leven voorgekomen dat hij een beroep op mijn medewerking had gedaan en het had mij een soort van boosaardige voldoening geschonken dat hij mij nodig bleek te hebben. Ik geloof dat ik op dat moment het besluit nam de rol van voorgd op mij te nemen en het leek mij zelfs een verdomd mooie mop zijn dochter verliefd op mij te laten worden, gesteld dat het er in zat. En in dat geval zou ik er heus wel voor zorgen dat hij er achter kwam.

Mijn God, op dat ogenblik had ik hem voor stommer aangezien dan hij was. Ik zou tot het bittere einde leren ervaren, dat ik hem telkens weer onderschatte op kritieke momenten.

Ik zette mijn verwarde herinneringen een poosje buiten spel om mij aan de inmiddels gebrachte slakken te wijden en daarna aan de haas. Wanneer je zoals ik bij de dag hebt leren leven, heb je ook geleerd de dingen uit elkaar te houden, werk en plezier te scheiden. En mijn herinneringen hoorden bij het werk dat ik te doen had. Weg er mee dus, zolang ik zat te eten. Elke goede maaltijd kon immers voor onbepaalde tijd de laatste zijn. Tot slot nam ik kaas. Koffie besloot ik in een café verderop te gaan drinken.

Mijn rekening was niet hoger dan 20 francs inclusief. Weinig voor zo'n uitstekende maaltijd, die in elke wat meer toeristiek of snobistisch aangedraaide Parijse vreettent het dubbele kost. Waarom zou ik bijvoorbeeld voor 40 francs 's avonds laat in de Coupole gaan eten, alleen om tegen een aantal societysmoelen op te mogen kijken. Ik was daar ook eens een keer geweest met Titia, omdat ik dacht er een goede beurt mee te maken, maar ze voelde zich er helemaal niet thuis bij al die belegen artiesten, net zo min als ik trouwens.

‘Dan had ik net zo goed in Amsterdam kunnen blijven studeren,’

zei ze. ‘Ik heb voor mijn hele leven genoeg arrives bij mijn vader thuis gezien.’ Mijn idee en ik snapte toen ook dat het, met dergelijke gedachten in haar mooie hoofdje, nooit in haar bedoeling kon liggen hogerop te komen als fotomodel, tussen de moordende concurrentie in het keiharde Parijs. Het kwam maar al te goed in mijn kraam te pas, want het was een van de eerste avonden dat ik haar mee uitnam en ik hinkte toen nog op twee gedachten. Enerzijds zag ik een lekkere scharrel in haar en anderzijds nam ik mij voor haar zo mogelijk naar de bliksem te helpen, zoals Siebe mijn huwelijk en in zekere zin mijn verdere leven naar de bliksem had geholpen. Hoe slecht bleek ik mezelf te kennen! Sommige dingen zie je pas later in het juiste licht. Deze gedachte kwam bij me op, terwijl ik met langzame pas de iets stijgende rue d'Amsterdam inliep, voorbij een aantal cafes, tot ik er eentje binnenstapte dat me geschikt leek.

Er scharrelt daar nogal wat gajes rond in de rue d'Amsterdam en ik kende de types: halve en hele souteneurs, beroepswerklozen, maar ook bus- en métroconducteurs en dergelijke kleine luiden; verder opgeschoten knapen, lefgosers die op bonje en louche schnabbels uit waren. Je kan het geen echt gevaarlijke buurt noemen, noch een rosse buurt, maar je kan het wel als een invalsweg naar de iets hoger gelegen onderwereld van Pigalle en Clichy beschouwen.

Ik voelde me thuis in dit randgebied, omdat het mijn eigen vrijblijvende contact met de onderwereld symboliseerde; geen vlees en geen vis, een soort cynische en sinistere schemertoestand en je kan je in onze gecompliceerde maatschappij eigenlijk geen betere camouflage wensen.

Ik nam een espresso en een cognacje en keek vaag geïnteresseerd naar het schaarse publiek; gegadigden voor een schoonheidswedstrijd waren er beslist niet bij. Een te vroeg afgeleefde dronkaard, nog net geen clochard, stond stuntelig zwaaiend platen uit te zoeken bij de jukebox. Twee jongens met harde, harige koppen en te opvallende ringen aan hun groezelige handen probeerden al stotend en rammelend hun geluk aan de gokautomaat, in wiens verbijsterde robothersens allerlei kleurige lichtjes aan- en uitflitsten. Voor de halvemaanvormige toogstonden drie sjofele werklui een soort politieke discussie op rancuneus niveau te voeren. Ze hadden alledrie een mankement. De een was kreupel, de tweede had een verminkte handstomp en de derde een in elkaar getimmerd en weer opgelapt gezicht. Een fraai uitgedoste souteneur leunde met een

beringde hand op de tap, naast de caissière die zich onderdrukt geeuwend zat te vervelen. Hij stond rechtop, iets achterover hellend bijna en hoewel hij rusteloos de tent rondkeek, was hij kennelijk elders met zijn gedachten en nam nu en dan verstrooid een slok uit zijn glas bier.

Twee prostituées kwamen binnen. Ze wisselden in het voorbijgaan een enkel woord met hem en verdwenen in een achtergedeelte. Mijn eigen gedachten vervaagden. De reis en de goede maaltijd lieten zich gelden en ik voelde me moe. Morgen zou ik systematisch te werk gaan. Nu begon ik naar mijn bed te verlangen. Ik nam nog een tweede cognac, dronk mijn koffie op en verliet de tent.

Het was winderig en guur buiten. Er vielen regenspetters, maar zo verwaaid dat je ze nauwelijks zag in het lantaarnlicht. Ik nam de bijna uitgestorven métro en liep tien minuten later in een verlaten rue Laffitte, waar de paar kroegen al gesloten waren. De bouwput waar de bank zou komen was verlicht en het vlechtwerk van de betonconstructies leverde een boeiend lijnenspel op tegen de schilferige achtergevels van de belendende huizen.

Op de hoek van de rue Laffitte en de rue Rossini stond een ouwe snol te kleumen. Het was mij een raadsel wie nog zin in dat uitgebluste en afgereden karkas had, maar zoiets weet je nooit, er zijn genoeg idioten met perverse moederbindingen en zelfs tegen het meest ingedeukte tiettenwerk kan je lekker uitsnotteren.

Een paar huizen verderop stond een even oud, maar iets beter uitgevallen exemplaar van de lichte brigade. Ik had beide dames daar al vaker zien staan en ik wist dat ze hun klanten ook mee naar Hôtel Le Providence namen.

Voor de balie waren een paar jonge mannen met een mij onbekende nachtportier aan het praten, een oudere, bijziende man die er als een boekhouder, weggetrapt wegens fraude, uitzag. Aan de brokstukken die ik van het gesprek opving, te horen leken de jonge mannen mij Portugezen te zijn, waarvan er altijd wel een paar in het hotel zaten. Ze gaven zich meestal uit voor studenten, maar in werkelijkheid waren het obscure vertegenwoordigers of politieke emigranten.

Ik vroeg de knorrighe oude om mijn kamersleutel. Zijn Frans was niet beter dan het mijne, alleen zijn accent was anders. Hij keek mij wantrouwend aan en zei dat de sleutel boven was en dat er een bezoeker op mijn kamer zat. Ik had nog niets op mijn kerf-

stok in de paar uur dat ik weer in Parijs was en toch voelde ik me onaangenaam verkillen. Het had geen zin om terug de straat op te gaan en dus beklom ik langzaam de trappen naar boven. Het gesprek van de mannen stakte achter mijn rug en ik voelde hun blikken in mijn rug priemen. Ik kreeg de schurft in, want ik was moe en had geen zin in gedonder, van welke aard dan ook.

De kamerdeur stond op een kier en in de kamer brandde licht. Toch deed ik alsof mijn neus bloedde en bleef even in het afgeschermd portaal staan om mijn handen te wassen. Ik blies terloops een paar kakkerlakken weg die over de spiegel boven de wasbak liepen en droogde zonder haast mijn handen. Toen stapte ik de kamer binnen. Op de enige wrakke stoel bij het tafeltje zat een betrekkelijk kleine donkere man van een jaar of veertig. Hij had een losgeknoopt kort suède jasje met bontkraag aan, een bruine broek en suède schoenen. Een klein tweed hoedje lag op het bed. Hij zat een stripverhaal van Asterix te lezen en hij rookte een Gitanes. Het pakje lag naast hem op de tafel. Ik zag met een oogopslag dat hij met zijn poten aan mijn spullen had gezeten. Mijn koffer stond op de grond, die had hij niet open kunnen krijgen. Hij legde zijn lectuur neer en keek me aan.

‘Ik hoop niet dat ik stoer,’ sneerde ik, trok mijn jas uit en ging op het bed zitten. Het tweedhoedje schoof ik een eind in zijn richting.

‘Niet in 't minst, monsieur Van Ingen,’ zei hij opgewekt, ‘dit is een routinebezoekje, u kent dat wel, nietwaar?’

De typische smoes die een smeris in de mond bestorven ligt.

‘Ah, een flic, als ik het niet dacht,’ zei ik.

‘Ik ben inspecteur Fontain van de Centrale Recherche,’ introduceerde hij zich.

Ik keek hem oplettend aan. Ik had destijds op het politiebureau een hoop rechercheurs gezien, maar hij was er niet bij geweest.

‘Dat zal ik dan maar geloven,’ zei ik.

Hij liet mij zwijgend zijn politiepenning zien. Ik stond van het bed op en nam ongevraagd een sigaret uit zijn pakje Gitanes. Hij protesteerde niet, hij gaf me zelfs vuur.

‘Iets gevonden?’ vroeg ik en wees op de kast met de open deuren, op de open lade en de gesloten koffer op de grond.

‘Nee, m'n jongen,’ zei hij, ‘maak die koffer maar eens open.’

Ik smiet hem mijn sleutelbos toe. ‘Doe het zelf,’ zei ik. ‘Er zit een lading goud in. Ik heb alvast de bank beroofd die ze hier aan de overkant gaan bouwen.’

Hij opende de koffer en vingerde even aan het pakje bankbiljetten. Hij viste er eentje uit voor nadere inspectie, om te kijken of ze misschien vals waren. Zat ik even goed dit keer! Dat had mij bij mijn vorige bezoek in september niet moeten overkomen. ‘Wat kom je hier zoeken in Parijs?’ vroeg hij, het deksel van de koffer dichttrappend met zijn voet.

‘Is het verboden om in Parijs te zijn?’ vroeg ik. ‘Ik dacht dat jullie er blij mee zouden zijn. Het toeristenbezoek loopt terug met al die relletjes hier, heb ik me laten vertellen.’

‘Ik zou het niet weten, maar jou zien we hier eerlijk gezegd liever niet. Je hebt een aantekening in je paspoort, nietwaar?’

Het begon me te dagen. De Franse douane bij Aulnoye had mijn paspoort ingekeken en waarschijnlijk naar Parijs gebeld dat er een verdacht personage in de trein zat. Het was, later op de dag, voor de politie de simpelste zaak van de wereld geweest om er achter te komen waar ik mijn intrek genomen had. Toch was er nog een andere mogelijkheid. Iemand kon mijn aanwezigheid in Parijs aan de politie getipt hebben. Ik kende lieden genoeg die mij hever zagen gaan dan komen. Ik had echter vriend nog vijand op de hoogte gebracht van mijn komst. Er was maar één iemand die wist dat ik hier zat en dat was Siebe. Maar zou hij niet de laatste zijn om de politie in te lichten? Het gaf mij desondanks een onbehaaglijk gevoel, deze mogelijkheid te overwegen. Ik trok een pokerface, want met smerissen moet je oppassen, die lijden allemaal aan een vorm van paranoia en denken dat al je handelingen en gelaatsuitdrukkingen op hen slaan. Dus zei ik lakoniek: ‘Ik dacht dat mijn zaak gesloten was. Ik heb geen bekentenis afgelegd en er waren geen bewijzen, nietwaar?’

‘Een moordzaak is nooit gesloten, zolang de dader niet gevonden is,’ zei hij. ‘Ze wordt alleen “kalt gestellt”, om in jouw taal te spreken.’

‘Dat is mijn taal niet,’ zei ik. ‘Voor jullie wonen er alleen maar moffen ten noorden van Frankrijk. Bij ons zouden ze zeggen: haal je schoolgeld terug.’

‘Vergeet het, het is niet belangrijk,’ zei hij. ‘Ik moet er overigens wel even op wijzen dat er hier maar van één kant getutoyeerd wordt. Door mij.’

‘Okay chef. U zegt het,’ grijnsde ik, maar ik vond het niet lollig. Het betekende dat ze mij nog steeds als verdachte nr. 1 beschouwden.

‘Je hebt mij nog geen antwoord op mijn vraag gegeven,’ zei hij,

‘wat kom je hier doen?’

‘Ik ben hier beroepshalve,’ zei ik. ‘Voor een kunsthandelaar is hier altijd wel iets te doen. Galeriers, exposities enzovoort.’ Mijn Frans werd slechter, ik was moe en moest naar mijn woorden zoeken.

‘Kunsthandelaar, laat me niet lachen!’ zei hij.

Ik haalde mijn schouders op. ‘t Staat in mijn paspoort, controleer het maar.’

‘t Staat in mijn paspoort,’ herhaalde hij honend. ‘In het paspoort van hoeren staat huisvrouw en in dat van pooiers handelaar, automonteur en dergelijke kul.’

Hij zette zijn hoed op, stak zijn sigaretten bij zich en zei: ‘Ik heb nog geen reden om je uit te wijzen, maar we houden je in de gaten m'n jongen!’

‘Je doet maar,’ zei ik. ‘En knoop je jas vast, het is koud buiten.’ Hij knoopte kalm zijn jas vast, deed toen de twee stappen naar me toe die ons scheidde en gaf me met de vlakke hand een harde mep in mijn gezicht. Hij deed het met plezier. Ik zag het aan de geknepen accolade van zijn wrede mond en aan de harde bruine ogen onder zijn gerimpelde voorhoofd.

‘Het is vous, vous, vous!’ beet hij me toe. ‘Vergessen Sie das nicht.’ Ik wreef met de rug van mijn hand over mijn brandende gezicht: er druppelde lauw bloed uit mijn neus.

‘Ik zou verdomd graag weten waar je dat Duits geleerd hebt, het klinkt verdacht,’ zei ik.

Hij hief weer zijn arm op en ditmaal was zijn vuist gebald. Ik keek hem aan zonder een afweerhouding te maken, maar ik beefde van woede toen ik zei: ‘Ga je gang, Herr Hauptmann.’

‘Merde!’ siste hij en liet zijn arm met tegenzin zakken. Een paar tellen later was hij vertrokken. Ik schopte mijn schoenen uit en begon mijn das los te knopen. Er zat een veeg bloed op, ik kon hem wel wegflikkeren. Ik liep naar het balkonnetje en zag de inspecteur in de donkere straat verdwijnen.

‘Rotschoft!’ riep ik hem na. Hij keek even naar boven. ‘Ja, jij!’ zei ik in het Nederlands en maakte een groetend handgebaar. Hij beantwoordde het gebaar. Jezus, hij had nog gevoel voor humor ook. Nu moest ik helemaal oppassen. De patronne zou het allemaal niet zo leuk vinden, bedacht ik, teruglopend naar de wastafel om mijn gezicht te wassen.

3

Rond zeven uur werd ik wakker door regelmatig diepe dreunen die mijn bed deden trillen. Tevergeefs probeerde ik nog een half uur er doorheen te slapen en gaf het toen maar op. De dreunen werden nu afgewisseld door het geluid van drilboren en het drong tot mijn suffe kop door dat er volop gewerkt werd in de bouwput aan de overkant van de straat.

Ik stond op en sloot de balkondeuren die ik op een kier had gezet omdat de kamer geen andere luchtverversingsmogelijkheid bood. Het plaveisel was vochtig-zwart, maar het regende niet, er dreven zelfs bleke plekken blauw door het wolkendek.

Ik ging naar de wastafel en constateerde de afwezigheid van kakkerlakken, maar dat zei niets, ik rook hun duf-zure geur, zoals ik me voorstel dat die in arme bejaardentehuizen hangt. Misschien sliep het kakkerlakkengebroid nog op dit uur, ik zou er een insectoloog naar moeten vragen, maar ik kende er geen. Die heren tellen geen zware jongens onder hun kennissen.

Ik waste mij van top tot teen met koud water, maar ik kon net niet bij de rottigheid komen die onder mijn huid zat. Ik besepte steeds weer dat ik toch nog vage schuldgevoelens bezat die niet weg te wassen waren.

Om de waarheid te zeggen, zag ik tegen het karwei op, dat ik op mijn schouders had genomen. Tevens wist ik dat ik er niet meer onderuit kon en na dat onverklaarbare bezoek van die inspecteur minder dan ooit. Ik stond dus nog steeds onder verdenking van de moord op Titia en al kon het me geen flikker schelen wat de smerissen er van dachten, ik wilde met mezelf en, om het zo maar eens te zeggen, met de nagedachtenis van Titia in het reine komen.

Om te beginnen moest ik er achter zien te komen wie de politie getipt had over mijn komst. Het begon tot me door te dringen dat er een val voor me opgezet was. Maar waarom en door wie? Als het werkelijk Siebe geweest was die de Parijse politie van mijn komst op de hoogte had gebracht, dan was het er hem niet om

te doen de moordenaar op het spoor te komen, maar mij voor diens daad op te laten draaien. Deze gedachte maakte de weg vrij voor onfrisse en verstrekkende speculaties, waar ik voorlopig voor terugdeinsde. Het was beter open te staan voor allerlei mogelijkheden, af te wachten en goed op te letten.

Ik viste wat geld uit de koffer en ging naar beneden. Uit de kamer-keuken achter de balie kwam de patronne, madame Berthier, op mij af. Ze was een gezette, middelbare Provençaalse, die van kindsbeen af te veel gegeten had. Ze had een forse neus en een dot kroezig zwart haar. Haar goed gevormde maar te zware benen deden aan Etruskische vazen denken en haar borsten aan een paar torpedo's. De harde en wat verbitterde trekken van haar gezicht werden nog mannelijker door een snor waar menige puber trots op zou zijn geweest. Ik wist dat ze een hard werkende vrouw was met een half verlamde echtgenoot en een paar kinderen. Ze woonde aan de andere kant van het negende arrondissement en met dezelfde afstand wist ze haar obscure hotel van haar propere huishouding gescheiden te houden. De Fransen zijn een realistisch volkje en geld stinkt niet.

Ik had vanaf mijn petieterige balkonnetje haar oude Peugeot langs het trottoir zien staan en begreep wat me te wachten stond. Een slonzig en overwerkt kamermeisje, eeuwig moe, onuitgeslapen en ontevreden, zeulde een stofzuiger als een bulldozer de trap op. Op een hoek van de balie stond een vaas met plastic tulpen en sering; de combinatie was goed in elk geval en verder was het enige gunstige wat je er vein kon zeggen dat ze nooit zouden verwelken.

Ik haastte mij madame Berthier mee te delen dat ze er uitstekend uitzag en informeerde belangstellend naar haar echtgenoot en kinderen, terwijl ik haar een hand gaf. Ze het zich geen rad voor ogen draaien.

‘U had gisteren bezoek van een inspecteur van politie,’ zei ze verwijtend, ‘ik vind dat niet prettig. Dat heb ik u vroeger ook al eens gezegd. Het is nadelig voor de goede naam van mijn hotel.’ Ik dacht: de goede naam van deze gecamoufleerde hoerekast, laat me niet lachen. Hardop zei ik: ‘Ik heb hem niet uitgenodigd, maar ik verzeker u dat het niet weer zal gebeuren. Ik zal mijn beklag doen bij zijn chef. 't Was overigens maar een routinebezoekje. U weet hoe dat gaat in ons milieu.’

Ik keek haar aan met een blik vol ironische verstandhouding. Ze had er niet van terug.

‘Als u inderdaad zorgt dat het niet weer gebeurt,’ zei ze ontwijkend. ‘Hoe lang denkt u te blijven?’

Ik zei dat ik het niet wist, dat het van mijn zaken afhing. Op dat ogenblik kwam er een gast de trap af met zijn koffer. Hij deed zijn beklag over het lawaai in de bouwput; hij zag er uit als een verlopen vertegenwoordiger met een te lage provisie, die nog wel voor het grootste deel naar de hoeren zou gaan. Hij gaf mij de kans er tussenuit te knijpen met een vlugge groet.

Ik voelde mij niet lekker. De moeilijkheden begonnen zich al in het begin van mijn verblijf op te stapelen. Ik ging een van de beide cafes naast het hotel binnen en nam een grote crême met een paar croissants. Ik kikkerde er een beetje van op en liep naar de boulevard des Italiens waar ik de métro naar de Boul' Mich' nam. Op de eerste trap passeerde ik weer het blonde bikinimeisje. Ditmaal was er een reep uit haar minibroekje gescheurd. Ik hoopte dat ze er geen blaasontsteking door zou oplopen. Ik stapte over bij Strasbourg Saint-Denis. Op de Place Saint-Michel kwam ik boven. Er waaide een koude heïge wind van de Seinekade, die me deed huiveren in mijn regenjas. Ik wierp een verlangende blik op de met glas afgeschermdde, verwarmde terrassen van de cafes. Ook daar had ik in september een paar keer met Titia gezeten. Toen waren de terrassen nog open en het publiek dromde er langs: jonge baardige kunstenaars en studenten, al dan niet vergezeld van meisjes. Verder negers, Arabieren en Chinezen en westerse toeristen. Misschien liepen er zelfs een paar echte Parijzenaars tussendoor. De bomen stonden toen nog vol in blad. Nu waren ze bijna kaal en de laatste dorre bladeren vielen op het trottoir, waar ze, aan elkaar geklit door de nachtrege, als de totaal versleten rafels van een Waterloopleintapijt aan je schoenen bleven hangen.

Het was op dit uur nog niet druk en zonder tegen iedereen op te botsen, liep ik de honderd meter naar de rue de la Huchette en draaide deze in. Zo was het in september ook allemaal begonnen. Titia had toen een kamer in Hôtel Bretagne, een van de oudste hotels in deze oeroude Parijse straat, op de hoek van de rue du Chat-qui-Pêche. Gelijkvloers was het hotel verbouwd tot een bescheiden modern café-restaurant. Daarboven lagen de langzaam weggrottende etages met hotelkamers, soms niet meer dan donkere hokjes van nog geen twee bij drie meter, met rode verzakkende tegelvloeren. De patron, een Arabier die met een jonge verwaande Bretonse getrouwd was, had een natuurlijke talenknobbel. Hij

liet zich op gezette tijden achter zijn balie-tapkast aflossen door zijn vrouw of zijn schoonmoeder, die de vriendelijkste van het drietal was. Zelf probeerde hij zoveel mogelijk in de gaten te houden wat er in zijn hotel omging, onder zijn gasten die voor het merendeel uit echte en pseudo-studenten en kunstenaars bestonden. Hij had de hele troep tamelijk goed onder de duim en liet iedere gast pronto en vooruit per dag betalen en geen uitstel. Van tijd tot tijd, als de toestanden hem uit de hand dreigden te lopen, hield hij met zijn vrouw een kleine razzia onder zijn klantjes om verboden primustoestellen in beslag te nemen; hij had gelijk, want de puinhoop kon elk ogenblik in de fik gaan. De kans voor de jongelui om wat te versieren moest klandestien of verdomd snel gebeuren. Buitenstaanders mochten niet langer dan een half uur op bezoek blijven, hoewel daar natuurlijk op verschillende manieren de hand mee gelicht werd.

De patron, David, zoals hij zich door iedereen liet noemen, sprak een aardig mondje Duits, Engels en Spaans en zelfs wat Deens en Nederlands en zijn uitspraak was verbluffend goed. Een auditief talengenie, met een scherp afgestelde papegaai in zijn hoofd. Hij droeg een bril met blauwe spiegelglazen, maar hij bezag de wereld niet gekleurd. Hij bekeek haar met een realistische gisse blik, altijd op zijn hoede. Van tijd tot tijd was de buurt het bezit van hippies, of hoe het jonge schorum zich naar het snel wisselende modewoord dan nu ook mocht noemen. Ze hingen te niksen op de hoek van de rue de la Huchette en de rue du Petit Pont. Ze druilden in het kleine driehoekige parkje, waar ze zich wasten aan het fonteintje, waar ze sliepen op de banken en hun voorkeurloze sex bedreven, een stick rookten wanneer er geen smeris in de buurt was, of knabbelden aan een stuk stokbrood. Het was een smeulend wereldje, waar ieder ogenblik de brand uit kon slaan en zoiets was niet goed voor de klandizie van de winkels, restaurants en hotels in de rue de la Huchette en David moest voortdurend opletten dat er niet een hippie mee naar boven werd gesmokkeld door een van zijn studenten of kunstenaars. Zo moeilijk was dat laatste niet, want naast het restaurant was een aparte hotelingang, maar je moest wel een halfglazen deur passeren, die de verbinding met het restaurant vormde en die dus vooral door David in de gaten werd gehouden. Soms zag men hem achter de balie wegschieten, naar de deur rennen en iemand terugroepen die ongezien naar boven probeerde te sluipen.

Terwijl ik het café binnenstapte zei ik, met wat ik als een sardo-

nische grijns bedoelde: ‘Bonjour David.’ Hij knikte terug. Ik zag aan het trekken van zijn mond dat hij mij meteen herkende en dat hij mijn plotselinge verschijning alles behalve op prijs stelde. Titia was tenslotte in zijn hotel vermoord en hij had mij verantwoordelijk gesteld voor al het gedonder dat daaruit voortgekomen was. Hij was maar al te grif bereid geweest in mij de dader te zien, niet uit persoonlijke gevoelens, maar om mee te helpen de zaak zo gauw mogelijk rond te krijgen. Hij was het tenslotte geweest die mij op de avond van de moord boos het hotel had zien verlaten en hij was daarom de meest belastende getuige geweest. Toen ik toch vrijgelaten werd, uit gebrek aan meer feitelijk bewijsmateriaal dan mijn boze gezicht, had hij ongetwijfeld gehoopt mij nooit weer te zullen zien.

Ik schoof op de met rood plastic beklede muurbank achter een tafel tegenover de balie en bestelde een calvados. Aan het eind van de tafel, vlak naast de verbindingsdeur, zat een meisje met lang blond haar te schrijven. Ze wierp de voorover hangende blonde slierten steeds licht geërgerd terug van haar schrijvende hand met de afgebeten korte nagels. David bracht mij m'n glas calvados en keek met een misnoegde trek om zijn mond op mij neer. Ik zag zijn ogen niet achter de spiegelende glazen, ik zag er mijzelf, vertekend als een Michelinmanneletje, in weerkaatst. De bril maakte zijn gezicht op een sinistere manier uitdrukkingloos.

‘Drinkt u een glas met mij mee?’ vroeg ik. Hij schudde zijn hoofd. ‘Nee, ik drink nooit alcohol voor twaalf uur 's ochtends.’

Hij nam wel plaats aan de tafel, op een stoel tegenover mij. Ik zag zijn sterke, harige polsen en vastberaden handen met een dubbele vergroeide nagel op een van de duimen. Zijn lichaam was iets te vadsig, maar hij was leniger dan zo op het oog leek. Hij miste de slijmerige serviliteit die plotseling in agressieve brutaliteit kan omslaan, van een hoop Arabieren die ik ken. Hij had zich van hen gedistancieerd door met een Frans burgermeisje te trouwen, wat hem in staat had gesteld er een rendabel hotel-restaurant op na te houden. Hij was Franser dan de Fransen.

Hij zei het niet met zoveel woorden, maar hij zat ongeduldig te wachten tot ik mijn glas gelegeerd had en opdonderde. Ik haastte me niet, maakte tergend langzaam een pakje Gitanes open, nam er een sigaret uit en bood hem er een aan.

‘Merci,’ zei hij, ‘ik rook nooit voor twaalf uur 's ochtends.’ Hij knipte wel zijn aansteker aan en gaf mij zonder verder commen-

taar vuur. Ik voelde de neiging hem de blikkerende bril van zijn hoofd te nemen. Ik had hem één keer, in een onbewaakt ogenblik, zijn ogen zien uitwrijven en hij had toen een onbeduidend hulpeloos gezicht gehad met zieke lichtschuwe ogen. Kleren, zeggen ze, maken de man. Bij hem was het de bril die de man maakte.

‘Ik zoek het Amerikaanse meisje dat hier destijds een kamer had,’ zei ik, ‘als ze hier nog zit tenminste. Silvia heet ze, Silvia nog wat. Van Italiaanse origine.’

Hij wist heel goed wie ik bedoelde en het stond hem helemaal niet aan.

‘Silvia Timbellini,’ zei hij, ‘van de Herald Tribune.’

‘Precies,’ zei ik.

Titia was min of meer met haar bevriend geweest, maar dat hoefde ik er niet bij te zeggen. Nog minder hoefde ik te vermelden dat zij het was geweest die het lijk van Titia ontdekt had.

De deur ging open en inspecteur Fontain kwam binnen. Hij leunde tegen de balie met een gezicht van: hier ben ik en doe er eens wat aan.

David kwam overeind en vroeg wat hij wenste. Hij vroeg een espresso en hij kreeg zijn espresso.

David keerde naar mij terug. Hij had een bloknootje in de hand waar hij zijn rekeningen opschreef. Hij krabbelde iets op een blaadje, scheurde het af en schoof het achter het asbakje naar mij toe. Er stond alleen het getal 22 op. Ik grinnikte. Het verbaasde me niets dat hij het codecijfer 22 kende wat in de Parijse onderwereld ‘attention!’ betekent. David kende Fontain blijkbaar ook en ik vond hem ineens een geschikte knaap. Hij onderdrukte een geeuw en zei casueel: ‘Ik denk wel dat ze thuis is. U kunt wel even naar boven gaan. Kamer 32. Maar niet langer dan een half uur. Regel van het huis.’

Zijn gezicht had de kleur van karton dat een week in de regen gelegen heeft. Ik vroeg me af of hij ooit zijn neus buiten de deur stak.

‘Dank u, ik zal me er aan houden,’ zei ik en kwam overeind.

De inspecteur was in twee stappen bij ons en stak zijn hand uit naar het papiertje. David had het net even eerder te pakken en hield het in de vlam van zijn aansteker. ‘Pas op, u brandt uw vingers inspecteur,’ waarschuwde hij.

‘Geef de inspecteur nog een kop koffie van mij,’ zei ik en ging door de binnendeur waarachter zich een korte gang en de trap-

pen naar de hotelkamers boven bevonden. Het blonde meisje, verstoord door ons gesprek, was daar al enkele tellen eerder door verdwenen.

Ik haastte mij niet de trap op. Ik wist nu definitief dat ik door de politie in de gaten gehouden werd, maar David zou me de kans geven de vriendin van Titia alleen te spreken. Hij stond bepaald net zo min aan mijn kant als aan die van de politie, maar hij wilde zelf zijn zaakjes regelen. Daarom had hij, hoewel hij op het punt had gestaan me buiten de deur te zetten, mijn partij gekozen. Enfin, ik wist nu tenminste dat de politie mij openlijk op de hielen en op de lip zat. Het stond me niet aan, maar het was beter dan ongeweten geschadwd te worden. Het kon in de ogen van de inspecteur echter niet anders dan verdacht lijken dat ik de persoon opzocht die tot de kennissenkring van Titia had behoord en de moord ontdekt had. Het schrikte mij niet af, het deed me alleen maar koppiger besluiten door te zetten. Nadenkend beklom ik de uitgesleten treden in het trappenhuis dat nauwelijks licht ontving door de met het vuil en stof van jaren besmeurde ramen die op de binnenplaats uitkwamen, die niet veel groter was dan een uitgebouwde luchtkoker.

Na drie trappen beklommen te hebben waarop mij alleen maar een Duits sprekend stelletje passeerde, kwam ik op een portaal met een vrij groot aantal deuren. Een gevoel van onwerkelijkheid en onbehagen bekreep mij, want dit was de etage waar Titia gewoond had. Het was er zo donker als de nacht. Ik drukte op de minuterie, maar veel verschil maakte het niet.

Tegenover de vroegere kamer van Titia lag de kamer van Silvia, het Italiaans-Amerikaanse meisje waar Titia tamelijk bevriend mee was geweest, voor zover je de omgang van meiden van dezelfde leeftijd vriendschap kan noemen. De politie had mij een paar keer met haar, de belangrijkste getuige na David, geconfronteerd, maar ze had niets belastends over mij kunnen of willen zeggen. Integendeel, ze geloofde in mijn onschuld, vooral omdat ze er zeker van was 'dat Titia veel van mij gehouden had.'

Ik had haar in die septemberweken een paar keer op Titia's kamer aangetroffen, zo op het eerste gezicht een goedlachs, wat onnozel schaaap, met tevens dat vrije en ongecompliceerde optreden van de Amerikaanse college-girl. Ik had het desondanks niet erg op haar begrepen gehad; om de een of andere mij onbekende reden, irriteerde ze mij en zag ik in haar een intrigante. Ze had er met haar matbruine gelaatskleur, goudbruine ogen en lang zwart

haar aantrekkelijk en zelfs geraffineerd uit kunnen zien, maar ze had blijkbaar nooit geleerd hoe ze zich moest kleden en opmaken. Ik had haar nooit anders gezien dan in een spijkerbroek een grove wollen trui met halvemaaanvormig 'Herald Tribune' op de rug geborduurd. Haar handen waren al die keren groezelig van de drukinkt.

Haar kamerdeur stond gewoonlijk op een kier, iets wat geen enkele alleenwonende vrouw zou doen. Bij mijn bezoeken aan Titia had ik Silvia vaak op haar bed zien zitten, bezig te studeren, te lezen, kleren te verstellen of een brief te schrijven. Misschien leed ze wel aan claustrofobie. Met de kleine kamer die ze bewoonde, niet veel groter dan een berghok zonder ramen en een verroeste ventilator in een van de bovenhoeken, kon ik me voorstellen dat je daar vanzelf aan ging lijden.

Terwijl ik daar stond te aarzelen met de rug naar de vroegere kamer van Titia, beving mij het beklemmende gevoel dat Titia de deur zou openen en mij als het ware betrappen nu ik op het punt stond haar vriendin een bezoekje te brengen. Ik moest mij er eens te meer met alle kracht op bezinnen dat ze dood was.

Ik klopte, wat overbodig, op Silvia's open deur en hoorde haar 'Who is it? Come in!' zeggen. Het leek mij een verademing om even weer Engels te kunnen spreken en ik duwde de deur verder open en ging naar binnen. 'Hallo, Silvia,' zei ik, 'ken je me nog?' 'Hi,' zei ze, 'Oh, it's you!' Zo ze al verbaasd was, dan liet ze het niet blijken. Ik sloot de deur achter me en ging op het voeteneinde van haar nog onopgemaakte bed zitten. Ik had het oog op de enige wandversiering, een poster van Bob Dylan, die aan de muur boven haar hoofd hing. Ze droeg, als gewoonlijk, haar eeuwige spijkerbroek en trui en ik vroeg me af of ze er in sliep. Ze was bezig haar haar te borstelen met lange bestudeerde slagen. 'Mind, if I finish my toilet?' vroeg ze. Ik wist dat de eerbied voor het haar borstelen er bij de Amerikaanse meisjes net zo diep inzat als de eerbied voor de stars en stripes en ik maakte een gebaar dat het mij niet hinderde. Ze telde, waarschijnlijk een paar slagen smokkelend: 'Ninety seven, ninety eight, ninety nine, hundred. Basta!' 'Je woont nog steeds niet erg ruim, Silvia,' zei ik.

Het bed vulde bijna het hele vertrek. Er was nog juist plaats voor een klein nachtkastje en een wastafel, waaronder het onvermijdelijke bidet stond. Een verwarde en verroeste buizentroep onder de wastafel zorgde er voor dat de afvoer de helft van de tijd verstopt was en je kon het ruiken ook.

‘Kan me niets schelen dat het hier zo klein is,’ zei ze opgewekt. ‘t Is de goedkoopste kamer, zeven franc per nacht. Ik kan niet meer betalen. Bovendien spaar ik voor de terugreis naar Amerika.’

Ik vond het onbehoorlijk van David om dit berghok als kamer te verhuren, maar ik wist dat er honderd maal ergere kamertoestanden in Parijs heersten. In de buurt van Strasbourg Saint-Denis bijvoorbeeld, waar Arabieren, Polen, Armeniërs en nog tal van andere emigranten met te veel personen in de kleine ruimtes samenhokten, voor een groot deel illegaal.

Ik haalde mijn pakje Gitanes voor de dag en stak het haar toe. Ze legde de borstel neer, zei ‘ik prefereer Amerikaanse’ en nam gretig een sigaret. Ik gaf haar vuur en stak zelf ook een sigaret op. ‘Stikken we niet na vijf minuten?’ vroeg ik bezorgd.

‘Doe de deur dan weer open,’ zei ze en lachte haar irritant onbekommerde, luide lach, waarbij ze haar hoofd achterover wierp. Anderen mochten het een aanstekelijke lach vinden, mij werkte hij al gauw op de zenuwen en ik reageerde er dan ook zelfs niet met een glimlach op. Mijn norske reactie verbijsterde haar een beetje en ze zei: ‘Sorry, ik stel me aan hè? Ik moet altijd direct om alles lachen. Europeanen lachen zo weinig, vind ik. Bij ons thuis wordt heel veel en spontaan gelachen en daarom doe ik het hier ook, anders krijg ik heimwee.’

Ze keek mij aan met haar bruine koeieogen die op een zoogdierachtige manier goed pasten bij haar wat overontwikkelde meisjesfiguur met de zware ronde borsten die zich zelfs door die afschuwelijke slobbertrui niet lieten camoufleren. Er zat een prikkelend, bijna pervers contrast in. Ze had een soort primitieve en uitdagende sex, waar ze zich niet van bewust scheen te zijn, maar waarschijnlijk was het gespeeld. Als er iemand haar kamer binnenkwam om haar de kleren van het lijf te rukken en te verkrachten, zou ze vermoedelijk nog hardop zijn gaan lachen. De gedachte prikkelde mij. Ik ben tenslotte ook niet van steen, maar ik moest mij beheersen, want ik had een opdracht.

‘Ik ben teruggekomen om iets uit te zoeken,’ zei ik plompverloren en wipte de as van mijn sigaret in de wasbak.

‘Ik begrijp het,’ zei ze. ‘Arme Titia. Iemand moet het gedaan hebben, nietwaar?’

Haar opmerking ergerde mij. ‘Ik geloof niet dat je 't helemaal begrijpt Silvia,’ zei ik. ‘De politie verdenkt mij nog steeds en ik wil me van alle verdenking zuiveren, maar ik wil ook dat de moordenaar zijn verdiende straf krijgt. Misschien weet jij nog

iets, wat je de politie niet verteld hebt, of iets wat je later te binnen is geschoten... jij was een van Titia's beste vriendinnen, nietwaar?’

‘Ik weet het niet,’ zei ze aarzelend, ‘of je van beste vriendinnen kan spreken in betrekking tot Titia. Ze had iets onafhankelijks, weet je, het leek vaak of ze niemand echt nodig had.’

Ze sloeg haar ogen neer, zweeg een poosje en besloot: ‘Ik vrees daarom dat ik niets meer weet dan wat ik destijds gezegd heb. Nee, ik kan je niet helpen.’ Ze sloeg haar ogen weer op en keek me onschuldig aan, ik wist niet waarom, maar té onschuldig op de een of andere manier. Opgewekt zei ze: ‘Het heeft geen zin er verder over te praten. Ik hou er ook niet van om aan akelige dingen te denken.’

Ze leunde achterover; haar mond opende zich iets en ze keek mij troebel aan. Ik vreesde dat ze weer op het punt stond om in haar idiote lach uit te barsten en ik onderdrukte met moeite mijn woede. Ze scheen te beseffen wat er in mij omging en het amuseerde haar kennelijk. Ze nam een tip van de deken waarop ze zat en sloeg die tegen haar boezem aan alsof ze halfnaakt op het bed zat en ik op het punt stond haar een oneerbaar voorstel te doen.

‘Je zal er toch nog even aan moeten blijven denken,’ zei ik en boog me iets naar haar over.

‘Ik ga gillen als je me aanraakt,’ zei ze hoopvol. Ze sperde haar mond open, maar voor ze geluid kon uitbrengen, gaf ik haar met de vlakke hand links en rechts een paar kletsen in het gezicht. Ze mocht gaan janken, dat liet me koud, als ze maar geen keel opzette en David alarmeerde. Dat was nou net wat ik me niet kon veroorloven. Ik had me al weer in haar vergist.

‘O, je hebt me geslagen, stoere man,’ giechelde ze, terwijl ze de rug van haar hand langs haar gloeiende wang streek. Er kwam een abnormale gloed in haar bruine ogen en ik dacht woest: ‘O God, ze vindt het lekker om geslagen te worden.’ Ik besloot er gebruik van te maken en beloofde: ‘Je kan nog meer op je donder krijgen als je mij maar helpt.’

Ze schoof de deken weg en strekte de armen naar me uit. Ik mepte ze neer. ‘Later,’ zei ik en begreep waarom ze haar kamerdeur altijd open liet staan. Ze vroeg er inderdaad om verkracht te worden, telkens weer, maar niet iedereen zou het snappen.

‘Denk eens goed na,’ zei ik dringend, ‘met wie Titia omgang had en geef ze mij op een lijstje. Als je wilt kunnen we vanavond ergens gaan eten.’

Ze keek me sluw aan. Zag ze niet eerder vermoede mogelijkheden in mij? Welnu, als ze schaterend klaar wilde komen doordat ik een brandende sigaret op haar borsten uitdrukte, was het mij best.

Ik werd er desondanks niet vrolijker op. De schim van Titia werd met de minuut levender voor mij. Wat had ze in deze omgeving gezocht waar ze eigenlijk niet bij hoorde? Of zat ik haar alweer te idealiseren? Ik was natuurlijk bevooroordeeld. Ik had van haar gehouden en ik stelde, terecht of ten onrechte, de hele troep waartussen ze de laatste weken van haar leven verkeerd had, mede verantwoordelijk voor haar dood, ook deze labiele, verknipte Amerikaanse, die nu tegenover mij op het bed zat. Ik had intussen schoon genoeg van haar, maar ik moest haar toch weerzien die avond.

Ik stond op. 'Ik kom je halen om een uur of zeven,' zei ik. 'En trek een normale jurk of iets van die aard aan, als je die hebt tenminste. Ik heb geen zin om voor een sandwichman aangezien te worden, door met een wandelende reclame van de Herald Tribune op stap te gaan. En voor het geval er iets tussen komt, ik logeer in Hôtel Le Providence, rue Laffitte, het negende.'

Ze knikte, tot alles bereid. Ik boog me naar haar over en gaf haar een zoen op haar mond. Ze reageerde niet en ik ontdekte het tekort in mijn techniek bijtijds. Nog met haar natte mond tegen de mijne, kneep ik haar flink in haar rechterborst. Meteen zoog haar mond zich aan mij vast en ik kneep nog wat harder en gemener, zodat ze mij kreunend terugstiet. Ze mompelde een paar obsceniteiten die ik half verstond.

'Een klein voorschotje, darling,' zei ik, 'en nu ga ik er vandoor.' Ik besloot de achteruitgang te nemen, die verboden was voor gasten en bezoekers, maar waarvan velen het bestaan wisten. Het hotel liep van de rue de la Huchette door tot aan de Quai Saint-Michel en werd aan een kant begrensd door de Straat van de Vissende Kat. Via het binnenplaatsje, de keuken en een gang kon je op de Seinekade komen. Het was een tweede lek in het bewakingssysteem van David.

Ik liep het donkere trappenhuis af naar beneden. Ik kwam alleen maar een kamermeisje tegen met een berg schoon linnengoed over haar arm. Ik had geluk, ik kon ongezien via de binnenplaats en de keuken en door de gang op de Quai Saint-Michel komen. Daar liep ik regelrecht in de armen van inspecteur Fontain.

'Je had toch niet gedacht dat je mij met zo'n afgezaagde manoeuvre kon ontlopen, beste vriend?' vroeg hij. Ik knoopte mijn

jas dicht en schoof mijn das wat hoger tegen mijn keel op, want het was daar verrekte koud op de kade.

‘t Was te proberen, nietwaar?’ grijnsde ik, maar met de pest in. ‘Overigens ben ik je beste vriend niet.’

‘Nee,’ zei hij, ‘dat is ook maar bij wijze van spreken. Als wij, van de politie, beste vriend zeggen, bedoelen we canaille, maar wij vergulden de pil zo lang mogelijk.’

Hij nam me bij een arm en we liepen de kade af, als twee amicale zakenlieden.

‘We moeten ons gesprekje van gisteravond nog even vervolgen,’ zei hij.

‘Ik weet niet of ik daar de tijd voor heb,’ waarschuwde ik. ‘Ik moet een paar galeries bezoeken, Durand-Ruel, Claude Bernard en zo, want je moet in mijn vak op de hoogte blijven. *Ik* heb geen tijd om de hele dag op straat te lummelen en mensen lastig te vallen.’

Hij kneep mij even vals in mijn arm, de rotzak, zodat het bloed van woede naar mijn hoofd steeg. Ik bleef staan en rukte mij los. ‘Kijk eens hier, klein sadistisch onderkruipiel,’ zei ik, ‘ik heb niet om een kinderreisje gevraagd. Sla me maar weer op mijn smoel, net als gisteravond en wacht af wat er dan gebeurt. Maar hou er rekening mee dat we nu niet alleen zijn.’

Mijn dreigement scheen even indruk op hem te maken. Hij liet tenminste mijn arm los en dat was maar goed ook, want ik heb ontzaggelijk de pest aan mensen die me ongevraagd aanraken, onverschillig of ze 't goed dan wel kwaad bedoelen.

We liepen langzaam naast elkaar verder als twee vrienden die geen afscheid kunnen nemen, maar we wisten dat de een rustig kon doodvallen van de ander. Op de hoek van de Quai en de Boul' Mich' bleven we staan. Uit de Seine kroop een koude damp op. De meeste bouquinistes waren gesloten en de wind waaide koud en straf over de Pont Saint-Michel.

‘Laten we hier op de hoek even iets drinken,’ stelde Fontain voor en het klonk als een bevel.

‘Ik zie het nut er niet van in,’ zei ik, ‘maar ik snap dat een flic zijn werk moet doen, dus ik vind het best als de Sûreté betaalt.’

We gingen het afgeschermd terras binnen van het eerste café op de hoek. Op de boulevard was het intussen heel wat drukker geworden. Zelfs nu liepen er tussen de studenten, artiesten en vele kleurlingen nog idiote toeristen met camera's op hun buik en de stomme hunkering in hun blik om duizend maal gemaakte

prentbriefkaarten na te fotograferen.

Achter het glas van het terras was het behaaglijk warm, door de hoge beige ketelvormige kachels die er stonden. We gingen op de achterste rij stoelen zitten, ver genoeg van de tochtige deur en de inspecteur riep de garçon.

Ik bestelde koffie met cognac, want ik wist dat het een dure tent was en ik wilde de rekening zo hoog mogelijk opdrijven. Fontain hield het op een espresso.

Aan een tafeltje schuin voor ons zaten twee lesbische trutten. De een was bezig een puistje op de wang van de ander uit te knijpen en de poes vond het duidelijk lekker, want je zag haar met half gesloten ogen spinnen. Ook hier had ik met Titia gezeten; zij gretig als een schoolmeisje achter een *Mystère de Paris*, ik achter een glas bier. Ineens werd ik razend omdat ze dood was en in mijn gedachten steeds levender werd en ik wilde maar één ding: met haar alleen gelaten worden, maar dat leek wel godsonmogelijk. Ik verlangde ernaar de schoft in handen te krijgen die haar gewurgd en mishandeld had. De moord was ontdekt door Silvia, om een uur of twee 's nachts toen ze met een paar jongelui uit het hotel van een feest thuis was gekomen en de pret nog even had willen rekken op haar hok. De schoonmoeder van David had nachtdienst en liet het stel naar boven gaan. Zij was nog de meest soepele of onverschillige van het drietal en zag wel eens de regels van het huis waar David zich bij voortdoring op beriep, door de vingers. Daar Silvia nog licht op de kamer van Titia had zien branden had ze het clubje voor gesteld Titia erbij te halen. Toen ze op haar roepen en kloppen geen antwoord kreeg had ze de deur geopend die niet op slot bleek te zijn. Zo was Silvia de eerste geweest die Titia dood op het bed had aangetroffen. Ze bleek gewurgd te zijn met een kralenketting die ze om de hals droeg en de kneuzingen en blauwe plekken op haar gezicht en bovenlichaam wezen er op dat de moordenaar haar mishandeld had, vermoedelijk in een opwelling van sadistische razernij. Niet veel later was de gealarmeerde politie ter plaatse. Het voorlopig onderzoek wees al aanstonds in mijn richting, toen de politiearts vastgesteld had dat de moord, ruw geschat, tussen zeven en acht uur plaats gehad moest hebben. Bij de eerste verhoren bleek dat David mij rond zeven uur met een boos gezicht het hotel had zien verlaten. Ook wist hij te vertellen dat Titia die avond nog een telefoontje had aangenomen, maar hij kon zich niet meer herinneren of dat er voor of er na geweest was, want juist die avond had-

den hij, zijn vrouw en schoonmoeder, de handen vol gehad aan de gasten in het restaurant: een schranspartij van een uitgebreide familie uit de buurt, zoals Fransen die graag van tijd tot tijd in een restaurant op touw zetten. Later op de dag had men Siebe's adres weten te vinden in Titia's agenda en hem laten overkomen uit Amsterdam voor de identificatie.

De gedachte aan de man (of vrouw) die in staat was geweest Titia te vermoorden wekte opnieuw mijn woede op en het moest duidelijk aan me te zien zijn, want die cynische schoft van een Fontain vroeg me: 'Gewetenswroeging? Je kent toch het oude volksgeloof dat de moordenaar altijd op de plaats van het misdrijf terugkomt?'

Een ogenblik voelde ik de impuls het tafeltje met de intussen gebrachte bestelling tegen de grond te kwakken en de man naast mij met een stoel op zijn hoofd te timmeren, maar ik bedacht bijtijds dat het zijn taktiek wel eens kon zijn mij razend te maken en uit mijn tent te lokken. Als ik een vinger naar hem uitstak zou hij mij kunnen arresteren en laten opsluiten. Ik begon dus te grijnzen, al zal het er meer op geleken hebben dat ik mijn bek vol brandnetels had.

'Goed geraden,' zei ik, 'psycholoog van m'n reet. Jammer genoeg hebben jullie me toch moeten laten lopen wegens gebrek aan bewijs.'

Hij was er blijkbaar aan gewend door mij getutoyeerd te worden. Het belazerde was dat ik ondanks alles een onberedeneerd zwak voor hem had. Politie mensen vormen tenslotte ook een gediscrimineerde groep en je kan geloof ik wel van een ambivalente band tussen boeven en smerissen spreken. Vooral de laatste jaren is de burger meer op de hand van de boeven dan van de smerissen, behalve natuurlijk wanneer de boeven hem persoonlijk te na komen, dan jankt-ie ineens om de smerissen.

Fontain gooide het over een andere boeg. 'Vertel me eens,' zei hij, 'waarom je eigenlijk in dat gribushotelletje logeert? Als kunsthandelaar zou je toch beter hier op de linkeroever kunnen gaan zitten, of, als je dan per se de rechteroever verkiest, in de buurt van de Champs-Élysées, waar de grote galeries zijn.'

'Ik hou nu eenmaal van Montmartre,' zei ik 'en op de een of andere manier voel ik me thuis in de rue Laffitte. Iedere straat heeft een bepaalde eigen geur, tenminste zo ervaar ik dat. De rue Laffitte is een straat met een artistiek verleden, maar er is niets van overgebleven. Iemand heeft hem eens de straat met de gemis-

te kansen genoemd. Er zit een ironische symboliek in, die bij mijn eigen leven aansluit.’

Ik begreep eigenlijk niet waarom ik hem dit vertelde, het ging hem geen donder aan. De mannelijke pot aan het tafeltje schuin voor ons, was eindelijk klaar gekomen met operatie-acné. Ze gaf een kusje op het zere wangetje en ik wendde me snel af, bang dat ik zou overgeven. Ik concentreerde me op Fontain. Hij was kleiner en tengerder dan ik, maar ook gespierder. Ik voelde me zelfs wat log en pafferig naast hem. Ik zoop natuurlijk te veel en had te weinig belangstelling voor gezonde lichaamsbeweging. Maar goed, ik kende een paar gore trucs, waar Fontain misschien niet van terug had als we ooit echt handtastelijk mochten worden. Hoewel, ook daarin kon ik me vergissen.

‘Wie heeft je getipt over mijn komst?’ vroeg ik.

‘Je weet best dat ik daar geen antwoord op kan geven,’ zei hij schoolmeesterachtig, ‘maar voor de rest zal ik open kaart met je spelen voor zover dat mogelijk is. Ik heb je dossier bestudeerd, meneer de kunsthandelaar. Bij de recherche in Amsterdam heb je een strafblad en bij de Sûreté in Parijs ook, al ben je dan officieel afgeschreven voor die moord. De Kripo in Frankfort heeft je een keer op het matje geroepen wegens een goudsmokkel, maar ze hebben je niets kunnen maken, net zo min als Interpol, die je een keer te pakken heeft gehad in verband met vals geld en verdovende middelen.’

‘Je vergeet de Brigada de Investigación Criminal in Barcelona en de Polizia Sezione Criminale in Rome, Scotland Yard en de F.B.I.,’ zei ik spottend.

‘Ik weet het,’ zei hij, ‘je bent ze bijna allemaal te slim af geweest, maar het gaat onherroepelijk een keer mis, m'n jongen. Intellectuele misdadigers zijn geslepener dan andere, maar ze begaan ook grotere stomiteiten omdat ze meer eigendunk hebben en de perfectie nastreven. Denk maar aan Bruce Reynolds. Ik zal je eerlijk zeggen waarom je er slecht opstond bij mijn collega's. Je bent een keer veroordeeld wegens chantage en je weet waarschijnlijk net zo goed als ik dat de meeste chanteurs potentiële moordenaars zijn en dat hebben ze merkwaardig genoeg gemeen met hun slachtoffers.’

‘O,’ zei ik schouderophalend, ‘ik zou je mijn geval kunnen uitleggen, 't was geen gewone chantage. 't Ging om een smeerlap die een lesje moest hebben.’

‘Ik weet het,’ zei hij, ‘en daarom kon ik de zaak ook van een ande-

re kant bekijken dan mijn collega's.'

Zijn woorden hadden me gerust moeten stellen, maar ze verstrekten vreemd genoeg mijn gevoel van onbehagen. Wat wilde hij dan precies van mij, als hij in mijn onschuld geloofde? Ik keek naar zijn handen, terwijl hij een Gitanes uit mijn pakje viste, dat ik op de tafel had gelegd. Zijn handen waren klein, met gemanicuurde, vierkante nagels. De vingers van een ijverige smeris met net zoveel gevoel als de toetsen van een kasregister.

'Ik weet niet precies wat je van plan bent,' zei hij, 'maar ik waarschuw je, doe geen domme dingen. Je zou open kaart met mij kunnen spelen, maar dat zul je wel niet doen en dus loop je mij in de weg.' Hij zuchtte zowaar en vervolgde: 'Desondanks zal ik je nog een kans geven. Kijk, hoewel alle bewijsmateriaal rondom de moord in jouw nadeel uit te leggen is, geloof ik niet dat jij de dader bent. Het zit allemaal te mooi in elkaar, het klopt te goed. Laten we de dingen nog eens even nagaan. Jij bent de laatste die zo ongeveer op het tijdstip van de misdaad in de buurt van het slachtoffer gesignaleerd bent. Door David Betito. En je gedrag wees er op dat je ruzie met haar had gehad. Voor de rest van de avond en de nacht heb je een alibi, zij het een cliché-alibi. Volgens mij pleit dat voor je, want wanneer je de dader was geweest had je een ingewikkelder alibi in elkaar gezet. Nadat je het hotel van David Betito verlaten hebt, ben je op de Boul' Mich' een hapje gaan eten en vervolgens ben je naar de Studio Alpha in de rue de la Harpe gegaan, waar een film van John Dillinger draaide. Tenslotte ben je aan de rol gegaan op Pigalle. Dat van het hapje eten en de bioscoop hebben mijn collega's niet na kunnen trekken en dat is dus een zwakke steen in je alibi. Maar zoals ik je al zei, is dat voor mij juist een bewijs dat je de waarheid gesproken hebt...'

Hij pauzeerde en ik voelde mijn hart bonzen. Hij was een hele slimme jongen en ik begreep dat ik nu dubbel waakzaam moest zijn. Het lukte mij ironisch te zeggen: 'Ik dank je voor je vertrouwen. En verder?'

'Wel, jammer genoeg hadden David, zijn vrouw en schoonmoeder het die avond te druk, zodat ze ons verder niets konden vertellen. En van de getuige Silvia hebben we alleen maar last gehad. Op het uur van de misdaad schijnt ze in het bad gezeten te hebben dat zich op de vierde etage bevindt. De schoonmoeder van David die daarover gaat, herinnert zich nog dat het meisje de sleutel kwam vragen om een uur of zeven, maar ze weet niet

meer precies wanneer ze die teruggekregen heeft. Toen Silvia en haar vrienden de moord 's nachts ontdekten, hebben ze de boel verpest door overal met hun handen aan te zitten. Ze moeten dronken of high zijn geweest want een kind weet tegenwoordig dat je nergens aan mag komen. Alle vingerafdrukken liepen door elkaar en waren naar hun grootje. We hebben die van jou er uit kunnen vissen, maar dat zegt niets, jij kwam bij het slachtoffer over de vloer de laatste tijd.'

Ik onderbrak hem met een zenuwachtig lachje en hij vroeg geprikkeld wat er te lachen viel. 'Niets,' antwoordde ik, 'een een...' ik wilde zeggen 'binnenpretje' maar ik kon het Franse woord er niet voor vinden en besloot 'gewoon niets!'

'Nog een ding,' zei hij. 'Kun je me vertellen waarover jij en het slachtoffer ruzie hebben gehad die laatste avond?'

'Dat hebben ze me destijds ook al gevraagd,' zei ik, 'en ik heb daar een antwoord op gegeven. Het had niets om het lijf. Ik maakte een aanmerking op de troep psychopaten waar ze van tijd tot tijd mee optrok. En dat stond mij niet aan. Enfin, het een lokte het ander uit en toen ben ik boos weggelopen.'

Ik begon bijna zelf in mijn listig verdraaide waarheid te geloven. 'Nadat je haar eerst mishandeld had?'

Ik beheerste me en zei: 'Ik heb haar niet mishandeld. Moeten we nu helemaal weer van voren af aan beginnen?'

'Rustig maar,' zei hij, 'ik geloof je. Toch verzwijg je iets voor me en dat is ontzettend stom. Weet je waarom?'

'Laat eens horen. Ik ben benieuwd.'

Ik dacht het antwoord wel te kennen, maar ik was inderdaad benieuwd of hij tot dezelfde conclusie was gekomen.

'Ik geloof dat de dader jou voor de moord heeft willen laten opdraaien. Hij moet daar dus een heel goede reden voor hebben gehad en ik vrees dat de consequenties daarvan niet voldoende tot je doordringen. Je kunt dus twee dingen doen. Open kaart spelen, zoals ik je aangeraden heb. Of doorgaan met je eigen onderzoek en mij in de weg lopen. En dat levert alleen maar moeilijkheden op. Zeg later niet dat ik je niet vanaf het begin gewaarschuwd heb.'

'Ik heb je raad niet gevraagd,' zei ik, 'en met de politie heb ik geen bliksem te maken. Ik ben gewend mijn eigen zaken te regelen.'

'We zullen zien,' zei hij. 'Ik kan je voorlopig nog niet verhinderen je hier vrij te bewegen, maar ik blijf je gedragingen contro-

leren en bij 't minste of geringste dat me verdacht lijkt, grijp ik je in je kladden.'

'Ik weet het,' zei ik, 'je vingers jeuken, wat een rotbaan.'

Ik had schoon genoeg van het onderhoud. Ik wilde alleen zijn met Titia. Fontain draaide zich iets naar me toe en we keken elkaar recht in de ogen. Hij had een dunne mond en diepe rimpels in zijn voorhoofd alsof hij te veel vragen gesteld had in zijn leven. Vragen, waarop hijzelf de onbarmhartige antwoorden vond die het politie-wetboek hem voorschreef. Ik vond het geen prettig gezicht en wendde de blik af.

'Voor de laatste maal,' zei hij, 'ik heb niets tegen jou persoonlijk, maar ik heb alles tegen jouw soort en onthou dat goed.'

'Dan denken we precies gelijk over elkaar,' zei ik, 'maar daar komt nog iets bij. Ons soort houdt jouw soort in leven, als je tenminste van leven kunt spreken bij een onderbetaalde bureaucratische wetsmachine.'

Hij keek op de consumptielijst, betaalde voor hemzelf en voor mij en stond op.

'Laat je geen bonnetje aftekenen voor je onkostennota?' vroeg ik spottend.

'Grapjas!' zei hij grijnzend. 'Mon Dieu, ik geloof dat ik je hoe langer hoe sympathieker ga vinden.' Hij zette zijn tweedhoedje op en verliet me met een blik in zijn ogen of hij me wel kon vreten.

Ik zag hoe hij zich verwijderde in de richting van de Pont Saint-Michel, ongetwijfeld op weg naar zijn bureau om weer een stukje aan zijn rapport over mij te tikken. Ik was blij dat ik hem wat extra werk bezorgde.

Ik bleef nog een sigaret roken en stapte daarna eveneens op. Over de boulevard du Palais en de Pont au Change liep ik naar Châtelet, waar ik in de Monoprix een bus insecticide kocht en een wasmiddel. Daarna stapte ik een groot café binnen waar het stampvol, benauwd en tochtig was. Ik bestelde bij een zenuwlijer van een garçon die voortdurend struikelde over zijn lange vuilwitte voorschoot, een croque-monsieur en een glas witte wijn. De croque-monsieur was verbrand en de wijn smaakte naar koude bloemetjesthee. Ik voelde me uitgeput en overbodig. Een mislukte zak met een wrok tegen de maatschappij en tegen mezelf en tegen mijn brave ouders die mijn jeugd hadden verpest met hun benepen fantasieloze rechtschapenheid. En wat alles nog erger maakte - ik besepte steeds meer hoeveel ik van Titia had gehouden

en nog hield met een zinloze liefde, die in het niets was opgelost en toch door mij in leven werd gehouden. Ik kon met haar spreken als ik dat wilde en misschien had ik dat ook wel gedaan, want ik zag een paar mensen naar me zitten kijken, met de argwaan waarmee je naar een getikte kijkt. Ik kon me Titia zonder moeite voor de geest halen, met haar wat indolente manier van doen, die op het eerste gezicht aan arrogantie deed denken, maar die als een beschermend pantser diende voor haar kwetsbaarheid. Ik kon haar stem horen en haar lach. Maar ik kon haar niet aanraken. Ze leidde nu het bestaan van een gestorven filmster op het witte doek. Een overtuigend tweedimensionaal bestaan, waar helaas de derde dimensie die haar tastbaar moest maken, aan ontbrak.

Ik legde het verschuldigde geld neer en ging naar buiten. Het beetje blauw was uit de hemel verdwenen. De lucht was vol donkere regenwolken die de drukke rommelige buurt rondom Châtelet somber en lelijk maakte. Ik had geen zin in de lange tocht per métro of bus naar de rue Laffitte en riep een lege taxi aan. Ik trof een spraakzame chauffeur die stotterde en ik vroeg me af waarom stotteraars altijd zoveel willen praten. Ik onderdrukte de neiging om ook tegen hem te gaan stotteren en hem daarmee de mond te snoeren.

Bij de Drouot liet ik me af zetten. Naast de métro-ingang stond een vrouw met een emmertje bloemen. Ik kocht een bos veel te dure asters en liep snel het korte stuk naar mijn hotel. Het was druk op de boulevard van passerend kantoorpersoneel en in verscheidene etalages lagen of hingen al kerstattributen. Als Titia nu bij me was geweest zou ik het misschien opwindend en gezellig hebben gevonden maar nu liet het me onverschillig. Ik draaide de rue Laffitte in en zag de Koepel van de Sacré Coeur, die je met helder weer van hieruit kon zien, in wolken motregen teloor gaan.

Ik trof madame Berthier achter de balie aan en overhandigde haar de bos asters. De wrevelige trek op haar gezicht verdween; ze voelde zich gevleid door mijn attentie en bedankte me 'duizend maal en oneindig'. Ik nam mijn kamersleutel in ontvangst en beklom de trap. Mijn kamer was nog niet gedaan door het meisje. Dat moest dan maar overgeslagen worden vandaag. Ik zette de spullen die ik in de Monoprix gekocht had op de tafel, hing mijn vochtige jas over een stoel bij de radiator en ging op het omgewoelde bed liggen, op mijn rug, met mijn handen ge-

vouwen onder mijn hoofd.

Ik voelde mij moe en moedeloos en dacht er opnieuw over af te nokken met de hele affaire. Niets kon Titia meer tot leven brengen. Waarom had ik mij dit karwei in godsnaam laten opdringen door Siebe? Waarom had hij mij deze opdracht gegeven? Was het, irrationele, antwoord niet, dat ik er gewoon rijp voor was en dat ik er op een dag zelf aan begonnen zou zijn?

Ik luisterde half bewust naar het gedreun van de drilboren en merkte dat ik er aan begon te wennen. Aan het sliffen van voorbijrijdende autobanden kon ik horen dat het harder begon te regenen en de zeer snel invallende schemering maakte mijn gore hotelkamer nog deprimerender dan ze al was. Ik had genoeg van alle hotelkamers, maar wat had het voor zin een flat of een etage in te richten op mijn eentje. Als Titia nog geleefd had zou ik misschien geprobeerd hebben een soort fatsoenlijk leven te gaan leiden. In mijn gedachten had ik wel eens gespeeld met het idee, zij het een beetje gegeneerd en ironisch. Maar nu zat het er beslist niet meer in.

Terwijl ik zo over van alles lag na te denken, zag ik plotseling, zoals dat soms om onnaspeurbare redenen gaat in een dergelijke schemertoestand, een glimp van de waarheid. Ik kwam overeind en keek de kamer rond, alsof die bevolkt was met ritselende spooksels en schimmen. Ik kreeg het benauwd en niet alleen van de bedompte kamerruimte met de regen kletterend tegen het vuile glas van de balkondeuren en het lichte bewegen van de beroete vitrages in de wind die door de slecht sluitende sponningen drong. De waarheid die ik meende te zien was zo verbijsterend en afschuwelijk en tegelijk zo eenvoudig, dat ik haar meteen uit mijn gedachten wilde bannen. Maar ik wist dat dit van nu af aan niet meer zou lukken. Ik ontdekte ineens dat ik als een idioot, met gebalde vuisten op het bed zat. In mijn hart was een vastberaden moordlust en als ik daaraan toegaf zou het mijn leven helemaal naar de verdommenis helpen. Fontain had gelijk, ik liep niet alleen hem in de weg, maar in de eerste plaats mezelf. Maar kwam dat er feitelijk nog iets op aan? Filosofen hebben eeuwen en eeuwenlang hun best gedaan, op uiterst moeilijke en theoretische wijze naar eenvoudige waarheden te zoeken. Mijn eigen, wat eenzijdige en simpele filosofie had me geleerd dat je met eindeloos veel moeite de onderste steen boven kan keren, om hem dan op je neus te krijgen. Ik geloof dat ik er hardop om zat te lachen. Het zal wel niet prettig geklonken hebben.

4

Ik werd wakker uit een nachtmerrie waarin ik ontzettend op mijn donder had gekregen van veelpotige monsters met mensenhoofden, een soort levensgrote kakkerlakken die uit het kleine portaal de kamer binnendrongen. Ze waren zo reëel, stel ik me voor, als in een delirium tremens. Wakker worden is overigens niet het juiste woord. Ik wist mij met bovenmenselijke inspanning onder het over mij heenwriemelende gedierte uit te worstelen en het duurde enkele ogenblikken voor ik tot het besef kwam dat ik mij in een schamele hotelkamer in Parijs bevond.

Aanvankelijk leek het stikdonker in de kamer, alsof ik onder een berg zand begraven lag, maar toen doemde de flauw verlichte rechthoek van de balkondeuren voor mij op, eerst heel in de verte, toen op normale afstand en langzamerhand herademde ik.

Ik draaide het lichtknopje om en graaide beverig naar mijn sigaretten. Terwijl ik een Gitane opstak, ontdekte ik tot mijn schrik dat het bijna zeven uur was op mijn horloge. Ik kon onmogelijk meer, zelfs niet met een taxi, op tijd bij Silvia zijn. Ik moest haar bellen. Ik nam de huistelefoon op en kreeg de Arabische nachtportier die net binnen was gekomen. Ik verzocht hem het nummer van Hôtel Bretagne in de rue de la Huchette op te zoeken en de verbinding tot stand te brengen. Hij vroeg mij een ogenblik geduld te willen hebben, want het was nogal druk aan de balie. Druk, dacht ik sarcastisch, ja natuurlijk, het tippeluur! Mijn geduld werd aardig op de proef gesteld voor ik eindelijk de bruuske stem van David hoorde. Ik vroeg of hij Silvia voor me aan het toestel wilde halen. Hij klonk weinig toeschietelijk. Hij had het ook al druk: buurtbewoners stonden zich te verdringen voor een apéritief en de eerste gasten in zijn restaurant moesten bediend worden. Ik beheerste mij en bleef beleefd aandringen. Het was zijn eigen schuld; hij had al lang huistelefoon moeten laten aanleggen op de kamers, maar hij wilde op alles uitsparen.

Het duurde weer een hele tijd voor ik Silvia's stem hoorde. Ze

klonk of ze alweer op het punt stond om in lachen uit te barsten. Ik verontschuldigde mij dat ik in slaap gevallen was, maar nu onmiddellijk naar haar toe zou komen voor het beloofde etentje. Ik hoefde me niet te haasten, zei ze. Ze had al een sandwich gegeten en ze was uitgenodigd voor een party. Als ik wilde kon ik daar best op mijn eentje heengaan. Ze wist niet wie er allemaal kwamen, maar dat was altijd de verrassing met feesten nietwaar? En we zouden daar wel de gelegenheid krijgen om wat te praten. Ze begon nu inderdaad te giechelen. De trut begon me al weer op mijn zenuwen te werken. Deze regeling buiten mij om, stond me niet aan, maar kon ik er wat aan doen? Ik vroeg snauwend om het adres. Ze gaf het me. Het was een zolderstudio aan de Quai Voltaire, op de hoek van de rue du Bac. Ik hoefde van St. Germain des Prés... Ik onderbrak haar dat ik het wel wist te vinden en of ik iets mee moest nemen. Ze dacht dat het wel op prijs gesteld zou worden wanneer ik een fles wijn of sterke drank mee zou nemen. Daarna hing ze op zonder mijn antwoord af te wachten en even voelde ik me belachelijk als een snotneus die een blauwtje heeft gelopen. Ik had toch blijkbaar niet zo'n geweldige indruk op haar gemaakt als ik gehoopt had. Ik maakte mezelf dus maar wijs dat ik me opgelucht voelde en besloot, voor ik naar die party ging, in de buurt van St. Germain des Prés iets te gaan eten. De winkels waren tot acht uur open en ik kon voor die tijd nog wel ergens een fles drank op de kop tikken.

Ik deed een schoon overhemd aan, zocht er een passende das bij en verliet het hotel. In de korte gang van mijn kamer naar de trap passeerde ik een gehaaste snol, gevolgd door een zenuwachtig jongmens: het bekende beeld dat me altijd weer een beetje amuseerde. Zij graaide net een schone handdoek van een stapeltje dat op de radiator lag. Beneden voor de balie stond een tweede stel; zij beduidde haar klant ongeduldig dat hij vijftien francs moest neerleggen.

Terwijl ik mijn sleutel aan de knipogende portier overhandigde zag ik dat mijn asters een plaats hadden gekregen in de vaas met plastic tulpen en seringens op de hoek van de balie. Mijn moeder zaliger zou het een vorm van blasfemie hebben gevonden. Ze was dol geweest op bloemen en planten, met een voorkeur voor geraniums en fuchsia's, planten die ik daarom niet meer kan zien zonder een gevoel van benauwende verveling te krijgen.

't Was moeilijk te zeggen of de regen had opgehouden of niet;

de straten waren in elk geval drijfnaat en de onafgebroken stroom auto's deed het water uit de plassen opspatten en een paar keer kreeg ik een plens in mijn schoenen, wat mijn humeur er niet beter op maakte.

Ik liep de rue Laffitte uit naar de rue de Provence. Om de hoek passeerde ik een stuk blinde muur met een dot kauwgum op ooghoogte er op geplakt. Een paar maanden geleden had het er ook al gezeten. Ik zou er minister Malreaux eens op wijzen. Aan de overkant stond een kraampje waar flensjes verkocht werden. Ik kon de geur van de cointreau ruiken waar ze mee besprenkeld werden en ik beloofde me er zelf een paar zodra ik wat meer tijd zou hebben.

Vooraan in de rue Richer vond ik een drankzaak waar ik een fles whisky kocht; daar zou de party even van opkijken, dacht ik. De bijdrage van een echte square. Vervolgens liep ik de rue Faubourg-Montmartre af in de richting van de boulevard Montmartre. Het was er levendig met de verlichting van neonreclames, winkelatalages en vroegtijdig boven de straat opgehangen kerstverlichtingen. Dure, gespecialiseerde restaurants wisselden af met goedkope eethuisjes. In de buurtbioscopen draaiden oude Westerns en showfilms en ik ving een glimp op van een jonge Frank Sinatra en een nog zeer prille Gina Lollobrigida.

Ik moest voortdurend uitwijken om mij niet te bezeren aan opgestoken paraplu's en een paar keer mepte ik er nijdig een opzij. Dit was overigens een Parijse wijk waar ik van hield: gezellig, rommelig en volks, met overwegend joden, Arabieren en Duitse emigranten van voor de oorlog en daartussen Parijzenaars die je de discriminatie van de gezichten kon scheppen. Iedere vreemdeling was welkom, maar hij moest het wel snel zien te klaren, anders kon hij bij gebrek aan werk- en woonruimte de moord steken, wat de Parijzenaars betreft. Ik heb mij over deze dubbelzinnige houding van de Franse burger, bij wie alles in de eerste plaats om geld en zekerheden draait, nooit erg kunnen opwinden. Het houdt immers ook in, dat hij je ongemoeid laat zo lang je hem niet in de weg zit. En hoe minder wie dan ook zich met mijn zaken bemoeit, hoe liever ik het heb.

Op een bepaald ogenblik kreeg ik het gevoel dat ik gevolgd werd, maar toen ik voor de etalage van een ramszaak in afgedankte schoenen bleef staan om daar, zo onopvallend mogelijk, zekerheid van te krijgen, zag ik niemand die ik kende of die mij verdacht voorkwam. In elk geval bespeurde ik niet het tweedhoedje

van mijn trouwe schaduw Fontain. Om mogelijke achtervolgers toch op een dwaalspoor te leiden ging ik een zelfbedieningsrestaurant binnen, nam aan de rail een blekerig bordje spaghetti en verliet een paar tellen later de uitgang met achterlating van de stijfslachtige lekkernij. Ik was er bijna van overtuigd dat ik verder ongemerkt de métrohalte bereikte.

Ik vroeg mij af wie ik zoal op dat feest zou ontmoeten. Misschien bracht deze avond mij aanstonds een flinke stap in de goede richting. Want al meende ik nu mijn verdachte te hebben, ik moest getuigen en bewijzen zien te vinden.

In de weken dat ik met Titia omging had ik wel enig idee gekregen met wie ze optrok. Het was een gemêleerd gezelschap van hele en halve kunstenaars, studenten, gelukzoekers en parasieten die zich in dergelijke groepen weten te nestelen. Ik begreep aanvankelijk niet wat Titia in deze lieden zag, maar later zag ik het voordeel dat deze contacten haar boden: het verplichtte haar tot niets en het stelde haar in staat haar onafhankelijkheid te bewaren. In de métro was het benauwd en druk. Op een van de traptreden zat een bedelende clochard, van het vrouwelijk geslacht als je goed keek. Ik wierp haar een halve-francstuk toe, uit bijgeloof. Ik verzuim nooit bedelaars geld te geven, zeker niet als ik een karwei onder handen heb. Je kan het als een offer aan de schikgodinnen beschouwen. Je weet nooit wanneer je zelf in de goot belandt en een beetje liefdadigheid best kunt gebruiken. Een pikante bijzonderheid van de oude vervuilde vrouw was, dat ze onder de plaat van mijn blonde bikini-vriendinnetje was gaan zitten; ditmaal was er op de juiste plaats een mannelijk lid tegenaan getekend, niet met veel talent maar wel met grote trefzekerheid. Ik hoopte maar voor het model dat ze geen brave verloofde had.

Ik moest staan, zowel op het korte traject naar Strasbourg Saint-Denis als op het langere stuk naar Saint Germain des Prés. Tijdens het tweede stuk stond ik ingeklemd tussen een neger met een arm vol ibissen en pelikanen en het onvermijdelijke verliefde paartje, dat kusjes wisselde, aan oortjes sabbelde en kinnetjes streelde alsof het bezig was aan een practicum voor openbaar vrijen. Ze hielden listig-verstolen het effect van hun gedoe in de gaten en gaven mij het gevoel een oude uitgerangeerde zak te zijn. Tegelijkertijd voerden ze mijn gedachten terug naar mijn eerste ontmoeting met Titia, die zonnige septembermiddag op haar kamer in de rue de la Huchette.

Ik had toen mijn komst niet vooraf per brief of telefoon aange-

kondigd; ik ging er op goed geluk heen, met een vage tegenzin en de bedoeling me er snel van af te maken. Ik trof haar thuis. Een magere man van een jaar of dertig nam juist afscheid van haar en achteraf geloof ik dat ik het aan hem te danken heb, dat ze mij bijna vriendelijk, in elk geval met een gevoel van opluchting ontving. Ik moet bekennen dat de kerel meteen mijn weezin opwekte. Hij had de gele kleur van iemand die aan een ernstige leverkwaal lijdt, maar dat was niet het enige. Hij verspreidde een zurige lucht, die ik pas na enige tijd als een verschaalde urinestank kon thuisbrengen. Misschien leed de kerel ook nog aan bedwateren, dacht ik en vroeg me af wat in godsnaam haar relatie tot hem was. Ze vermeed het hem aan mij voor te stellen, maar wisselde nog een paar gehaaste, fluisterende woorden met hem bij de deur, nadat ik hem in de deuropening voorbijgeschoven was. Onder mijn speelkameraadjes vroeger had zich een epilepticus bevonden, doortrokken als het ware van dezelfde urinelucht. Wij noemden hem onbarmhartig de Stinkerd. Hij was niet ouder geworden dan veertien jaar.

‘Sorry, oom Ben, dat ik even met hem stond te fluisteren,’ zei ze, zonder verder iets te verklaren. Het ging mij toen nog niet aan met wie zij om wenste te gaan. Ik had mij intussen laten zakken in een onmogelijk logge ouderwetse leren crapaud, waarvan de korte pootjes op kleine verroeste wieltjes rustten. Het bed besloeg een groot deel van de kamer, die een enkel raam had dat op de binnenplaats uitkwam. De vloer van zeskantige rode tegeltjes was hier en daar verzakt en verscheidene tegeltjes lagen los, waren gebarsten en voor een deel verpulverd. Op een tafel voor het raam lag een rood-wit geblokt kleedje met daarop, zag ik, wat Franse studieboeken, dictaatcahiers en schrijfgerei. Aan de muur tegenover het raam waren expositie-affiches geprikt van Chagall en Van Dongen en een rijtje karikaturen van De Gaulle. Er hing geen enkel schilderij, of zelfs maar een tekening van Siebe, terwijl zijn beste werk volgens mij niet voor dat van Van Dongen onderdeed, waar het verwantschap mee vertoonde. Het zei mij genoeg. De kamer maakte, ondanks de ouwe rotzooi die David vermoedelijk van de vlooiemarkt hier naartoe had laten slepen, een persoonlijke indruk. Ik wist niet waarom ik een soort stal verwacht had, de chaos van een artistiek aangedraaide studente of iets dergelijks. Misschien omdat ik een enkele maal een kunstgriet opgepikt heb, die inderdaad de boel had laten verslonzen op haar kamer. Ik besepte nu hoe weinig ik van dit

meisje wist, deze dochter van mijn ex-vrouw Frieda en mijn oude vriend Siebe. Ik had nooit veel van haar willen weten, omdat ze deel uitmaakte van de tijd waarin alle rottigheid rondom de breuk met Frieda viel. Ze was er in zekere zin de tastbare exponent van geworden.

‘Kan ik voor u van beneden iets te drinken halen, oom Ben?’ vroeg ze vormelijk. ‘Bier? Cola? ’t Is zo gebeurd.’

Ze was half op de rand van het bed gaan zitten. Wanneer mijn komst haar al verraste, het ze daar niets van blijken. Ze was tamelijk lang, maar naar mijn smaak iets te mager. De witte katoenen broek en de roze geruite bloes stonden haar leuk. Ze droeg het kastanjebruine haar, waar een rode gloed over schampte, tot even over haar schouders en rond haar neus spikkelden een paar onduidelijke zomersproeten. Op de een of andere manier beantwoordde ze, ondanks dat ze duidelijk een modern meisje was, aan een enigszins ouderwets schoonheidsideaal en ik kon me haar gemakkelijk met een zedige wrong in de nek voorstellen. Ik had zo'n idee dat het haar een soort overwicht verschafte op de lui waar ze mee omging. Misschien vormden haar houding en uiterlijk een natuurlijke reactie op de uitdagende vulgariteit van Frieda. Het leek me net iets voor Siebe om trots op zo'n dochter te zijn. En meer dan dat! Het enige wat ze, leek mij, met Frieda gemeen had, waren haar grijsgroene ogen.

‘Als je er voor voelt, kunnen we straks op een terras wat gaan drinken,’ stelde ik voor. ‘’t Is veel te mooi weer om thuis te zitten... ik bedoel, ik wil je niet van je studie afhouden of zo. Ik ben hier eigenlijk alleen maar om een pakje af te geven van je vader.’

Ik grijnsde een beetje stom toen ik het pakje op tafel legde.

Haar houding veranderde toen ze naar het pakje keek en kreeg iets koel-hooghartigs. ‘U kunt het weer mee terugnemen, oom Ben,’ zei ze, ‘ik wil niets meer met mijn vader te maken hebben.’ Ze leek me vastberaden genoeg om het vol te houden. Ze gaf verder ook geen enkele verklaring. Haar hooghartige blik veranderde in een van argwaan. Vroeg ze zich af of ik wist wat er in het pakje zat?

Hoewel mijn tegenzin die ik onderweg hierheen had gevoeld, verdwenen was, voelde ik mij niet helemaal op mijn gemak. Ik was nooit met haar alleen geweest en het was of ik haar nu voor het eerst goed zag. Ze riep een vage herinnering aan iemand op, maar ik kon er niet opkomen aan wie.

Blijkbaar begon ze zich de uitwerking van haar blik bewust te worden, want ineens glimlachte ze en zei: 'Sorry, ik zit weer te staren hè? Een boers trekje geloof ik. Dat heb ik me tenminste eens laten vertellen.'

Ik viste sigaretten uit mijn zak en hield haar het doosje voor.

'Dank u, ik rook vrijwel nooit,' zei ze, 'een doodenkele keer voor de gezelligheid.'

'Is het nou dan niet gezellig genoeg?' vroeg ik.

'Ik heb een andere opvatting van gezelligheid,' zei ze, 't is trouwens een idioot begrip, iets uit de oude doos.'

Ze haalde wat ongeduldig haar schouders op. Ze wilde me kennelijk niet wegsturen, maar ik hoefde van haar ook beslist niet te blijven nu ik me van mijn taak gekweten had. Juist daarom bleef ik. Ze intrigeerde mij en ik was bovendien doodgewoon nieuwsgierig. Wat was de oorzaak van de kennelijke breuk tussen haar en Siebe? In de ogen van iedereen was het altijd een ideale dochter-vaderverhouding geweest. Hij had mij wel eens wat beter mogen inlichten, dacht ik geërgerd. Had hij werkelijk gehoopt dat ze mij, als zijn ogenschijnlijk beste vriend, wel als bemiddelaar zou accepteren? Maar waarom zou ze? Ik was nooit bijzonder hartelijk tegen haar geweest bij vroegere schaarse ontmoetingen.

'Als ik dat pakje weer meeneem, pik ik het misschien wel in Margot,' zei ik. 'Ik denk wel dat je weet dat ik het met de eerlijkheid niet zo nauw neem. Ik ben wat je noemt slecht gezelschap. Het was eigenlijk heel onpedagogisch van je vader om mij te sturen.' 'Ik weet het,' zei ze, 'maar dat interesseert me niet. Zogenaamd slecht gezelschap boeit me meer dan goed gezelschap. Vooral omdat ik me dan van mijn kant tot niets verplicht voel. Wat dat pakje betreft, u mag het voor mijn part houden, of in de Seine gooien, dat laat me koud. En dan nog iets. Ik stel er prijs op Titia genoemd te worden. Ik vind het onzinnig dat je de naam moet houden die je ouders voor je verzonnen hebben.'

'Wel wel,' zei ik, 'geëmancipeerd door het lezen van Simone de Beauvoir? Maar het is mij best - Titia,' zei ik, 'het past op de een of andere manier bij dat roodachtige haar van je. Noem mij dan Ben. De rol van oom, zelfs die van pseudo-oom, ligt mij niet erg.'

Ik zag tot mijn genoegen dat ze bloosde.

'Ik zal het proberen,' zei ze. 'Die gewoonte zit er nog in van vroeger, toen ik tegen de vrienden van vader oom moest zeggen.'

Eigenlijk is het een oudbakken gebruik en het is belachelijk dat ik daar nog aan vasthoud.’

‘Je zit wel erg nadrukkelijk je jeugd tegen mijn middelbare leeftijd af te wegen,’ zei ik geprikkeld, ‘daarin ben je nou echt niet origineel voor je jaren.’

‘Wie zegt dat ik origineel wil zijn?’

Het klonk teleurstellend zwak als verweer.

‘Wat moet ik tegen je vader zeggen als ik hem weer spreek?’ vroeg ik.

‘Dat hij de lucht in kan vliegen. Verzin maar iets, het interesseert me werkelijk geen steek. Ik wil door hem met rust gelaten worden.’

‘En je moeder?’ vroeg ik, ‘heb je nog contact met haar?’

‘Heb ik dat ooit gehad?’ zei ze. ‘Moeder is een egoïstisch monster, dat zou u toch in de eerste plaats moeten weten, nietwaar? Maar laten we over wat anders praten.’

‘Ik zou toch verdomd graag wel eens willen weten wat ze je allemaal over mij verteld hebben,’ zei ik, ‘ik bedoel waarom je moeder en ik uit elkaar zijn gegaan.’ Ik voelde dat ik niet het recht had dit meisje daar over uit te horen, maar ik vond de kans te mooi om te laten lopen.

Er kwam even een schrille klank in haar stem toen ze antwoordde: ‘Ik zei toch al dat ik er niet over wil praten. Waarom zou ik me voor moeders escapades moeten interesseren? Als u geen ander onderwerp weet, duvel dan maar op!’

Er werd op de deur geklopt en meteen stapte een zwartharig meisje binnen, gekleed in een spijkerbroek en een trui waarop ‘Herald Tribune’ stond.

‘Sorry, Titia, stoor ik?’ zei ze in het Engels. ‘Ik wist niet dat je bezoek had.’

Ze loog duidelijk. ‘Ik kwam alleen maar even een dictionaire lenen.’ Ze wierp mij een nieuwsgierige blik toe en Titia stelde mij voor als ‘een vriend uit Holland’.

‘En dit is Silvia Timbellini, mijn buurmeisje.’

Ze moedigde haar niet aan te blijven. Silvia rommelde wat onhandig in de woordenboeken op de tafel. ‘Je hebt alleen maar Nederlands-Frans, zie ik. Geen Engels-Frans? Dan zal ik het maar bij iemand anders proberen.’ Ze giechelde, wierp mij nog een lange blik toe en verdween met kennelijke tegenzin.

‘t Is hier soms net een kostschool. Nieuwsgierige geit,’ zei Titia. ‘Altijd wanneer ik een man op bezoek heb, komt ze binnen met

de een of andere doorzichtige smoes. Ik wil hier weg. Ik probeer een studio te vinden, maar dat is moeilijk en niet goedkoop.'

Ze begon zich opnieuw ongeduldig te tonen en mij het gevoel te geven dat ik beter op kon stappen. Later heb ik me wel eens afgevraagd wat er gebeurd zou zijn wanneer ik toen werkelijk weg gegaan zou zijn. Zou ze dan nu nog in leven zijn?

Het heeft geen zin je met zo'n vraag te pijnigen, want de loop der dingen is achteraf niet te corrigeren. Bovendien wilde de moordenaar immers niet alleen haar treffen, maar ook mij. Hoe het zij, iets dreef mij die middag te blijven. Het is onzinnig te zeggen dat ik op dat moment al verliefd op haar begon te worden. Dat soort gevoelens voor een vrouw kende ik al lang niet meer, tenminste dat dacht ik. Maar het gevoel dat ze in me opriep vervulde me al met een onbestemde weemoed, die helemaal niet bij mijn aard paste. Kom, ik was een harde en geharde penose-jongen geworden en moest ik me dan uit mijn evenwicht laten brengen door de dochter van mijn vriend, waar ik in Amsterdam nauwelijks notitie van had genomen? Ik zuchtte, zonder dat ik er erg in had, maar zij hoorde het en keek me glimlachend aan, of misschien kan ik beter zeggen meesmuilend.

'Ik vraag me af,' zei ze, 'waarom hij u juist op me afgestuurd heeft. Hij kent genoeg mensen, collega's en anderen, die geregeld tussen Amsterdam en Parijs op en neer reizen. Vertel 's, die vriendschap tussen jullie is larie, nietwaar?'

Als ik er maar de helft van begrepen heb, kunnen jullie elkaars bloed wel drinken. Waarom knapt u dit eigenlijk voor hem op? Ik hoop niet dat u zich iets in het hoofd gehaald hebt, want, ik zal het maar meteen zeggen, daar komt niets van in.'

'Maak je geen zorgen kleintje,' zei ik grof, in mijn ijdelheid gekwetst, 'ik zit echt om een avontuurtje te springen. Ik voel er alleen niet voor me als een boodschappenjongen weg te laten sturen.'

Ik scheen eerst nu de verre en verwarde stadsgeluiden te horen. Claxonnerende auto's, een tuffende sleepboot op de Seine. Stemmen die tegen elkaar schreeuwden en het op en neer deinende geroezemoes dat elke wereldstad uitadent als een moe geworden chronische astmalijder.

'Jij verbeeldt je te veel meisje,' vervolgde ik toen ze geen antwoord gaf. 'Laat ik toegeven dat ik het niet uit vriendschap voor Siebe doe. Misschien had ik inderdaad wel de heimelijke bedoeling zijn lieve dochter te verleiden, maar de lust is me intussen wel vergaan.'

‘Je kon mijn vader zijn,’ zei ze om me te kwetsen.

‘O ja, dat kon best, beter nog dan je denkt,’ antwoordde ik spottend, maar ze vond het niet grappig.

‘Ik laat me trouwens niet zo maar verleiden,’ zei ze, ‘ik kies zelf mijn vrienden. En, 't laatste wat ik zou doen is me door vrienden van mijn vader te laten verleiden.’

‘Of door vijanden van je vader,’ verbeterde ik. ‘Ik moet zeggen dat je anders best de zonde waard bent.’

‘Weer zo'n ouderwetse idiote uitdrukking,’ zei ze en probeerde me verachtelijk aan te kijken. Het amuseerde me alleen maar. ‘Als je zo kijkt, lijk je een beetje op je moeder,’ waarschuwde ik en dacht even dat ze me een klap zou geven.

‘Ik lijk geen barst op mijn moeder,’ snauwde ze met een rood aanlopend gezicht. Haar ergernis en boosheid deden haar ineens een paar jaar jonger lijken. Ze deed me aan een opstandig en ook een beetje verdrietig schoolmeisje denken en dat vertederde mij. Het was bijna een vergeten gewaarwording voor me.

‘We zouden eigenlijk bondgenoten moeten zijn,’ zei ik, ‘we denken zo ongeveer gelijk over je ouders. Kom, zullen we naar het Jardin du Luxembourg gaan en onderweg op een terras iets drinken? Ik kan het betalen, ik heb hier goede zaken gedaan, in Parijs.’

‘Nee,’ zei ze, ‘donder maar op. Ik heb geen tijd, ik bedoel geen zin.’

‘Ik wel,’ zei ik, ‘ik heb tijd en zin.’

‘Ik kan je door David, de patroon, van de kamer af laten schoppen’ zei ze. ‘Mannelijke gasten mogen niet langer dan een half uur op de kamer van alleen wonende meisjes zijn.’

‘In een half uur kan er heel wat gebeuren,’ merkte ik op. ‘Zo'n alleen wonend meisje kan in die tijd verleid, verkracht en zelfs vermoord worden.’

‘Ik kan heel goed op mezelf passen,’ zei ze.

‘Ik hoop het,’ zei ik. ‘Trouwens, waar maak je je dik over. Ik ben je oom Ben, respectabele familie. Laat die meneer David maar bovenkomen, dan zullen we zien.’

Ik stond op uit de oude zware crapaud en gaf een klap op de zitting. Er vlogen, behalve wolken stof, een paar fladderende motten uit omhoog. ‘Marché aux puces,’ constateerde ik tevreden. ‘Net wat ik dacht. Zo worden de meneren David rijk.’

‘Ik doe er echt wel wat aan,’ protesteerde ze, ‘maar ik kan niet de hele dag in de stank van motteballen en insecticide zitten.’

‘Probeer het eens met lavendel,’ raadde ik aan, ‘dat is een Provençals middel. Op mijn kamer in de rue Laffitte sterft het van de kakkerlakken. Je mag altijd nog blij zijn wanneer je geen last hebt van luizen. Ik ken kamers in de buurt van Strasbourg Saint-Denis waar de bewoners met een krant over hun hoofd gaan zitten eten, want die krengegen regenen van het plafond naar beneden...’

‘O God, viezerik, hou op, weet je nog wat!’ riep ze uit en kwam ook overeind.

Ze was bijna even lang als ik en ik behoor echt niet tot de kleinsten. Het mag vreemd klinken, maar het feit dat ik lichamelijk zowel boven Siebe als Frieda uitstak, hadden de vernederingen, die mij in de loop der jaren door hen waren aangedaan, tenminste altijd iets geringer doen schijnen dan ze waren. Terwijl ik haar zo in haar volle lengte zag staan deed ze me weer aan iemand denken. Ik zei tegen haar:

‘Je herinnert me aan iemand, maar ik kan er niet opkomen aan wie.’

‘O dat zegt niets,’ zei ze, ‘ik lijk op zoveel mensen, ik ben helemaal geen uitzonderlijk type.’

‘Nee, zo bedoel ik het niet,’ zei ik, ‘je lijkt op iemand, nou ja, hoe moet ik het zeggen... je manier van doen misschien, laat es kijken, op... op...’

‘Op je grootje misschien,’ zei ze spottend.

‘Precies, op mijn grootje,’ pareerde ik op dezelfde spottende toon. En iets ernstiger: ‘En dat kun je gerust als een compliment beschouwen. Mijn grootmoeder was een leuk mens, heel wat vlotter en knapper dan haar dochter, mijn moeder. Dat komt voor weet je?’

‘Zal wel,’ zei ze, ‘maar je grootmoeder interesseert me ook al niet, of beledig ik je nu?’

‘Eerlijk gezegd wel,’ zei ik, ‘ik was erg op mijn grootmoeder gesteld, meer dan op mijn moeder mag ik wel zeggen. Maar op het ogenblik interesseer jij me meer.’

Ik zou haar best eens te grazen willen nemen.

Het moet van mijn gezicht af te scheppen zijn geweest, want ze waarschuwde mij: ‘Waag het niet, want ik geef je een flinke pets.’

‘Je maakt het een man ook wel moeilijk,’ zuchtte ik, ‘met zo'n figuur.’

‘Vlei me niet zo,’ weerde ze af. ‘Zo geweldig is mijn figuur nou

niet. Ik vind mezelf te lang en te mager... maar ach, wat gaat het je aan hoe ik over mezelf denk.' Ze lachte me ineens vierkant in mijn gezicht uit, toch ook een beetje gevleid.

Toen deed ze een stap naar me toe, streek me spottend door mijn spaarzame haren en stak haar tong uit.

'Loeder,' zei ik en stak een hand uit om haar te grijpen, maar ze ontweek me handig en lenig.

'Nou, schiet op,' zei ze, 'laten we dan maar samen naar buiten gaan. Ik zie niet hoe ik anders ooit van je afkom. Ik wil wel even graag een jurk aantrekken en me wat opmaken. Wacht maar zo lang beneden in het restaurant.'

De grilligheid van haar plotseling veranderde houding bracht mij een ogenblik van mijn stuk. Ik had al zo lang niet meer te maken gehad met wat je als normale vrouwen kan beschouwen. Een beetje slap-opgetogen zei ik: 'Dus, je hebt toch wel zin, om met mij wat te gaan drinken?'

'Och ja, met jou of met een ander, wat maakt het uit.'

Ik had me weer hersteld en zei: 'Ik geloof dat er onder die soepele lijnen van jou een kouwe staalconstructie verborgen zit.'

'Kan zijn,' zei ze, 'als ik hem al niet had, zou ik hem in Parijs wel gekregen hebben. Als je hier niet op jezelf past, lig je gauw in de goot.'

'Ik hoor dat jij ook ouderwetse uitdrukkingen kunt gebruiken,' zei ik.

'Ach, schiet op,' zei ze lachend, 'ga nou maar.' Ze duwde me naar buiten, sloot de deur achter me, om die een seconde later weer te openen en me het pakje van haar vader achterna te gooien. 'Ik kom zo.'

Ik zag toen voor het eerst de deur van Silvia's kamer op een brede kier staan. Het leek me dat ze een brief zat te schrijven, maar ze keek op van haar bezigheid en groette me met een lach. Ik bedwong de lust om een praatje te maken, raapte het gevallen pakje van de grond op en daalde de trappen af.

In het restaurant wachtte ik braaf op Titia. David stond achter zijn gecombineerde balie-tapkast de resten van zijn late lunch tussen zijn tanden weg te peuteren met een tandenstoker. Vanachter dit vakkundig manuaal nam hij me scherp op. Zijn spiegelende brilleglazen konden dit niet verhelen.

Op dit middaguur was het stil in de zaak. De deuren naar de straat stonden open en ik zag zomers geklede mensen passeren in beide richtingen. Er bleef een toeristenpaar staan om de buiten

hangende consumptiekaart te bekijken. De man droeg een overhemd met opgerolde mouwen, een linnen broek en een soort ouderwetse gymnastiekschoenen. De vrouw had een soepjurk met bloemmotief aan en witte sandalen van plastic. Uiteraard ontbraken de camera en de reisgids niet aan hun uitrusting. Ze waren zo Engels als het maar kon, uit Yorkshire, aan hun accent te horen. Ik ken dat accent, niet alleen uit de romans van Priestley maar ook uit de werkelijkheid, want ik heb me eens een poosje in Doncaster schuil gehouden na mijn enige en mislukte coup in Engeland. Ik had in Londen een verhuurkantoor voor Hollandse au pairs opgezet die niet bestonden, maar vloog ik al na korte tijd tegen de lamp en had toen een afkoelingstijd nodig voor ik uit kon knijpen naar Holland.

Het Engelse paar kwam wat wantrouwend en harkerig naar de balie, waar hij in luid Engels, blijkbaar in de hoop dat hij zich daarmee verstaanbaar kon maken, een paar glazen bier bestelde. David gaf ze flesjes en glazen en de man nam die mee naar de tafel waaraan ik zat. David waarschuwde hen in goed Engels dat het twee keer zoveel kostte wanneer ze gingen zitten, vanwege de extra service.

De man protesteerde terecht dat hij de service toch zeker zelf verdiende door de flesjes en glazen te dragen. Zijn vrouw lijsde tegen hem aan dat hij zich niet moest laten afzetten. Hij kwam er toch niet onderuit. David vuurde zijn ‘Regel van het huis’ op hem af en hij betaalde verontwaardigd.

Uit zijn kontzakje stak een portefeuille met geld. Ik had hem zo kunnen rollen maar het is mijn branche niet en je kan je beter bij je eigen stiel houden, anders loopt er altijd iets mis. Ik wees hem in het Engels op zijn nonchalance: ‘It is dangerous, sir, to carry your money around like that.’

Hij schrok, werd toen dankbaar en klampte zich aan mij vast. Hij vroeg of hij mij ook een glas bier mocht aanbieden en deed zijn beklag over Frankrijk en de Fransen, over de smerige hotelkamers, het afgrijselijke eten, enz. Hij wilde nog wel een uitzondering maken voor het Louvre, vooral voor de Engelse schilderijen die er hingen. Hij ging beslist niet weer abroad. Brighton was goed genoeg voor hem het volgende jaar.

Ik had nog over van mijn voorraadjie valse francbiljetten en vroeg of hij er een van duizend kon wisselen voor honderdjes. Hij was maar al te blij mij van dienst te kunnen zijn. En zo was iedereen tevreden. Gelukkig kwam Titia op dat ogenblik binnen en het

Engelse echtpaar zag met lede ogen de eerste fatsoenlijke vreemdeling die ze op hun reis hadden ontmoet, vertrekken.

Op de trottoirs van de Boul' Mich' was het een gezellige drukte van kraampjes, standwerkers, schilderende en muciserende langharigen, fraaie negermeisjes en lelijke blanke studentenmeisjes en wat niet al meer. Het was te merken dat Parijs weer vol begon te lopen na de befaamde augustusuittocht.

Wij vorderden langzaam in de richting van het Luxembourg, want we pikten onderweg nog een pilsje en ik kocht voor haar een kralenketting aan een van de kunstnijverheidsstalletjes, een simpel geval van onbreekbaar nylondraad en kleurige kralen. Ze wilde het eerst niet van mij aannemen, maar ik zei dat ze niet kinderachtig moest doen over een goedkoop aardigheidje. Hoe had ik toen kunnen vermoeden dat ik een moordwapen had gekocht!

Ik beleefde die middag in gedachten opnieuw, terwijl ik in de volle métro op weg was naar Saint Germain-des-Prés. Toen ik de métro verliet en in een zoete nogageur bovenkwam op de regenachtige boulevard, was het of ik uit een bioscoop stapte, waarin ik naar een vrolijke zomerse film had zitten kijken. Ik nam een ogenblik de omgeving in mij op, licht huiverend in de vochtige koude wind.

De place Saint Germain-des-Prés deed me, met zijn elkaar snijdende kruispunten waarover het snelverkeer raasde, aan een wentelend wagenwiel denken. Ik zag de lichten van de drugstore, van Café Flor en Les Deux Magots. Ik was niet zo dol op deze buurt waar de artistieke verneukerij er te dik bovenop ligt. De beide commerciële neptenten en de drugstore stonken van rijke en verwende tieners, Amerikaanse literaten en opgedofte nichten met te veel geld en kapsones. Het stemde me natuurlijk gewoon chagrijnig omdat ik op dit publiek geen vat had met mijn oplichterstrucs.

Het was nog te vroeg voor de party en daarom sloeg ik linksaf tot ik in de rue du Four kwam, waar ik in een klein café een paar glaasjes calvados naar binnen sloeg die me weer een beetje verwarmden en vervolgens ging ik een Chinees restaurant binnen dat een paar huizenblokken verder stond. Voor mij is de Frans-Chinese keuken een van de beste combinaties op culinair gebied. De porties zijn er normaal en niet berekend, zoals in Holland, op een hele familie met alle aanhang tot in het derde en vierde geslacht. Ik nam een eiersoep vooraf, daarna gebakken langoustines, eend

met ananas en tot slot amandelgebak met Chinese thee.

Het was niet druk in het restaurant en ik nam er mijn tijd voor. De bediening was rustig en discreet en de Fransen kunnen er nog wat van leren. Ik bekeek de weinige gasten die er zaten en die nauwelijks meer dan vluchtig notitie van mij hadden genomen. Het leek mij dat ik niet verder gevolgd was, in elk geval niet door mijn vriend Fontain, die tenslotte wel meer te doen zou hebben dan mij achter de broek te zitten en die bovendien nog wel andere manieren zou kennen om mijn spoor niet te verliezen. Zijn aanvankelijke directe aanwezigheid was waarschijnlijk in hoofdzaak intimidatie geweest.

Toch kon ik het onbehaaglijke gevoel niet van me afzetten dat ik bespied werd. Nu ben ik nooit helemaal zonder dat gevoel en ik geloof dan ook dat iedere beroepsdief, oplichter etc. in lichte graad paranoïde is en het anders wel wordt op den duur, maar het gevoel is niet altijd even intens aanwezig. Wanneer ik met een karwei bezig ben is het een zelfs niet onplezierig gevoel; het geeft spanning aan je werk en wekt een soort agressiviteit in je op die je nodig hebt om door te zetten. Je staat tenslotte alleen tegenover de maatschappij die zich tegen jou beschermt met alle middelen van de wet, die buiten jouw bereik liggen. Dat schept een wedstrijdelement waarin je de slimste moet proberen te zijn, want de tegenstander kent geen genade.

Het gevoel van bespied te worden dat ik nu had, was anders dan gewoonlijk, ondefinieerbaar, waarschijnlijk omdat het niets met mijn normale werk te maken had maar met het onderhanden karwei. Het deed me denken aan mijn kindertijd waarin we blindemannetje speelden. Jij tast maar wat strompelend in het donker rond, terwijl de tegenpartij elke beweging van jou kan controleren.

Ik nam nog een kop koffie om de tijd te doden, maar het viel niet goed op de Chinese thee en eindelijk verliet ik het restaurant, met achterlating van een ruime fooi.

Het leek me minder vochtig buiten en iets milder. Ik zag een paar sterren tussen de opdrijvende wolken aan de avondhemel en op de een of andere manier verbeterde dat mijn stemming. Ik had eigenlijk geen donder zin in die party. Ik kon me de toestand van hangen, eindeloos slap lullen, een beetje dansen, vozen en als het meezat de rest, wel voorstellen. Maar ik moest er wel heen om meer achtergrondmateriaal te verzamelen. Het liefst zou ik een beetje in de stillere straten van dit quartier rond-

gewandeld hebben tot ik een stil buurtcafé vond waar ik mij op mijn dooie akkertje een stuk in de kraag kon drinken en sentimenteel aan Titia kon gaan zitten denken.

Die eerste middag met haar in september was een groter succes geworden dan ik aanvankelijk voor mogelijk had gehouden. Ze was bijzonder plezierig gezelschap geweest. Ze verveelde me niet met onnozele prietpraat, zoals je in de meeste gevallen van dit soort mokkels kunt verwachten, wanneer ze tenminste niet helemaal blasé en door de wol geverfd zijn en zo cynisch als de pest. Geef mij in dat geval maar liever een doodgewone hoer die nog wat gevoel en belangstelling kan opbrengen, al is het dan voor geld en mooie kleren. Ze zat zich ook niet te bewijzen zoals een ander slag van haar generatie, omdat ze geen werkelijke ambities had, of er althans de betrekkelijkheid van inzag. Ze wilde niet ten koste van alles beroemd worden als popzangeres, model, boetiekhoudster of god mag weten waar je in deze tijd beroemd mee kan worden. Het was of ze voortdurend in een soort ironische beschouwelijkheid leefde, een observatiepost van waaruit ze de wereld en de mensen om zich heen opnam, vóór alles met een korreltje zout. Van tijd tot tijd liet ze me verstedd staan door haar opmerkingen die getuigden van een inzicht dat haar ouder deed schijnen dan ze was. Ik besepte in haar gezelschap dat ik lange tijd geen normaal meisje meer ontmoet had en zeker niet van haar leeftijd. Jezus, wat waren die krengetjes in mijn jonge jaren over 't algemeen een stuk stommer en naïefer geweest, hoe uitgekookt ze soms ook dachten te zijn. Met uitzonderingen van Frieda dan altijd.

‘Je bent heel anders dan toen ik je vroeger wel eens ontmoette,’ zei ik.

‘Merkte je me vroeger ooit wel echt op?’ vroeg ze. ‘Je keek altijd dwars door me heen en ik dacht zelfs dat je een hekel aan me had. Ik ben toch de directe reden dat moeder en jij uit elkaar gingen?’ ‘De reden was je niet,’ zei ik, ‘het was al een hele poos mis tussen Frieda en mij. Toen ik later hoorde dat jij geboren was keek ik wel even op, want ze bezwoer mij altijd dat ze geen kinderen wilde hebben. En met Siebe leek ze mij wel heel snel van gedachten veranderd. Je begrijpt natuurlijk dat ik het niet leuk vond toen ik er achter kwam dat ze het met Siebe, mijn beste vriend, aangelegd had. Ze had me al veel vaker bedrogen, met ieder die haar voor de voeten kwam. Het duurde lang voor ik het in de gaten had. Dat gaat zo met hoorndragers schijnt het. Nu deed ze

in het begin nog haar best haar avontuurtjes voor mij verborgen te houden, maar met Siebe speelde ze 't al gauw openlijk. Siebe was een interessante kerel en toen al een veelbelovende schilder. En wie was ik? Een niet al te succesvolle vertegenwoordiger. Op mijn aandringen had Frieda voor Siebe geposeerd. Ik dacht er geen ogenblik aan dat mijn beste vriend zijn handen niet thuis kon houden. Ik geloofde toen nog in vriendentrouw, niet onder elkaars duiven schieten en al die puberkul meer, snap je?’

Ze nam mijn hand, en hand in hand liepen we verder. We waren toen al in het Jardin du Luxembourg. In de buurt van de vijver huurden we een paar stoelen en gingen duiven voeren uit een zakje pinda's dat ik bij de ingang van het park gekocht had. Ik weet niet meer wat er toen precies met me gebeurde, maar het was of ik ontdooide, nadat ik jarenlang in een geïsoleerde vrieskou had geleefd. Het was een lichamelijk gevoel, een pijn bijna en eigenlijk helemaal niet leuk. Ik besepte dat ik weer kwetsbaar kon worden, terwijl ik dacht dat ik mezelf voorgoed ingekapseld had in onverschilligheid en haat. In Frieda en Siebe had ik me door de hele wereld belazerd gevoeld. Ze hadden me iets ontstolen en daarom ging ik nou eens op het dievenpad. Via mijn ouwe job kwam ik in de zwarte handel terecht en ontdekte dat ik meer kon verdienen met minder werk. De breuk met Frieda had mij de ogen geopend. Het was of een chemisch proces alle smoeven om me heen veranderde. Ik zag overal schijnheiligheid, huichelarij en eigenbelang.

Via gemeenschappelijke kennissen bleef ik korte tijd op de hoogte van het doen en laten van Frieda en Siebe. De romance tussen die twee was al gauw opgelost in een leven van kat en hond. Frieda kon haar ware aard van nymfomaan en narcistisch schepsel geen geweld aandoen en zo ze dat voor mij tenminste nog een poos verborgen had trachten te houden, bij Siebe nam ze die moeite niet eens. Ik hoorde ook nog dat ze zwanger was geworden. Het laatste wat ik vernam was dat Siebe tijdens een razzia gepakt en naar Duitsland gestuurd was voor de Arbeitseinsatz. Voor mij was het toen tijd om onder te duiken. Pas geruime tijd na de bevrijding trof ik Siebe weer en Frieda had hem toen definitief in de steek gelaten voor een Canadese officier. Ze had het predicaat ontaarde moeder verworven door Siebe met het kind te laten zitten. Onze vriendschap was intussen de mist ingegaan, maar we speelden het spelletje van bedrogen jongens onder elkaar en dat schiep een merkwaardige nieuwe band, met een per-

verse, rancuneuze ondertoon. Als we een borrel te veel op hadden en hij op die slet van een Frieda begon te schelden, verdedigde ik haar en omgekeerd...

Die eerste middag met Titia in Parijs drong het eigenlijk voor het eerst tot me door, wat een ellendige jeugd het kind gehad moest hebben en dat het een wonder mocht heten dat er niet een volslagen misprodukt uit gegroeid was. Het gaf me ook een heimelijk gevoel van triomf dat ik er bij wijze van recordtijd in geslaagd was Titia zowel op Frieda als op Siebe te veroveren. Tenminste zo ervoer ik het. Wat Frieda zou zeggen wanneer ze mij samen met haar dochter in het Jardin du Luxembourg had kunnen zien zitten kon ik me met geen mogelijkheid voorstellen. Waarschijnlijk zou het haar geen klap geïnteresseerd hebben. Maar Siebe zou gebarsten zijn van jaloezie, daar was ik zeker van. Hij had blijkbaar wel zo veel vertrouwen in zijn macht over zijn dochter gehad, dat hij mij op haar af durfde te sturen, in de hoop en verwachting, denk ik, dat ze mij zou vernederen. Het resultaat bleek al meteen averechts te zijn en het maakte mij die middag op een ongekende manier overmoedig. Ik betrapte me er op dat ik me gevleid voelde wanneer mannen met meer dan oppervlakkige belangstelling naar haar keken, haar in het passeren complimentjes maakten en zelfs probeerden haar aan te raken, waarover ik dan verontwaardiging moest simuleren, omdat het haar zelf nogal irriteerde.

‘Ze laten geen enkele vrouw met rust,’ zei ze, ‘zolang je er tenminste niet al te beroerd uitziet.’

Ik zei: ‘Wat jou betreft is dat wel een understatement. Je bent een knappe griet, maar dat hoeft ik je natuurlijk niet te vertellen.’

Ze haalde haar schouders op. ‘Begin je al weer? Ik heb andere opvattingen van knap. Goed, ik schijn een paar punten in mijn voordeel te hebben, die me geschikt maken als fotomodel, maar wat zegt dat? Ik zou heel anders willen zijn. Minder slungelig. Maar kom, laten we over jou praten...’

Ik vertelde haar een paar amusante verhalen over mijn duistere praktijken, er listig voor zorgend mezelf niet in een al te beroerd of misdadig daglicht te stellen.

Kort voor we 's avonds, nadat we bij ‘de Griek’ in de rue de la Harpe gegeten hadden, afscheid namen, verviel ze in een broedende, afwezige stemming en ik zat me af te vragen wat ik die middag fout gedaan had. Ik herinnerde me, niet zonder onbehagen, dat Frieda ook van die onverklaarbare buien had gehad en in dat

opzicht was ze dus wel degelijk een dochter van Frieda. Hoe ook, ik besepte dat ik de broeierige plannetjes die ik had gekoesterd, wel uit mijn hoofd kon zetten. Ze gaf, zij het niet met zoveel woorden, duidelijk te kennen dat ze me niet mee naar boven wilde nemen. Onder andere omstandigheden en bij een andere vrouw zou ik misschien cynisch doorgedouwd hebben of onverschillig hebben gedacht: barst maar, voor jou tien anderen. Maar dit was een voor mij ongewone situatie met een ongewone vrouw, waar ik door merkwaardige banden mee verbonden was, die mezelf nog niet helemaal duidelijk waren. Ik kan niet eens zeggen dat ik het onverdeeld prettig vond. Een innerlijke stem waarschuwde mij er mee op te houden nu het nog kon en dit meisje te laten schieten. Ik was echter te koppig om me van onheilspellende voorgevoelens iets aam te trekken, tenminste wanneer ze niets met mijn werk te maken hadden. Want op dat punt had ik mijn bijgelovigheden als iedere penosejongen. Ik zou op bepaalde dagen bepaalde dingen nooit doen, maar nu verdomde ik het naar die waarschuwende stem te luisteren.

‘Wanneer zie ik je weer?’ vroeg ik, toen we voor de deur van haar hotel afscheid namen. Ik vond dat ik daar een beetje voor zak stond, met dat idiote pakje van haar vader onder mijn arm en niet goed wetend hoe ik mijn houding moest bepalen. Om ons heen was de drukte van een warme zomeravond, een lome roezige bedrijvigheid van slenterende mensen, het janken van politieszirenes op de boulevard, etensgeuren die wedijverden met uitlaatgassen en stof en zelfs met de penetrante urinestank van katten en nachtelijke boemelaars die uit de nauwe Straat van de Vissende Kat kwam. Gedempt en ritmisch dreunend klonk de muziek van een combo uit een naburige jazz-kelder en ik nam mij voor haar daar eens mee heen te nemen, al kon ik deze keiharde muziek van dichtbij slecht verdragen, maar ik dacht dat Titia het wel dubbel zou waarderen.

Het was een avond vol beloften, maar, speciaal voor mij leek het wel, ook vol vage dreigingen en weemoed. Ik besepte dat ik het van haar te pakken begon te krijgen. Ja verdomd, ik was daar bezig verliefd te worden op de dochter van mijn vrouw die ook gemakkelijk mijn dochter had kunnen zijn als ik niet zo'n grote sufferd was geweest. De verliefdheid, deze vergeten sensatie, kwam over mij met de snelheid van een hooikoorts en ik vocht er tegen. Ik moest ten koste van alles mijn hoofd koel houden, anders kwam er het grootste gelazer uit voort. Ik vervloekte Siebe

die mij in deze situatie gebracht had. Het leek er op dat hij toch zou triomferen in zijn heimelijke opzet. En Ben was weer eens stom genoeg geweest om er in te trappen.

Omdat ze niet antwoordde op mijn vraag, maar zich teruggetrokken had in haar schulp van: raak me niet aan en wat heb ik eigenlijk met je te maken, zei ik met een poging tot nonchalance: 'Ik bel je wel een dezer dagen. Ik moet toch nog een poosje in Parijs zijn. Goed?'

'Zie maar,' zei ze, 'ik weet niet of ik dan tijd heb.'

Er keerde weer even iets van de oude hartelijkheid terug toen ze me een hand gaf en zei: 't Was een leuke dag Ben. Bedankt.' Deze conventionele woorden bedierven het weer half voor mij. Had ik haar niet schromelijk overschat?

'Waarvoor bedanken?' vroeg ik. 'Moet ik jou misschien ook bedanken?'

'Nou ja, zo bedoel ik het niet,' zei ze, gaf me snel een kus op mijn wang en ging het hotel binnen. Ik onderdrukte de impuls om haar terug te roepen en liep langzaam terug naar de Boul' Mich'. Ik vond het weer te mooi om met de benauwde métro te gaan en nam een bus die me in de buurt van de Opéra bracht. Daar dronk ik een veel te duur glas bier op een sjiek terras tussen een bekakt publiek en maakte het pakje open dat Siebe mij gegeven en dat Titia geweigerd had. Ik voelde geen scrupules. Ik had mij te vaak dingen toegeëigend die niet van mij waren.

Als ik verwacht had dat er typische Hollandse flauwekul in zou zitten zoals koffie, thee, jonge kaas, Haagsche Hopjes en zoute drop, dan kwam ik bedrogen uit. Het pakje bevatte een doos van een bekende Amsterdamse juwelier met een zware gouden bedelarmband. Verder een enveloppe met tien biljetten van honderd franc en een briefje met slechts enkele regels: 'Lieve engel, hierbij een armband die je hoop ik zult willen dragen. Ik had je hem graag zelf omgedaan. Ik sluit ook wat geld in dat je misschien wel kunt gebruiken. Ik denk veel aan je en ik mis je. Ik zal voorlopig niet meer schrijven om niet nog meer misverstanden in het leven te roepen. Siebe.'

De waarheid die uit de brief naar voren sprong, verraste me niet. Ik had bij onze laatste ontmoeting immers al het gevoel gehad dat Siebe verliefd op zijn dochter was. Het geld stak ik in mijn zak. De armband woog ik op mijn hand. Ik zou wel zien wat ik er mee deed. Voorlopig besloot ik hem te bewaren. Er kwam een gevoel van triomf in me op. Welke gevolgen Siebe ook van

mijn bezoek aan Titia verwacht mocht hebben, hij zou beslist niet hebben kunnen dromen dat ik hier met een liefdesbrief van hem aan zijn dochter in de hand zat, want zo schreef volgens mij een afgewezen minnaar aan zijn geliefde, in de hoop haar te kunnen lijmen. De klootzak, dacht ik. Maar ze moest hem lekker niet! Ik was blij dat ik het briefje gelezen had, het zou me nog van pas kunnen komen.

Ik bestelde nog een biertje, het kon nu lijden. Maar desondanks maakte het gevoel van triomf plaats voor gedeprimeerdheid en opnieuw waarschuwde mijn intuïtie mij dat ik mij er beter buiten kon houden.

Zo zat ik daar tot ik doodmoe werd van allerlei onzekerheden en tegenstrijdige gedachten. Ik ging terug naar mijn hotelkamer, borg de armband en de brief in mijn koffer en ging naar Pigalle. Daar zocht ik een griet op om lol mee te beleven, maar het werd een lol van de kouwe grond, al gooide ik er het geld van Siebe en het wisselgeld van de Engelsman die ik een vals biljet in de handen gespeeld had, tegenaan. Toen ik met Mimi, Lulu, of hoe ze geheten mag hebben, een aantal kroegen afgelopen had en me tenslotte met haar afzonderde in een kamertje boven de tent van Pokken-Jules, die zijn eigen moeder voor een paar sous zou verkwanselen, was ik zo zat als een aap en kreeg een black out.

Ik werd de volgende ochtend wakker, liggend in een portiek waaruit de eigenaar me verjoeg. De vuile stinkhoer had me net geld genoeg over gelaten om een métro-kaartje te kopen, maar ik kon er niet al te boos om worden. Het was haar vak en ik had me gedragen als de eerste de beste provinciaal. Het was wel een navrante ironie, bedacht ik, dat het de fatsoenlijke vrouwen zijn die je in de armen van de hoeren drijven.

Dit alles beleefde ik in gedachten opnieuw, terwijl ik, zonder haast, op weg was naar het adres waar de party gehouden zou worden.

5

De dikke uitgezakte conciërge van het huis aan de Quai Voltaire nam me wantrouwend op toen ik haar vertelde waar ik wezen moest. Ze vertelde me, niet zonder leedvermaak, dat er geen lift was en dat ik een flink aantal trappen moest beklimmen. Ik zei ‘merci madame’ en dacht ‘stik wijf’.

Ik begon de treden te tellen, maar raakte na 33 van slag. Als ik nu toevallig op een van mijn karweitjes uit was geweest, zou ik uit bijgeloof weer naar beneden zijn gegaan om beter te tellen. Nu liet ik het er bij, toch niet helemaal gerust. Na de derde etage werkte de minuterie niet meer, zodat ik mijn aansteker moest gebruiken om mijn nek niet te breken of ergens tegenop te lopen. Ik hijgde een beetje toen ik boven was; tenslotte is het binnenwerk al een beetje versleten als je 45 jaar bent en een vrij zwaar, ongeregeld leven hebt geleid, met te veel roken en drinken en vooral te veel psychische spanningen. Als beroepsmisdadiger kan je immers in je werk ook niet zeggen: ‘kom, ik doe het een tijdje wat kalmer aan, want ik loop naar de pensioengerechtigde leeftijd.’ Integendeel, je moet steeds meer oppassen om niet het slachtoffer van een haast onvermijdelijke sleur en de daaruit voortvloeiende fatale vergissingen te worden.

Voorlopig echter was ik op non-actief en ik bleef even uitblazen voor ik besloot de studio binnen te gaan, waarvan de deur op een kier stond. Ik bleef even om me heen staan kijken op het portaal, dat na de paar laatste donkere trappen weer verlicht was door een bibberend gloeilampje aan de zolder. Er bevonden zich een w.c., een hoge vuilnisemmer en stapels dozen en oude kranten. Er stond ook een ouderwetse, vierarmige café-kapstok waaraan mantels en jassen hingen. Ik hing mijn jas en das er bij, kamde mijn haar voor een kleine gebarsten spiegel en duwde de deur open. Meteen stond ik in een tamelijk grote, flauw door kaarsen verlichte atelierruimte.

Het duurde een paar tellen voor iemand me opmerkte. Het was niet Silvia, maar de naar urine stinkende vogelverschrikker, die

ik de allereerste middag bij Titia vluchtig had ontmoet. Het sloeg natuurlijk nergens op, maar het leek mij een slecht voorteken dat het juist deze zeikert was die me kwam verwelkomen. Hij noemde mijn naam; hij herkende me dus na al die tijd en dat kwam me een beetje verdacht voor. Hij gaf me een slap, vochtig handje zonder me aan te kijken en stelde zich voor als Jean-Claude nog wat. Het klonk als Tridon of iets van die aard, maar het interesseerde me net niet genoeg om het hem te laten herhalen.

‘Silvia vertelde me dat ze jou uitgenodigd had,’ zei hij amicaal, met een accent dat hij beslist niet op de Sorbonne had geleerd. ‘We hebben elkaar al een keer ontmoet, maar misschien herinner je je dat niet meer?’

‘Er staat me niets meer van bij,’ loog ik.

Hij kon niet ouder zijn dan achter in de twintig, maar hij had een duidelijk vals gebit en een gore, poreuze huid. Hij maakte een kleffe indruk als een doorweekt stokbrood en de stank die om hem hing en die hij tevergeefs had trachten weg te werken met een overvloedig gebruik van een deodorant, prikkelde alweer onaangenaam mijn reukzenuwen. Wat Titia ooit in hem gezien had, was me een raadsel. Het was belachelijk dat de gedachte me een beetje jaloers maakte. Waarschijnlijk had ze niets in hem gezien en had hij zich aan haar opgedrongen. Ik had haar nog eens naar hem gevraagd en een ontwijkend antwoord gekregen.

Ik liet hem de fles whisky zien die ik meegenomen had en vroeg aan wie ik die moest geven. Jean-Claude zei dat hij hem wel in ontvangst zou nemen, want de gastvrouw was in de keuken bezig.

Ik keek rond naar Silvia en zag haar in een hoek op een breed laag bed zitten tussen een magere neger en een pafferige blanke jongen, van wiens gezicht onder de krullen van hoofdhaar en baard niet veel overbleef. Ik knikte in haar richting. Ze stak een ‘hi’-handje op en negeerde me verder nadrukkelijk. Ze scheen de pest aan mij te hebben gekregen; ik had haar waarschijnlijk totaal verkeerd aangepakt door de harde jongen uit te hangen en haar op stang te jagen. Ik begon me af te vragen waarom ze me eigenlijk op dit feestje uitgenodigd had.

Van de overige aanwezigen nam niemand notitie van mij, hoewel ik er op durf te zweren dat mijn komst niet onopgemerkt bleef en een zekere spanning teweeg bracht. Ik zocht een plaatsje achteraf om het hele stel en de omgeving eens op mijn gemak te bekijken. Ik vergat niet waarom ik hier gekomen was, maar

het liefst zou ik meteen weer pleite zijn gegaan.

De studio was een royale ruimte, verbouwd in de vorm van een zandloper. Het leken mij twee bij elkaar getrokken zoldervertrekken. In het kleinste, linker gedeelte, bevond zich een keukentje, met er naast een geïmproviseerde huisbar. In het grotere gedeelte, waarin ik plaats had genomen, brandde een kleine onstabiele oliekachel. Op de houten vloer ervoor lagen witte dierenvelen en daarop zaten twee stelletjes. Amerikanen, hoorde ik al meteen. Het ene stel werd gevormd door een met armbanden, kettingen, kruisen en amuletten behangen jongen en meisje, waarvan hij lang haar en zij kort haar had; ik vroeg me af of ze in bed de rollen ook omkeerden. Het andere stel bestond uit twee potten: een tanige tante van achter in de dertig en een mollig schaap van ongeveer twintig. Ze gingen verliefd in elkaar op, zoals ik alleen potten in elkaar op heb zien gaan en je zou er jaloers op worden als je niet aan hun moeizaam geborstel in bed dacht. Aan de muur boven hun hoofd hing een poster van Brigitte Bardot, in leer gekleed, zittend op een motor. Ze lachte me met een ironische blik van verstandhouding toe.

Bij een lage tafel, midden in het vertrek, zaten een man en een vrouw van mijn leeftijd op neo-gotische krukjes. Hij was duidelijk een schilder en zij zijn verbitterde echtgenote, misschien omdat haar beursje de helft van de tijd niet gevuld was, maar waarschijnlijker omdat hij zijn poten niet van zijn modellen af kon houden en haar verwaarloosde. Ik had in Parijs, Amsterdam en overal elders waar ik geweest was, voldoende met dit soort knapen te maken gehad om ze te herkennen. Niet ongeschikt, maar rancuneus en tot de strot vol onverteerde en onverteerbare theorieën over godsdienst, kunst en politiek.

In het keukentje was een hippe chick, gekleed in een jurk die uit metalen ringen scheen te bestaan, bezig sandwiches te maken. Ze werd meer gehinderd dan geassisteerd door een lange griet met een bos loshangend zwart haar, die me deed denken aan een op hol geslagen leerlinge van een conservatorium. Ik zag haar al op een concert zitten met een preutse knot in de nek en geile kriebels in haar broekje, opgewekt door haar verering van de Beroemde Dirigent. Het leek wel of ze voelde dat ik haar zat op te nemen, want ze draaide zich naar mij om, keek eerst wat kippig naar mij en toen fronsend-intens. Ik wendde de blik af om te kijken wie er nog meer waren en ik was haar al weer half vergeten, toen ze plotseling voor mij stond en vroeg of ik al wat te

drinken had. Ze sprak Frans met zo'n lijjig Engels accent, dat ik haar maar meteen in het Engels antwoordde en zei dat ik graag een onversneden glas van de door mij zelf meegebrachte whisky wilde hebben. Ze bleef wat onzeker staan en ging terug naar de bar om met een glas whisky terug te komen. Ze had een lang smal gezicht met een vrij grote neus. Ze droeg een zwarte rok tot over de knieën en een dun wit truitje, dat oud en uitgerekt was en het décolleté uitdiepte tot aan een miniem zwart behaetje. Het geheel was al weer sex van enkele jaren terug. De tijd gaat snel, bedacht ik, zelfs de geilste trut kan de mode niet bijhouden. Ze gaf een staaltje ogenwerk weg waar ik het benauwd van gekregen zou hebben als ik zestien was geweest. Nu amuseerde het mij die keiharde, bijziende slome teef zo haar best te zien doen, want het was overduidelijk dat ze iets van me wilde en ik was benieuwd wat het wel mocht zijn. Ze overhandigde mij de whisky en kwam op haar hurken voor me zitten. Gelijk viel ze, bijna agressief, met de deur in huis.

‘Mag ik me even voorstellen. Ik ben Veronica. Silvia vertelde mij dat u directeur van het beroemde Stedelijk Museum in Amsterdam bent en redacteur van een internationaal blad voor beeldende kunsten.’

De blikken uit haar ogen kwamen als vlammenwerpers op me af. Of dat moest het tenminste voorstellen.

‘Die Silvia!’ zei ik, toch even verbaasd. Voor ik nog meer kon zeggen, ging ze al weer verder: ‘Ik schilder zelf ook, erotische kunst, voornamelijk gewaagde zelfportretten. Ik heb er veel succes mee, maar ik wil doorbreken naar de wereldmarkt. Mag ik u mijn werk eens laten zien?’

Ze gunde me voorlopig een royale blik in haar décolleté. Ze was gewoon getikt, dat was duidelijk. Naar binnen geslagen narcisme. Ik zei: ‘God kind, je laat me al zo veel zien dat ik er duizelig van word.’

Er kwam een man bij ons staan die me nog niet eerder opgevallen was. Hij had een klein, wat gedrongen figuur en een diep litteken als een rood ingebrande rune boven zijn rechteroog. Hij grijsde en het litteken dat rood aanliep, zou dan wel geen pijn meer doen, hoewel ik er hoofdpijn van kreeg door er alleen maar naar te kijken.

Veronica had zeker ogen in haar rug, want zonder op te zien zei ze: ‘O, dat is Jacky, hij maakte blue movies, dat krijg je met die mislukte cineasten.’

Jacky kwam nog een stap dichterbij.

‘Veronica is een van mijn sterren,’ sneerde hij, ‘maar binnenkort ligt ze er uit, want ze krijgt een te grote bek en te slappe tietten.’ Ze bleef even sprakeloos, maar hij lette niet op haar van woede verwrongen gezicht en zei tegen mij: ‘U hebt Titia goed gekend, hè?’

Alsof hij het niet wist! Ik vond het niet nodig om antwoord te geven en bleef op mijn hoede. Zijn grijns stond me niet aan en ik constateerde dat hij ook zonder litteken een gemene rotkop zou hebben gehad.

‘Een vrouw met stijl,’ zei hij. ‘Serieus! Jammer dat ze de kerel die haar koud gemaakt heeft, nog niet te pakken hebben. Ik kon haar geen sou laten verdienen, hoewel god weet dat ik m'n best gedaan heb. Ze had alles mee. Ik wil niet eens beweren dat ze nou echt wat je noemt een lekker stuk was, maar ze had karakter, ras en dat tref je maar zelden in mijn vak aan.’ Hij klakte met zijn tong en vervolgde minachtend: ‘t Zijn allemaal geile narcistische teven die al klaar komen als ze een blik in de spiegel slaan.’ Hij keek veelbetekenend neer op Veronica en besloot sarcastisch: ‘als je begrijpt wat ik bedoel.’ Hij raakte kwasie-strelend haar lange haren aan, maar zij greep zijn hand met haar lange vingers, waaraan scherpe roodgelakte nagels. ‘Jacky, grote smeerlap, enorme nul, schiet op en laat ons alleen. Ik heb iets met meneer hier te bespreken.’

Hij trok zijn hand driftig terug en ik zag dat er een paar bloedige strepen over liepen. Hij zei niets meer, maar bracht de hand van zijn rug naar zijn mond. Veronica schoof op haar hurken nog dichterbij naar me toe, zodat ik met mijn linkerknie ongeveer in haar truitje hing. Jacky had gelijk, veel zaaks was het niet wat mij daar ongeremd onthuld werd, maar sommige mannen houden van tanende glorie.

Ik ging iets verzitten en zei: ‘Nou beste Miss Veronica, Silvia heeft je in de boot genomen. Ik ben geen museumdirecteur, noch redacteur van een maandblad. Ik ben op artistiek terrein een even grote nul als vriend Jacky.’

De broeiende blik verdween uit haar grote ogen: ze werden van smeltend violet grijs en koud.

‘Heeft ze mij in de boot genomen,’ snauwde ze, ‘waarom zou Silvia dat doen?’

‘Vraag het haar,’ raadde ik aan, ‘daar zit ze.’

Ik nam een slok whisky en wees in de richting van Silvia.

‘Is het misschien ook een fabeltje dat je Titia vermoord hebt?’ vroeg ze. Haar stem had een schrille klank gekregen en ik zag dat ze razend was. Maar ik werd nog razender. ‘Donder op, slet,’ zei ik, ‘ik heb je niet gevraagd je aan mij te verkopen, nietwaar? En als je 't weten wilt, ik word niet heet of koud van die lauwe croquetjes die je mij maar steeds onder mijn neus zit te duwen. Ik heb pas gegeten en goed. Chinees.’

Ik vond dat ik kans had gezien het aardig te formuleren in het Engels, wat ik slechter spreek dan Frans, in tegenstelling tot de meeste van mijn brave landgenoten. Er wordt door meer Amsterdamse penosejongens een aardig mondje Frans gekoeterwaalst, omdat we meer contacten hebben in Parijs en Brussel dan in Londen.

Met een ruk kwam Veronica overeind en deinsde een paar passen terug. Jacky kreeg gelijk een duw, zodat hij half over het tafeltje van het oudere schildersechtpaar tuimelde en een paar glazen op de grond kwakte. We begonnen de aandacht te trekken van de anderen en dat beviel me niet zo erg.

Jean-Claude, die blijkbaar nog steeds vond dat hij de honneurs moest waarnemen zolang de gastvrouw bezig was in het keukentje, riep zenuwachtig dat we geen brokken moesten maken en haastte zich de laatste plaat van Bob Dylan op te zetten. Hij eiste een ogenblik gewijde stilte tijdens die plaat, maar niemand gaf er gehoor aan. Gelukkig voor hem kwamen er een paar nieuwe gasten binnen die met een hoeraatje begroet werden. Toch bleef naar mijn gevoel die ongastvrije dreiging in de atmosfeer hangen. Iedereen wist nu blijkbaar wie ik was: de man die door de politie verdacht werd van de moord op Titia.

Silvia moest haar naaste vrienden ingelicht hebben en die zorgden wel dat het nieuws zich verder verbreidde. Ik zou wel eens willen weten of Silvia ooit aan mijn kant had gestaan, toen ze zich als getuige aanvankelijk zogenaamd loyaal betoonde. Ik vroeg me af of ik werkelijk een stap dichterbij de waarheid zou komen of dat ik in een val gelopen was.

Een paar van de aanwezigen begonnen te dansen. Een grietje met lang blond, sluike haar en een ongelooflijk slanke homo die er als een mannelijke Twiggy uitzag. Zij had een glazige blik in haar zwaar opgemaakte ogen en er trokken knik- en schokbewegingen door haar lichaam als bij een marionet die op een mechanisme aangesloten is. Hij zette er kleine vinnige pasjes tegenover als een torero en maakte spastische murmelbewegingen met zijn

mond die roder was dan de hare. Ik begreep eigenlijk niet waarom ze elkaar nodig hadden als partner, want ieder van hen ging in zichzelf op.

Er kwam een ander paartje bij dat in innige omstrengeling een aangeklede coïtus danste. Het was een methode die me meer aansprak.

Ik had mijn whiskyglas geleegd en ging zelf bij de bar een nieuwe borrel halen. Jean-Claude begon zenuwachtig te rommelen in de platenverzameling, toen ik naast hem kwam staan. Hij keek niet naar mij op, maar ik zag dat zijn handen beefden.

Ik keek op de hoes van de plaat en zei: 'Pas op dat je Jimi Hendriks niet breekt. Als je klaar bent met het opzetten van die plaat, zou ik graag even met je praten.'

Hij boezemde mij een onverflauwde weerzin in en ik vroeg me opnieuw af waarom Titia zich met dergelijke figuren had opgehouden. De hele troep zoals ik die hier bij elkaar zag leek me niets voor haar. Maar kon ik dat wel beoordelen? Ik stelde me aan als een traditionele vader. Was de wereld van de penose waarin ik me bewoog zoveel beter? Ik moest aardig op weg naar de seniliteit zijn, dat ik burgerlijke maatstaven begon aan te leggen. Ik was zelfs zo stom geweest mij een min of meer ordelijk leven met Titia voor te stellen, zonder mij overigens te realiseren hoe ik dat zou moeten aanleggen. Nu hoefde het niet meer, Titia was dood, weg en met haar waren ook alle sentimentele dromen over een geordend burgerlijk bestaan verdwenen. En voor de zoveelste keer zei ik tegen mezelf dat ik de hele affaire beter kon vergeten. Had ik in mijn vrome jeugd niet geleerd: laat de doden hun doden begraven? Het was een hard maar wijs woord. Jammer genoeg was ik niet vroom meer en nog steeds te nauw bij het hele geval betrokken. Ik kon er niet meer onderuit, al irriteerde het mij. Ik reageerde mijn ergernis op de bedpisser, of wat het dan was, af. Ik zag hem terugschrikken en in elkaar krimpen toen ik hem vertelde dat we even samen moesten smoezen. Hij vermande zich en wierp me een blik vol haat toe, een haat die hij niet langer verborg achter zijn lullige maniertjes van waarnemend gastheer.

'Ik praat niet met de moordenaar van Titia,' zei hij, hees fluisterend met zijn gebarsten stem.

Het was de tweede maal dat iemand mij onomwonden als moordenaar bestempelde. Ik pakte hem bij een arm en voelde zijn botten door de dunne trui heen die hij droeg. 'Let een beetje op je

woorden vriend,' zei ik. 'Ik ben hier uitgenodigd door Silvia, die in mijn onschuld heeft geloofd, al schijnt ze er nu ineens anders over te denken.' Op de een of andere manier klonk het zwak en belachelijk en dat gaf me een moe, uitzichtloos gevoel.

'Je hebt gelijk,' zei hij, 'in 't begin geloofde ze misschien in je onschuld, maar een mens kern van gedachten veranderen nietwaar?'

'Ik denk over jou nog net als de eerste keer dat ik je zag, verstopte rioolbuis,' zei ik. Hij trachtte zich los te rukken, maar ik kneep door en zag dat hij op zijn valse tanden moest bijten om een schreeuw van pijn te onderdrukken. Ineens werd ik echter gedwongen hem los te laten, want hij plantte zijn hak met kracht op mijn tenen. Nu was ik het die nauwelijks een kreet van pijn kon onderdrukken en ik hief mijn vuist op om hem op zijn bek te slaan. Iemand achter mij greep mijn opgeheven arm. Het was Jacky, met zijn grijns en mismaakte rotkop. 'Je maakt je hier niet populair op die manier, vriendje,' zei hij, 'we zijn allemaal aardige mensen onder elkaar, maar als jij herrie komt schoppen, moet ik je verzoeken heen te gaan.'

Ik draaide mij naar hem om. Hij was geen lafaard, zag ik, zoals Jean-Claude.

'Over mijn heengaan of blijven heeft de gastvrouw te beslissen,' zei ik, 'en zij heeft het te druk met broodjes smeren.'

'Je begrijpt er nog steeds niets van,' zei hij en keek de studio rond op een manier die me dwong zijn blik te volgen. Behalve de paar dansende paren die in elkaar opgingen, zag ik van alle kanten afwijzende, verstoorde en zelfs vijandige blikken op mij gericht. De oudere schilder stond er met loshangende bokshanden bij, alsof hij hoopte dat ik een vinger naar hem uit zou steken. Waar ik verder ook keek ontmoette ik agressie; zelfs de 'man' van het lesbische paar wierp mij vernietigende blikken toe. Het stemde mij onbehaaglijk, maar ik slaagde er in onverschillig-berustend mijn schouders op te halen.

'Je hebt het dus nu gelukkig toch begrepen, zie ik,' zei Jacky kwasie opgelucht.

Inderdaad, ik had het begrepen, nog beter dan hij dacht. Die schijnheilige trut van een Silvia had mij in de val laten lopen en ik zou bijzonder graag willen weten waarom ze haar oordeel omtrent mij zo grondig had gewijzigd. Het was duidelijk dat ik hier een getekende was en ik verlangde bijna naar de aanwezigheid van inspecteur Fontain. Het maakte mij overigens vast-

beradener dan ooit om achter de waarheid te komen.

‘We waren allemaal, ieder van ons op zijn speciale manier, op Titia gesteld,’ hoorde ik Jacky zeggen. ‘We hadden respect voor haar en dat zegt wat in onze groep. Ik zei je al, dat ik haar gevraagd heb voor mij te poseren en dat ze dat weigerde. Als een andere chick dat weigert heb ik de pest in. Van haar respecteerde ik dat. En we hebben allemaal wel een soortgelijke ervaring met haar gehad. De politie mag het dossier van haar onbekende moordenaar dan opgeborgen hebben, wij zoeken nog steeds naar hem. En als de politie niets doet, zullen wij iets ondernemen.’

Ik had niet de behoefte hem ontrent de activiteiten van inspecteur Fontain in te lichten. Hij drong zich zo dicht tegen mij aan dat ik hem een duw gaf.

‘Als je probeert mij met je insinuaties te intimideren, geef het dan maar op,’ zei ik. ‘Ik zoek nog harder naar de moordenaar dan jullie en ik ben van plan persoonlijk met hem af te rekenen als ik hem vind.’

Ik ging naar het lage bed waarop Silvia zat, geflankeerd door de neger en de blanke vetzak. Het deed me genoegen te zien dat Silvia bang voor mij was en zich met die beide kerels een soort lijfwacht had aangeschaft. Ik zei tegen de vetzak: ‘Schuif eens een eindje op, beste jongen. Ik heb iets met Silvia te bespreken.’ Ik dacht: laat ik het eerst met mijn blanke broeder proberen. Als ik de lefgozer tegen de neger uithang, beschuldigen ze mij van rassendiscriminatie.

De vetzak voelde zich niet op zijn gemak en schoof nerveus zijn blikken Schubertbrilletje recht. Ik trachtte zijn gezicht te onderscheiden tussen de troep krullen die als een boerenkoolveldje over zijn hele kop groeiden en op zijn met een kralenketting versierde borst waarvan nog een stukje te zien was onder zijn geborduurde openvallende overhemd. Er bleef, leek mij, zonder al dat haar niet veel meer over dan het alledaagse bloedeloze smoeltje van een student met een hoop verwaande intellectuele kul in zijn kop. Meneer zou wel saloncommunist zijn of anarchist. Ik was er niet kapot van. Ik was een nog overtuigder en in elk geval een praktiserende anarchist.

‘Je ziet dat Silvia met ons in gesprek is, jij onbehouwen square,’ zei hij. Zijn stem klonk een beetje schrill en dat stemde me tevreden, het verried zijn angst.

‘Ik zie het niet,’ zei ik ‘en dat gesprek moet ze dan straks maar

voortzetten. En schuif nou maar eens een beetje op.’

Hij schoof echter zo mogelijk nog dichter tegen Silvia aan. Ze probeerde haar angst voor mij achter haar schaapachtige gegiechel te verbergen. Ik greep de vetzak bij zijn haardos en had er een goed houvast aan. Ik begon hem opzij te trekken, maar zag nog net op tijd dat de neger een stiletto te voorschijn had gehaald. Met een snelle trap van mijn rechtervoet schopte ik het mes uit zijn hand. Het ding vloog met een boog een paar meter weg en bleef trillend met de punt in de uitgebouwde wand van het keukentje steken, waar de gastvrouw nog steeds ijverig bezig was sandwiches klaar te maken.

‘Ah, een mes. Komt me juist van pas!’ riep ze. Ze schrok er niet meer van dan wanneer er een mug naast haar neergestreken zou zijn; de tijd dat meisjes flauw vielen van open messen, was lang voorbij.

De neger kwam met veel poehah overeind en stootte een paar schorre klanken uit, die een soort krijgsgeschreeuw moesten voorstellen. Ik zag aan zijn ogen dat hij behoorlijk high was. Met mijn vlakke hand tegen zijn borst duwde ik hem terug op het bed. Hij zou, in zijn toestand, wel denken dat hij geweldige heldendaden verrichtte, maar hij was te slap om op zijn benen te staan.

Ik schudde nog een paar keer aan de haardos van Vetzak, zodat zijn stalen brilletje afviel en hij hulpeloos om zich heen keek met zijn fletse ogen die niet meer uitdrukking hadden dan een paar onrijpe meikersen. Toen liet ik hem los, omdat ik het een belachelijke vertoning vond. Wat schoot ik er mee op hier de toffe jongen uit te hangen, nu een normaal gesprek onmogelijk bleek. Ik voelde van alle kanten de dreiging groeien en het zou tenslotte niet al te best voor me afgelopen zijn, als er op dat ogenblik niet drie nieuwe gasten binnengekomen waren waarvan ik er twee tot mijn verrassing kende. De aandacht werd meteen van mij afgeleid. Wat men ook van plan was geweest, het kon wachten nu de drie kennelijke VIP's van de avond binnengekomen waren. Er ging weer een klein hoeraatje op. Een van de drie, een ongeveer dertigjarige Amerikaan riep: ‘Hello everybody!’ Dat kon niet missen en het ontsloeg hem van de plicht iedereen apart te begroeten. Het paar dat hem vergezelde vond dat evenwel niet voldoende en had de Franse gewoonte aangenomen slappe handjes uit te delen. Ja, ik kende ze maar al te goed. Het waren Peter en Marleen de Waard, die ik in Amsterdam door Siebe

had leren kennen op zijn atelier, toen hij bezig was haar portret te schilderen. Dat was kort voor een bekende modiefotograaf haar ontdekte en zij een bliksemcarrière maakte als internationaal model. Hij behoorde tot het legertje van mislukte geniale acteurs die het op de Bühne nooit verder brengen dan linker lakei of speerdrager. Hij had, in het zog van zijn vrouw, een voetje aan de grond gekregen als fotomodel. Ik kwam zijn gezicht van tijd tot tijd in Hollandse kranten tegen in advertenties van scheerapparaten, hoofdpijnpoeiders en sigaretten. Zij had haar eigen naam Marleen aangehouden en je zag haar foto's in Burda, Brigitte, Elle en de rest. Ze was goed in haar vak en ze wist het. Aangezien ik liever het vlees dan de botten heb bij een vrouw, zag ik in haar niet veel meer dan een elegante kapstok waar modieuze kleren aanhingen. Toch mocht ik haar wel op een bepaalde manier, vooral ook omdat ze goed met Titia had kunnen opschieten en gebrouilleerd was met Siebe, twee punten in haar voordeel.

Hij was geloof ik wat je een knappe jongen noemt, een beetje eiïg, nog net geen homo, al leunde hij er aardig tegenaan. Zij leek me alle kanten uit te kunnen, maar in aanleg zou ze wel lesbisch zijn. Titia had zich sympathiek over haar uitgelaten. Tenslotte was het Marleen geweest die haar een beetje geholpen had in Parijs, waar je een harde dobber hebt om iets te bereiken, op welk terrein dan ook, het mijne niet uitgezonderd.

Hun komst bracht in mij, behalve een zekere opluchting, enige spanning teweeg. Van de hele troep hadden zij Titia het beste gekend en ze riepen Titia's beeld met een pijnlijke scherpte voor me op. Het was zelfs of ik haar stem weer kon horen. Ik voelde dat mijn handen klam begonnen te worden en opnieuw ervoer ik de wrede dood van Titia als onwerkelijk en absurd.

Peter zag me het eerst en kwam naar me toe.

‘Hé, Ben, jij hier!’ riep hij. Zijn verrassing klonk oprecht. Hij moest dus niet geweten hebben dat ik hier zou komen. En ineens zag ik, op korte afstand Silvia naar ons kijken, met een duidelijke ongerustheid die ik niet kon verklaren.

‘Zoals je ziet, Peter,’ zei ik. Hij riep, wenkend naar Marleen: ‘Liefje, kom eens kijken wie hier is!’ Maar Marleen had het nog te druk met haar nieuwe blouse uit Istanboel, Mexico of India te laten bewonderen.

‘Fijn dat je er bent, zeg,’ vervolgde Peter tegen mij, toch een beetje geforceerd leek me. ‘Ben je zo maar even in Parijs of eh...’

Hij wist niet precies wat te zeggen, want hij wist verdomd goed waaruit mijn weinig illustere werkzaamheden bestonden. Hij was een tactvolle, ruimdenkende jongen, die het goed bedoelde, maar je kon natuurlijk nooit weten. Ik vertrouwde niemand meer.

‘Je komt net op tijd,’ zei ik grinnikend. ‘Je vriendjes hier stonden op het punt mij te lynchen.’

Ik vond het beter hem maar meteen helemaal van de stand van zaken op de hoogte te brengen. ‘Silvia heeft mij tot dat doel hierheen gelokt. Ze geloven, of willen geloven, dat ik Titia gemold heb. Hoe denken Marleen en jij daarover?’

Hij deinsde terug. Innerlijk dan. Uiterlijk speelde hij de gekwetste. Hij was geen jongen die van moeilijkheden hield. Aardig zijn was zijn devies, al liep hij niet in hippe, maar modieuze kledij.

‘Natuurlijk geloven wij dat niet,’ zei hij, ‘trouwens, we waren niet in Parijs toen het gebeurde.’ Hij keek wat hulpeloos om zich heen, alsof het nu pas tot hem doordrong dat hij zich in een wespennest gestoken had. ‘We hebben er niets mee te maken, het is puur toeval dat we hier zijn vanavond. We hebben nauwelijks meer een minuut voor onszelf. Donovan heeft ons meegenomen, hij is een bekende Amerikaanse columnist.’

Hij had duidelijk de bijstand van Marleen nodig in deze moeilijke uren, maar Marleen had nog meer dan haar blouse om te laten bewonderen. Haar drie paar aangeplakte wimpers, haar nieuwe zwarte pruik en opvallende kostbare pinkring. Onder de algemene geestdrift die haar te beurt viel moest, van de zijde der vrouwen, wel een flinke dosis jaloezie schuil gaan. In elk geval bloeide de party nu weer op als een met paraffine ingespoten tiet en voorlopig was de aandacht even van mij afgeleid. Maar voor hoelang? In afwachting van het moment dat ik met Marleen over Titia zou kunnen spreken, schonk ik mijn glas nog maar eens vol. Ik schonk een tweede glas whisky in en ging er mee naar Vetzak toe. ‘Hier jongen,’ zei ik, ‘laten we eens klinken, we moeten hef zijn voor elkaar, nietwaar?’

‘Ik drink geen alcohol,’ zei hij stug, bezig de glazen van zijn weer opgeraapte brilletje te poetsen.

‘Ik wil wel een jus d'orange voor je halen,’ bood ik aan.

‘Nee, dank je, de sinaasappels kunnen uit Spanje komen en ik steun geen dictatuurlanden,’ zei hij.

‘Ik bewonder principes in anderen,’ zei ik, ‘maar het lijkt mij vandaag de dag een godswonder daar nog bij in leven te blijven.’

‘Fascist,’ mompelde hij en draaide mij zijn rug toe.

‘Het reddende woord is gesproken,’ zei ik tegen zijn bokkende rug. ‘Fascist, verkrachter, moordenaar. Jullie zien wel zo het een en ander in mij.’

De gastvrouw was eindelijk klaar met het broodjes smeren en begon shish kebab te roosteren op een brasero. De rook van schroeiend schapevlees, paprika's en uien, vulde de ruimte en men brulde om frisse lucht. De platenspeler werd luider gezet en de kleine dansvloer liep weer vol. Ik trachtte mij voor te stellen hoe Titia zich vroeger tussen deze mensen bewogen had en niet zonder jaloezie moest ik tot de conclusie komen dat ze hier op een bepaalde manier nog wel gepast zou hebben ook. Waarom had ze mij eigenlijk nooit mee naar dergelijke party's genomen, die in deze kring aan de rode van de dag waren? Had ze er uit gewild zoals ik uit het milieu? Had ook zij illusies omtrent een toekomst met mij gekoesterd?

De whisky begon niet onaangenaam in mijn lijf te gloeien en ik kreeg een soeziger gevoel in mijn hoofd. Het maakte me desondanks niet opgewekter, wel eenzamer. Al meende ik nu te weten wie haar moordenaar was, ik moest er de bewijzen voor vinden, of getuigen. En wel in deze groep. Niemand van de mensen die hier bijeen waren en van mijn verhouding met Titia afwisten, kon serieus geloven dat ik in staat zou zijn geweest haar ook maar een haar te krenken. Waarom dan deze complotterende geest tegen mij? Er moesten een paar aanstichters zijn die er een bepaald, mij onbekend belang, bij hadden. Voor mij was het duidelijk genoeg dat het Silvia en Jean-Claude waren. Van Silvia, die labiele Italiaans-Amerikaanse griet, die eerst zogenaamd aan mijn kant had gestaan en zich binnen het etmaal tegen mij gekeerd had (oppervlakkig gezien tenminste) verwonderde mij dat niet al te zeer. Ook van de halve psychopaat Jean-Claude, die Titia blijkbaar een grote verering had toegedragen, verbaasde het mij niet. Een dergelijk type kan gevaarlijk jaloers worden en dan gauw emotioneel over zijn toeren raken. Maar beiden leken mij niet in staat zelf het initiatief tot iets te nemen en dus moest er een motief voor hun vijandige houding zijn. Als ik daar achter kon komen, was ik een stuk in de goede richting.

Ik voelde dat de algemene aandacht weer tot mij terugkeerde. De gastvrouw die nu met een schaal vol shish kebabs rondging, passeerde mij opzettelijk. Ik greep haar bij een arm en toen ze zich probeerde los te rukken brandde ze zich aan een van de hete pennen. Ze sperde haar mond open van pijn. Er staken een

paar goed gevormde benen onder haar geringde jurk uit, maar de kleine, van elkaar af staande en door wolf aangetaste tandjes in haar geopende mond waren een afknapper. Ik nam een pen in mijn door een zakdoek beschermde hand en duwde haar verder. Het vlees was nog te rauw, de uien en de paprika daarentegen te zeer verbrand en ik mikte de hele zaak in een grote witte kom op de grond die als asbak dienst deed.

Er werden al weer dreigende blikken op me geworpen, maar niemand waagde het mij iets te doen. Tenslotte is een loslopende moordenaar een gevaarlijk man die elk moment amok kan maken, bedacht ik met bitter sarcasme. Ik besloot met Silvia te gaan dansen en haar een paar vragen te stellen. De neger zat niet meer naast haar en ook de vette krullebol verwijderde zich ditmaal toen ik tegen haar zei: ‘Kom, laten we eens dansen. Jij hebt me hier tenslotte uitgenodigd. Ik ben niet sterk in moderne dansen, maar dat hoeft geloof ik ook niet.’

‘Ik dans niet vanavond,’ zei ze, ‘je ziet toch dat ik nog met niemand gedanst heb. Ik loop de hele dag al genoeg door de stad met de Herald Tribune. Ik heb blaren op mijn voeten.’ Ze begon weer te giechelen. Ik geloof dat ze nog zou giechelen als ik haar een doodschop had gegeven. Het maakte me ditmaal razend en ik schreeuwde ‘Blaren of geen blaren, je danst met mij!’ Ik rukte haar met een ruwe greep aan beide armen omhoog.

‘Laat me los, agressieve idioot,’ riep ze. ‘Ik dans niet met een moordenaar.’ Ze zei ‘assassino’ op z'n Italiaans, om van haar opgeschroefde emotie blijk te geven. Ik liet haar los en moest me verbijten om haar niet links en rechts om de oren te slaan. ‘Heb je me daarom naar dit verdomde feest laten komen, om me dat te vertellen?’ beet ik haar toe. ‘Je had me beloofd dat ik hier wijzer zou worden.’

‘Nou, dat ben je dan geworden, niet soms?’ zei ze vol haat.

‘Zo, was dat de bedoeling!’ zei ik dreigend langzaam.

Jean-Claude drong zich tegen me op en zei: ‘Zeker. En daarmee ben je nog niet van ons af.’ Hij sprak het steenkool Engels van een louche gids die het al doende geleerd heeft. De penetrante stank die hem omgaf maakte me misselijk.

‘Donder jij maar op en doe een schone luier aan,’ zei ik en gaf hem een ram in zijn maag zodat hij dubbel sloeg. Er was geen lol aan een knokpartij met dit stelletje slappelingen, flikkers, verslaafden, hele en halve artiesten en studenten. Ik ben altijd behoorlijk sterk geweest, maar ik ben tenslotte ook niet meer wat

ik was en als een wat sportief getrainde kerel het tegen me zou opnemen, dan kon het er wel eens beroerd voor me gaan uitzien, maar van dat soort zag ik er niet bij, behalve dan misschien de oudere schilder en Donovan, de Amerikaanse columnist. De laatste snapte kennelijk niet waar het over ging, maar het was duidelijk dat hij mij een troubleshooter vond. Hij roeide zich door het stel dat mij omringde naar me toe en hief bezwerend zijn handen op.

‘Hallo, dit is een gezellige party en we willen geen rotzooi. We zijn allemaal vrienden hè?’ Hij had een paar stevige knuisten en blond behaarde polsen. Hij legde een arm om mijn schouder en een om die van Jean-Claude, die zich kokhalzend weer opgericht had. ‘Kom jongens, we vechten hier niet om een chick of een drink, er is voor iedereen voldoende van alles.’

Ik wilde zijn arm afschudden, maar zo gemakkelijk ging dat niet. Ik keek van dichtbij in zijn harde ogen en zag tussen de grijns van zijn dunne lippen een gaaf sterk gebit. Ik kreeg het warm en voelde mijn bovenlip vochtig worden.

‘Ik ken je niet,’ ging hij verder, ‘maar je bent onze gast en verder geen gelazer.’ Hij kneep nog eens waarschuwend in mijn schouder en ik begreep dat ik met hem geen geintjes hoefde uit te halen.

‘Luister eens,’ zei ik, ‘ik ben hier gekomen om...’

Hij onderbrak mij: ‘Okay, ouwe jongen, je bent hier gekomen om iets. En iedereen is gekomen om iets. Right? Dus, geen gedonder.’

Hij liet Jean-Claude en mij los en tegen Silvia zei hij: ‘En als onze vriend hier met je wil dansen, dan dans je met hem, begrepen? Anders heb je vandaag voor 't laatst met de Herald Tribune geleurd.’ Hij kneep haar speels in de wang en ze zou er wel een blauwe plek van overhouden.

Op dat ogenblik kwam Marleen tussenbeide.

‘Ik wou net even met Ben dansen, ouwe vrienden, weet je wel?’ zei ze tegen de Amerikaan. Hij vond het best, hij vond het een pracht van een tactvolle, psychologische oplossing, zo uit het Amerikaanse ‘Party Givers’ Book’.

‘Good girl,’ zei hij en kuste haar op de wangen.

Ik schuifelde met Marleen een stuntelige slowfox op muziek waar je eigenlijk niet op dansen kon. Ik heb nooit het juiste maatgevoel bezeten voor welke dans dan ook, maar ik kan een vrouw vasthouden zoals het hoort. Ze was tot mijn verbazing molliger

dan waarvoor ik haar gehouden had. Toch woog ze bijna niets en ze wist op vloeiende wijze van mijn stuntelige passen nog iets te maken.

Ik zei: ‘Kan je je ogen nog wel openhouden met die vracht valse wimpers er aan?’

Haar grote glanzende ogen waren een pronkstuk van make-up, fascinerend om naar te kijken. Ze was echter niet in de stemming voor grapjes of complimentjes.

‘Ik meen te begrijpen waar je achterheen zit,’ zei ze, ‘maar je had beter niet naar dit feestje kunnen komen. Silvia heeft je zeker uitgenodigd?’

Ik knikte, niet in staat om tekst en uitleg te geven, want ik moest oppassen niet tegen de andere dansenden op te botsen. Bovendien was het lawaai toegenomen zodat we er moeilijk bovenuit konden komen zonder door iedereen gehoord te worden. Nu was dat niet erg, want we spraken Nederlands, maar je kon nooit weten. Ik ontdekte dat Silvia en Vetzak vlak bij ons in de buurt dansten en dat zij op een eigenaardige manier naar ons keek.

‘Ik denk dat ik je misschien helpen kan,’ vervolgde Marleen, met haar mond dicht bij mijn oor. ‘Kim je morgenmiddag om zes uur even bij ons langs komen? Dan kunnen we rustiger praten.’

Ze gaf mij haar adres in de rue Jacob en besloot: ‘Je moet voor die Silvia oppassen, dat is een schijnheilige intrigante. En kijk ook uit voor Jean-Claude, die is helemaal niet te vertrouwen. Hij was op zijn manier stapel op Titia. Hij had natuurlijk geen schijn van kans, maar ze trok zich het lot van zulke halve psychopaten aan, meer dan een van ons. Wij zijn allemaal te veel met ons zelf bezig. Titia dacht aan anderen, ze was echt een schat en dat zeg ik niet zo gauw van een andere vrouw.’

De plaat was afgelopen. ‘Tot morgen dan,’ zei ze en liet zich van me afkapen door een van de lesbiennes, die haar met de ogen verslond.

Ik had genoeg van de party, want ik werd hier niets wijzer. Bovendien had ik mijn hoop op Marleen gevestigd en ik besloot te gaan. Het leek mij niet nodig afscheid van de gastvrouw en de rest te nemen. Men kon mij hier missen als kiespijn, want de party begon op volle gang te komen. Er lagen al een paar ongegeneerd te vrijen in een van de hoeken, er waren glazen stuk gevallen en er was een grammfoonplaat gebroken. Er hing een damp van geschroeid vlees en sigarettewok onder de beregende en beslagen ruiten van de hoog ingezette atelierramen. Er zou wel

gauw gestripteased, geruzied, marihuana gerookt en gekotst worden. Ik had het allemaal wel bekeken. Silvia had mij om haar eigen duistere redenen hier naar toe gelokt, maar het was duidelijk geweest dat de onverwachte komst van Marleen en Peter haar in verwarring had gebracht. Ik kon mij vergissen, maar het leek mij dat ze mij een blik van 'wacht maar af jochie' nazond.

Zodra ik door de deur was vielen de frustratie en eenzaamheid van me af. Ik had Titia weer bij me. Goed, de geest van Titia dan en misschien werd ik een beetje gek, maar zij stond aan mijn kant, tegenover de hele wereld. Ik dacht zo sterk aan haar dat het was of ik haar aanwezigheid zou kunnen voelen als ik mijn hand maar uitstreckte. Ik schudde mijn hoofd om het visioen kwijt te raken en bleef nog een paar tellen op de overloop staan, met de vuilnisemmer, de dozen en kranten, het verroeste oliekacheltje en de kapstok, met jassen en mantels overladen, waar de vochtige geur van regen uitwasemde.

Net toen ik op het punt stond de trap af te dalen, kwam Peter naar buiten. Er zat iets gejaagds en schichtigs in zijn houding. 'Ik moet even sassen,' grinnikte hij en wees veelbetekenend met zijn duim achter zich naar het atelier.

'Nou jongen, wat let je,' zei ik, 'ga jij maar sassen.'

'Nee,' zei hij, 'je begrijpt het niet. Dat is een excuus voor daarbinnen. Natuurlijk kan je altijd wel pissen als je wat gedronken hebt en een plee ruikt, maar ze hoeven niet te weten dat ik nog even met jou sta te praten. 't Is goed dat je er vandoor gaat, anders was er nog grote bonje gekomen en wat schiet je daarmee op. Ik weet dat je met Marleen af gesproken hebt morgenmiddag bij ons te komen. Maar ik moet je toch even waarschuwen. Blijf uit de buurt van Jean-Claude. Die kerel heeft de pest aan je en is tot alles in staat. Hij is er vast van overtuigd dat jij het gedaan hebt.'

'Dat ik wat gedaan heb?'

'Doe niet zo lullig, je weet best wat ik bedoel. Ik waarschuw je toch zeker in je eigen belang. Titia was erg populair. Ze was anders dan wij. Beter, als je 't zo noemen wilt. Niet zo verrot en slap en toch stelde ze zich niet boven ons.'

Ik kon zijn prijzende woorden over Titia om de een of andere reden niet goed verdragen. Geprikkeld zei ik: 'Iedereen zit haar maar op te hemelen. Misschien was ze gewoon een kouwe kip.' 'Je maakt een grapje,' zei hij, een tikje onzeker. 'Ik meende wat ik zei. Ze hoorde er bij en toch weer niet. Ze bleef zichzelf en

dat maakt indruk, snap je? Ze zien haar nu als een soort martelares, een heilige. Jezus, Ben, hoe moet ik het je duidelijk maken. Ze gunnen haar niet aan één iemand zou je kunnen zeggen. Toen ze leefde al niet en daarom nam ze je waarschijnlijk nooit mee naar dit soort parties, maar nu ze dood is nog minder...'

Hij kreeg het zo warm dat zijn anders zo glad verzorgde gezicht begon te glimmen en er een sliert haar losraakte van zijn stijlvolle haardos.

'Marleen en ik geloven natuurlijk niet dat jij het gedaan hebt. Maar iemand heeft het gedaan en Marleen schijnt zich iets te herinneren dat je misschien op weg helpt. Ik denk dat ik weet wat het is, maar ze heeft het mij nog niet verteld. Ik hang er maar zo'n beetje bij, bij alles wat ze doet.' Hij zei het zonder bitterheid en zonder ironie, bijna vanuit een soort bewondering.

Hij deed ook zijn best tegen mij de ouwe trouwe vriend uit te hangen. Ik keek hem in zijn wat weke knappe gezicht van gigolo en halve homo. Het glimlachje waarmee hij zoveel filtersigaretten, glaasjes bier en after shave verkocht had, zwom weg in een film van fijne zweetdruppeltjes.

Sympathiek schijthuis, dacht ik en zei: 't Is in orde Peter, ik zie jullie morgen om zes uur en maak je om mij geen zorgen.'

Ik had mijn voet nog niet op de bovenste trede gezet of hij was de w.c. al ingedoken. Het feestruoer verstomde boven mij terwijl ik, ditmaal zonder gebruik van mijn aansteker te maken, tastend in het donkere trappenhuis afdaalde. Buiten gekomen haalde ik diep adem in de vochtige nachtlucht. Ik rook mijn eigen whisky-adem. Het was beter dan de urinelucht van Jean-Claude. Het was even over twaalfen en de métro was tamelijk bezet tot Châtelet. Daarna werd het stiller en op dat ogenblik ontdekte ik ook dat ik gevolgd werd en wel door niemand minder dan Jean-Claude, want zijn aanwezigheid in de métro kon geen toeval zijn. Hij zat in de verste hoek, op de bank voor oorlogsinvaliden, weggedoken achter Le Monde, maar dat is een kleine pestkrant en er bleef voor mij dus nog genoeg van hem over om hem te identificeren. Ik zei tegen de onzichtbare Titia aan mijn zijde: 'Het spijt me liefje, we zullen je protegeetje moeten zien kwijt te raken!'

Het lukte mij zonder veel moeite hem van mij af te schudden bij de halte Strasbourg Saint-Denis. Je kunt daar door verschillende ingangen de perrons bereiken en zo door een eenvoudige manoeuvre achtervolgers kwijt raken, tenzij het om beroepsmensen

als Fontain gaat. Mijn tactiek leverde mij weer enkele ontmoetingen op met het Blonde bikinimeisje, maar ik raakte een beetje op haar uitgekeken. Ik zag Jean-Claude een paar minuten later verbijsterd aan het andere einde van het perron staan, terwijl ik mij verborg achter een snoepautomaat, waaruit je behalve Amerikaanse kauwgum en Franse dropjes ook Haagsche Hopjes kunt trekken. De wereld wordt hoe langer hoe kleiner.

Toen de trein richting Clignancourt binnenkwam, vloog ik als eerste de openzovende deuren binnen en zag hoe Jean-Claude in de voorste wagen stapte. Ineens bedacht ik dat het misschien stom van me was dat ik hem van me afgeschud had, in mijn verlangen de sfeer van die rotparty kwijt te raken. Wie weet wat hij mij kon vertellen wanneer ik alleen met hem was. Op zijn minst zou hij mij wel eens de veranderde houding van Silvia kunnen verklaren. Dus controleerde ik bij iedere halte of hij uitstapte. Hij dacht vermoedelijk dat hij me kwijtgeraakt was, want bij Barbès stapte hij over, reed nog een paar haltes mee en verliet de métro bij Abesses.

De kleine place Abesses lag er als een uitgestorven dorpsplein bij. Je kon de regendruppels van de kale takken horen vallen die in de wind bewogen. Het was er zo schaars verlicht als het in de buitenwijken van de Lichtstad maar kan zijn en hoewel er nog slechts twee andere mensen bij de halte uitgestapt waren, wist ik Jean-Claude ongezien te volgen. Hij bleef een ogenblik aarzelend staan en sloeg toen de smalle, licht stijgende rue Antoinette in. Aan beide kanten langs het trottoir stonden auto's geparkeerd en het was voor mij betrekkelijk gemakkelijk hem aan de andere kant van de straat te schaduwen. Toch moest ik oppassen dat hij me niet zag, want van tijd tot tijd keek hij om, alsof hij er een vermoeden van had dat hij, net als ik, gevolgd werd.

Hij liep met schuifelende passen als iemand die loodzware, kletsnatte pantoffels aanheeft. Zijn gedrag was niet normaal, maar de hele kerel was niet normaal en ik begon mij af te vragen of ik niet de verkeerde had verdacht van de moord op Titia. Deze verknipte rotzak zou nog best eens de dader geweest kunnen zijn. Ik kende zijn jankerige gevoelsarme soort; als je ze een vinger toestak namen ze de hele hand en wee als je dan die hand terugtrok. Had dat niet de ervaring van Titia kunnen zijn? Ik heb geen medelijden met psychopaten, zoals dat tegenwoordig in de mode is. Voor mij blijven de meesten van hen gevaarlijke en laffe klootzakken die verdomd goed weten hoe ze het medelijden van

hun medemensen bespelen moeten. Het zou mij niets verbazen wanneer hij, ondanks zijn vermoedelijke impotentie, stapel verliefd op Titia was geweest en razend jaloers was geworden toen ik kwam opdraven. Mij durfde hij niet aan, maar haar... Mijn huid begon te prikken onder mijn kleren van emotie. Misschien kon ik hem tot spreken dwingen, maar ik moest eerst een gunstige gelegenheid afwachten.

Gelukkig was het nog steeds stil in de straat; alleen in de zijstraten die afdaalden naar de boulevards Pigalle en Rochechouart was het iets levendiger. Er viel daar op dit nachtelijk uur altijd nog wel iets te versieren voor de hoeren en de runners. Ik hoorde de sirene van een politie-patrouillewagen op Pigalle. De smerissen van de daar aanwezige politiepost zouden ook niet vaak op hun gat zitten. Parijs bij nacht. Laat me niet lachen! Net zo'n tyfusbedoening als in alle grote steden. Een moeras waar je nooit uitkomt. Ik wist het van mezelf, ik met mijn mooie bijnaam professor in de Amsterdamse onderwereld. Bijna was ik er door Titia uitgeraakt... Maar het was nu geen tijd voor zelfbeklag. Ik moest de zeikert voor mij in de gaten houden. Ik raakte een ogenblik in paniek toen ik hem bij een kruispunt verloren meende te hebben. Ik zag hem even later in de rue Tardieu, die uitkomt op de place Saint-Pierre. Door de kale boomtakken zag ik de met sierlantaarns verlichte trappen die naar de Butte leiden. Het kabelbaantje lag bovenaan vast.

Ik keek op mijn horloge en zag dat het al over enen was. Op dit punt was meer licht en er waren nog een paar kroegen open. Een boevenwagen draaide met een scherpe bocht de rue de Steinkerque in die een betere verlichting had dan de rest van de zijstraten en waar het nog tamelijk druk was. Een eindje de straat in had zich een oploop gevormd rondom wat mij een vechtpartij leek.

Weer zag ik Jean-Claude blijven staan aan de ingang van het kleine plantsoen dat naar het kabelbaantje voert. Ik begreep er geen barst van. Wat zocht hij hier. Ik naderde hem zo dicht mogelijk. Hij stond met zijn gezicht naar de rue Steinkerque gekeerd, waar het ruzie-gerucht vandaan kwam. Hij haalde met een automatisch gebaar een pakje Gauloises te voorschijn, voelde dat het leeg was en mikte het als een prop weg. Ik kon hem natuurlijk een sigaret aanbieden en casueel zeggen: 'Je wou me geloof ik spreken makker? Je zat me toch achterna vanavond? Nou, hier ben ik!' Ik zou hem een doodschrik op het lijf jagen, maar wat schoot ik er mee op. Hij zou wel contacten met de onderwereld

hebben als hij hier op dit uur rondspookte. Het verbaasde mij niet, hij leek me het type van runner voor stripteasetenten en bordelen en een leurder met pornografische foto's.

Hij bleef zeker vijf minuten staan. Toen slenterde hij het plantsoentje in met de kwasie-onverschilligheid van iemand die niet veel goeds in de zin heeft. Hij verdween in de pispak die daar aan de rechterkant, nog net in het groen staat; een van de weinige bovengrondse urinoirs die er nog over zijn in Parijs. Er was in de naaste omgeving geen kip te bekennen en hij zat nu letterlijk in de val. Het was wel een val die een uur in de wind stonk. Ik besloot niet lang te wachten tot hij naar buiten zou komen. Ik gunde hem een paar minuten om zijn plas te doen, want ik weet hoe een man daar naar kan snakken als hij een poosje onderweg is geweest. Terwijl ik dit bedacht, voelde ik zelf aandrang. Ik zocht een boom uit om tegenaan te wateren en toen ik daarmee klaar was stapte ik het urinoir binnen. Er was juist licht genoeg van de dichtstbijzijnde lantaarn en wat ik zag deed mijn maag omdraaien. Jean-Claude viste een stuk stokbrood uit de zeik op en snuffelde er aan met een begerige geconcentreerde uitdrukking op zijn gezicht en ineens snapte ik het. Hij was een croutonard. Ik wist dat ze bestonden, de kerels die met urine doordrenkt brood vreten, maar ik had er goddank tot dusver nog nooit eentje ontmoet. Ik kende in mijn wereldje pyromanen, schaamhaarfetisjisten, sadisten, masochisten, travestieten, kortom de hele seksueel verknipte troep, maar een croutonard was iets nieuws.

‘Godverdommese viezerik,’ zei ik, ‘gooi dat weg!’ Ik zei het in mijn eigen taal, maar de intonatie sprak voor zichzelf. Het was wel een onverwachte coïtus interruptus voor hem. Mijn stem sloeg hees over. Ze mogen dan in Parijs de goten langs de trottoirs spoelen, aan hun straatpispakken doen ze niet veel. De bijtende ammoniakstank sloeg me op de keel. Gek genoeg kreeg ik het gevoel dat ik een voyeur was die een masturberende debiel stond te bespieden en ik vond mezelf een even grote smeerlap als mijn slachtoffer, Tegelijk maakte zich een razende woede van me meester, met iets van jaloezie er in. Waarom had Titia zich ooit met deze gore zeikert, die met geen tang aan te pakken was, ingelaten...

De afwezige, geëxalteerde blik verdween uit zijn ogen. Hij was zich rot geschrokken en ook in hem rees de woede op, vermengd met een duidelijk en pijnlijk gevoel van schaamte omdat hij zich betrapt wist.

Ik zag nog net een seconde te laat dat hij het kleddernatte stuk

stokbrood ophief en het volgende moment trof het mij in mijn gezicht. Het wekte moordlust in me op. Met een hand veegde ik de stinkende kleffe smurrie uit mijn ogen, neus en mond en met de andere hand deed ik een uitval naar Jean-Claude, die langs mij heen probeerde te schieten. Ik greep mis maar zag kans mijn voet uit te steken en na een paar idiote, steigerende passen smakte hij voorover op zijn bek. Het volgende ogenblik zat ik bovenop hem. Hij was helaas in zijn wanhoop sterker dan ik verwacht had. Hij ramde zijn knie tussen mijn benen en ik rolde met een gesmoorde kreet van pijn opzij van hem. Ik had een gevoel of er een heet strijkijzer tussen mijn liezen gestoken werd, maar het had nog erger aan kunnen komen. Ik raakte maar enkele tellen mijn positieven kwijt. We wentelden ons hijgend om en om in een modderige plas. Ik had de revers van zijn regenjas nog vast en liet mijn vrije hand opkruipen naar zijn keel, hoewel ik kokhalsde van de zoute stinkende rotsmaak in mijn mond. Ik was van plan hem te wurgen, wat er ook van komen mocht. Hij was me echter te slim af. Ik had hem tot nog toe te veel onderschat. Met een paar snelle bewegingen kroop hij uit zijn jas en krabbelde snel overeind. Hijgend bleef hij over me heen gebogen staan, zachtjes vloekend en obsceniteiten mompelend. Het zou me niet verbazen wanneer hij overdag de Parijse urinoirs volkladde met schuttingwoorden.

Ik probeerde vergeefs hem bij zijn been te pakken toen hij naar mijn hoofd schopte en gelukkig slechts mijn schouder raakte. ‘Jij vuile stinkende gluurder,’ zei hij, ‘dat zal ik je betaald zetten. Jij hebt haar tegen me opgehitst en van me af genomen, jij stinkende rotzak, zoon van een tyfushoer...’

Plotseling greep hij zijn regenjas, richtte zich op en begon weg te rennen. Ik begreep snel waarom. Onze worsteling had de aandacht getrokken van een paar voorbijgangers, die nu met een agent kwamen aanhollen. In deze buurt is er altijd wel een smeris te vinden. Ze hielpen mij overeind. Ik stond te zwaaien op mijn benen en voelde mij onuitsprekelijk vies, maar ik dwong me zelf tot helder nadenken.

Met moeite legde ik uit dat ik bij het verlaten van het urinoir door een onbekende aangevallen was en maakte een gebaar naar mijn binnenzakken. Vervolgens verklaarde ik dat ik gelukkig niet beroofd was en dus geen aangifte wilde doen. De agent had daar geen vrede mee. ‘We krijgen hem nog wel,’ zei hij bemoedigend. ‘Ik moet hier toch proces verbaal van opmaken.’

Ik zei schijnheilig dat ik het best vond; ik begon weer een beetje op adem te komen, maar liet het niet merken.

‘Kunt u met me meegaan naar de politiepost op Pigalle?’ vroeg hij, ‘of moet ik een patrouillewagen laten komen?’ Hij was bezorgd over mij, maar niet zonder achterdocht.

‘Liever een patrouillewagen,’ zei ik en ontdekte dat we meer nieuwsgierigen begonnen te trekken. Het laatste wat ik wilde was naar de politiepost gebracht te worden en plotseling gaf ik de smeris een duw, die hem tussen het groepje omstanders deed tuimelen. Van de verwarring gebruik makend rende ik de trappen op die naar de Butte leiden. Het gaf me een voldoende voorsprong en hoewel ik een paar keer vloekend struikelde, wist ik de Butte te bereiken en in de straten achter de place du Tertre te ontkomen. Totaal uitgeput vond ik een schuilplaats in een portiek waar ik hijgend bleef zitten tot ik me in staat voelde te voet de terugtocht naar mijn hotel te aanvaarden. Daar aangekomen hing ik de nachtportier een verhaal op van een vechtpartij, drukte hem een biljet van vijftig francs in de hand en zei dat ik vóór alles behoefte had aan een gloeiend heet bad. Hij bood aan me de trap op te helpen, maar ik sloeg zijn hulp af, gaf hem nog twee biljetten van tien franc en vroeg hem ergens een fles cognac voor me op de kop te tikken. Ik had alleen nog maar de behoefte me schoon te schrobben, me een black out te drinken en alles te vergeten wat ik die avond had meegemaakt.

6

Ik werd wakker met een scheurende, schele hoofdpijn die mij het verder slapen belette en toen ik begon te woelen en mijn pijnlijke hoofd hard in het kussen drukte, begon mijn maag te draaien. Een asyl vol katers haalde niet bij mijn verzameling. Ik kon maar net op tijd, paniekerig, het bidet bereiken om met gesloten ogen over te geven. Jezus, wat een troep toen ik ze weer opende! Ik zag op mijn horloge dat het pas half zeven was. Ik had, met mijn pens vol whisky en cognac, niet meer dan een paar uur geslapen en vervloekte mezelf dat ik me zo had laten gaan de avond te voren. Ik wrong natte, koude washandjes tegen mijn bezwete voorhoofd uit, maar dat was niet voldoende. Ik nam, op de mij eigen drastische manier, een handjevol aspirines in en hoopte dat ik ze binnen kon houden. Als ik er de eeuwige slaap mee zou ingaan, was er nog niet veel verloren. Godallemachtig, wat voelde ik mij belazerd. Wat een leven had ik achter de rug en wat een leven had ik voor me. Alles even uitzichtloos, waardeloos en stompzinig. Hier zat ik, op een luizige Parijse hotelkamer, verdacht van moord, aan alle kanten belaagd en nu door mijn eigen toedoen zo ziek als een hond. Bonzende slapen, kurkdroge mond, draaiende maag en zwetend over mijn hele lichaam. Ben van Ingen, de grote, driedubbel overgehaalde mislukking. Zelfs de gedachte aan Titia verschaftte me geen troost. Ik kon mij haar gezicht en figuur en stem niet eens meer voor de geest halen. Ze was tot een idee fixe verstard waar ik op dit ogenblik zelfs schoon genoeg van had. Wat had ik er mee te maken, wat ging het me aan. Toen Siebe me dit karwei opgedragen had, met zijn schijnheilige plannetjes in zijn achterhoofd, had ik hem meteen de nek moeten omdraaien. Minderwaardigheidscomplexen overmeesterden mij. Waar was ik met mijn onverschilligheid, met mijn grote bek, met mijn belachelijke faam van geleerdheid in de Amsterdamse penose, waarin negen van de tien leden kennen niet van kunnen en leggen niet van liggen weten te onderscheiden. Een kleine allround boef was ik, de politie van een half dozijn landen

te slim af, dat wel, maar levend van de ene dag in de andere, tot ik op een dag als een verzopen alcoholist met verwaarloosde sief in de goot zou belanden. De tranen liepen over mijn wangen. Lekker larmoyante tranen, die ik met bevende hand wegwiste. Krokodilletranen van te veel whisky en cognac. Wat een kerel! Een oud wijf was er niets bij.

Ik hees me op van de bedrand waar ik op gezeten had en nam voorzichtig nog een paar aspirientjes. Ik begon de duizeligmakende uitwerking te bespeuren, rookte snel nog een halve sigaret, kroop weer onder de dekens en sliep opnieuw in.

Ik werd wakker omdat er iemand in de kamer was die naar me zat te kijken. Ik dacht eerst nog dat ik droomde: de laatste van een reeks nachtmerries waarin ik worstelde met slijmige vormloze figuren, waarin ik ontzettend op mijn donder kreeg, hollend wegvluchtte en toch geen stap vooruit kwam. Geleidelijk aan werd het me duidelijk dat er zich werkelijk iemand in de kamer bevond. Ik had met mijn bezopen kop blijkbaar vergeten de deur op slot te doen. Doordat hij met zijn rug naar de balkondeuren zat, waardoor bleek zonlicht naar binnenviel, zag ik eerst alleen maar zijn silhouet, een optisch vergroot spooksel onder het lage plafond. Nog voor hij zijn mond opendeed om mij ironisch goedemorgen te wensen, herkende ik hem: mijn vriend inspecteur Fontain. Net als bij zijn vorige bezoek lag er een pakje Gitanes onder zijn bereik en hij rookte van mijn sigaretten, wat mij pijnlijk maakte.

‘Je hebt zeker een flinke kater, na het feest van gisteravond?’ vroeg hij.

Hij was dus op de hoogte, tenminste van het feest en misschien ook van de rest, maar uit mezelf zou ik hem niet wijzer maken. Ik strekte mijn arm uit en viste mijn kamerjas van de smalle radiator. Zonder op hem te letten trok ik de jas aan en liep naar de balkondeuren die ik wijd opende. Op de terugweg naar het badhokje griste ik het doosje sigaretten van de tafel en stak het in de zak van mijn kamerjas.

Mijn hoofdpijn was nagenoeg verdwenen. Ik had nog wel een stijf, pijnlijk en moe gevoel in mijn nek en ledematen, maar dat was het ergste niet. Ik rammelde van de honger en dat was erger en ik had dorst, een verschrikkelijke dorst. Ik gulpte een paar naar chloor smakende glazen water naar binnen en poetste mijn tanden. Ik waste en schoor me en bedacht dat ik een overhemd en een paar sokken een sopje moest geven in de loop van de dag,

die overigens al voor meer dan de helft verstreken was. Toen ik met wassen en scheren klaar was, kleepte ik me in de kamer aan en zei tegen de inspecteur: 'Ik weet niet wat jij doet, maar ik ontbijt in de kroeg hiernaast.'

Ik tutoyeerde hem als steeds op een opzettelijk vulgaire manier. 'Het is al ver na lunchtijd,' zei hij gemoedelijk, 'maar ik zal je gezelschap houden, als je 't goedvindt.'

'Ik vind het niet goed, maar ik heb geen keuze, wel?'

'Nee, slimme jongen,' zei hij, in een irritant goede bui. 't Valt me telkens weer op dat je goed Frans spreekt voor een buitenlander, beter dan een hoop Parijzenaars en zeker beter dan de meeste collega's van je op Pigalle.' Het sarcasme lag er dik bovenop. 'Jammer dat een man als jij, intelligent en linguïstisch begaafd, de weg van de minste weerstand bewandelt in het leven. Je zou een goeie politie-agent kunnen worden, weet je dat? Je zou het verder kunnen brengen dan ik. Voilà!'

Ik wierp hem een zijdelingse blik toe.

'Ik zou liever op slag doodvallen dan een flic te worden. Ik voel me niet beter dan andere mensen, weet je? Dat is alleen voor bepaalde rechtschappen klootzakken weggelegd, met een sadistische instelling.'

Ik liep naar de deur. Hij riep me scherp terug. 'Wacht op mij, ik moet je spreken. Ik ga voor, ik wil niet dat je buiten de benen neemt.'

Ik had hem dus toch geraakt, onder de gordel. Ik zei: 'Ha, de strooppot is al weer leeg, ik dacht wel dat die complimentjes maar flauwe kul waren.'

Op dat moment zoemde de huistelefoon. Het was madame Berthier. Na een paar tellen wist ik al dat ze met opzet belde, opdat de inspecteur het zou horen. Ze brulde luid genoeg in de hoorn om zich in alle hoeken van de kamer verstaanbaar te maken.

'Het spijt me voor u,' zei ze snuivend, 'maar ik moet u verzoeken zo snel mogelijk een ander hotel te zoeken. Ik stel er geen prijs op dat de politie voortdurend de kans krijgt hier in en uit te lopen. Dat geeft mijn hotel een slechte naam...'

Ik onderbrak haar met een korte honende lach.

'Bent u bang dat de snollentrop het hier op z'n zenuwen krijgt?' Voor ze kon protesteren vervolgde ik: 'nou, ik was toch al van plan op te krassen, want het sterft hier niet alleen van de kakkerlakken maar ook van de punaises.'

Ik hoorde de inspecteur gnuiven om de dubbele betekenis van

punaises. Ik knipoogde naar hem en maakte een obscene gebaar met duim en twee vingers.

Madame Berthier begon als een razende te keer te gaan in de telefoon, zodat ik meteen ophing.

‘Weer een sympathieke relatie naar de bliksem,’ zei ik tegen Fontain.

‘Goed zo,’ zei hij opgewekt. ‘Ik zei al, je past hier ook niet, je vindt gemakkelijk wat beters.’

‘Je zou eens moeten weten hoe goed ik hier pas,’ snauwde ik, ‘en misschien verlang ik niets beters en ga ik met de eerste de beste trein weer terug naar Amsterdam.’

Hij geloofde het niet en ik zelf evenmin. We moesten er allebei om grinniken.

We verlieten het hotel zonder iemand voor of achter de balie te zien, maar ik hoorde madame Berthier in de kamer er achter rommelen. We gingen het café naast het hotel binnen. Het was verbouwd sinds ik er voor het laatst geweest was. Daarvoor was het een wat haveloze obscure bistro geweest, waar altijd wel een paar belegen tippelaarsters rondhingen. Ik had een vermoeden dat de zaak bij het hotel hoorde. In elk geval moest er flink verdiend zijn, want de ruimte was niet alleen opgeknapt, maar ook naar achteren en opzij uitgebreid. Alles glom van de nieuwigheid, tafels met formica en nikkel, een ronde toog, een buffet met broodjes, een jukebox en gokautomaat en dat alles weerkaatst in de grote spiegels aan de wanden. Een jong stel exploiteerde de zaak. Zij was slank, met wit geblondeerd haar en een heersen geldzuchtige mond, zo dun en symbolisch als de gleuf van een spaarvarken. Hij was een vlotte jongen, modieus en sportief gekleed, een glimlach op zijn gezicht gebakken, waarin te lichte, zandkleurige ogen stonden.

Ze hadden zich handig uit de business opgewerkt, vermoedelijk door protectie van madame Berthier. Ze wisten heel goed wie ik was, maar bleven op hun hoede, met een duidelijke blik van verstandhouding naar elkaar. Wanneer je in de onderwereld persona non grata bent geworden, gaat dat bericht verrassend snel rond, als een tam-tam in de jungle en madame Berthier had blijkbaar reeds te kennen gegeven dat ik te dik met de politie was, mét of tégen mijn wens, dat kwam er niet op aan.

De snelle blik die het jonge paar wisselde, was ook de inspecteur niet ontgaan. Hij genoot er zichtbaar van. Hij stuurde me bij mijn rechterarm naar een tafeltje achter in het café, alsof we weer

eens de dikste vrienden waren. Ik nam plaats op de met beige plastic beklede bank, hij op een stoel tegenover mij.

Nadat ik een portie zuurkool besteld had en een fles Elzasser bier en Fontain een espresso, zei hij tegen mij: ‘We zitten nu dichtbij de oplossing van de zaak. Maak het mij en jezelf dus niet langer nodeloos moeilijk, m'n jongen. Je hebt je vannacht niet goed gedragen door met Jean-Claude te vechten. Ik had je daarvoor vanmorgen van je bed kunnen laten lichten, maar ik heb het niet gedaan. Hij is een van mijn verklikkers weet je en hij heeft een beeld van een aanklacht tegen je ingediend, wegens poging tot roof, ontucht en mishandeling. Voeg daar nog bij obstructie tegen een agent van politie en je staat er lelijk voor. Maar wat doe ik? Ik word week voor eens in mijn leven. Ik laat je rustig slapen en breng je op een fatsoenlijk tijdstip een vriendschappelijk bezoekje.’

Ik rammelde van de honger en wachtte met ongeduld op mijn choucroute garni; het zou wel uit een blikje komen en kon dus niet lang duren. Tegelijk was ik woedend van onmacht. Ik boog me naar Fontain over, greep hem bij een pols en zei: ‘Je zou toch nooit op de aanklacht van zo'n smeerlap ingaan? Ik neem aan dat je weet wat zijn afwijking is. Denk je dan, dat ik vrijwillig, uit welke motieven ook, mijn handen vuil zou maken aan een croutonard? Laat je kop keren man, zoals wij in Holland zeggen.’ Inspecteur Fontain bevrijdde zich uit mijn greep en spreidde zijn handen in verbaasde onschuld en fronste zijn toch al te zwaar gerimpelde voorhoofd nog meer.

‘Jean-Claude is een Franse belastingbetaler,’ zei hij ‘en jij bent een vreemdeling met een strafblad. Dat betekent dat er een principieel verschil is tussen les mains sales van een Parijse onderwereldjongen en een sale étranger, begrijp je?’ Hij keek mij aan, gelukkig met zijn woordspeling.

‘Ik begrijp het verdomd goed,’ zei ik. ‘Frans chauvinisme tot in de onderwereld toe, het is om van te kotsen. Maar er is nog een overtreffende trap van vuil: de verdorven geest van een Parijse flic, als jij begrijpt wat ik bedoel.’

Fontain begon hartelijk te lachen. ‘Die is goed,’ zei hij, ‘ik ga je van uur tot uur meer waarderen, misschien wel omdat je niet lang meer leeft.’

Hij kreeg zijn koffie en ik mijn zuurkool en bier. De jonge vrouw bleef dralen om iets van ons gesprek op te vangen, maar we hielden allebei demonstratief onze klep dicht tot ze opgedonderd was.

Ik begon te eten en Fontain zei: ‘Je kent onze morgue niet, maar je ligt daar koud en ongezellig op een rijtje, zoiets als in de slaapzaal van het Leger des Heils, maar dan in laden.’

Een ogenblik voelde ik dat me de eetlust verging. Mijn hand met de opgeheven vork bleef in de lucht zweven, iets wat mijn moeder met haar strenge opvatting van tafelmanieren ten zeerste afgekeurd zou hebben.

‘Laat je zuurkool niet koud worden,’ zei Fontain en keek mij met bijna oprechte bezorgdheid aan. ‘Mijn onderhoud met Jean-Claude heeft mij weer een stap dichterbij de oplossing van het raadsel gebracht. Toen de politie hem destijds verhoorde wist hij nergens van, maar nu loog hij zo hard in jouw nadeel dat ik er een paar vermoedens door bevestigd zag. Hij en dat meisje van de Herald Tribune weten meer dan ze kwijt willen en ik kan wel gissen waarom, want ze zijn allebei tuk op geld.’

Ik antwoordde niet, ik zat grimmig mijn mond vol te proppen en proefde nauwelijks wat ik at. Fontain vervolgde: ‘De moordenaar heeft ze bewerkt en dat kan alleen omdat ze weten wie hij is. Vermoedelijk chanteren ze hem. Of misschien gaat dit voor een van hen op die later de ander in vertrouwen heeft genomen. Parijs is een harde stad, mijn vriend, een stad waar ieder voor zich zorgt en God voor niemand. Je moet het nooit te ver zoeken en het ook niet te ingewikkeld maken. Dat hebben mijn collega's destijds gedaan. De simpele oplossing die zich als het ware aanbood, leek hen de onwaarschijnlijkste. Ik wil niet beweren dat ik het destijds anders aangepakt zou hebben. Ik heb nu alleen uitvoeriger de tijd gehad om het dossier te bestuderen en dan sta je er objectiever en minder gespannen tegenover; de commissaris en de rechter van instructies zitten je ook niet meer zo achter de broek.’

Hij wurmde een sigaret uit mijn doosje Gitanes dat ik op de tafel naast mijn glas bier had gelegd. Ik liet hem begaan. Het was zijn kleine noodzakelijke ondeugd: sigaretten bietsen. Ik denk dat hij het deed van iedereen die in zijn buurt kwam. Juist een politieman moet er voor zorgen dat hij de rechtschapenheid niet te ver drijft. Hij stak de sigaret op en roerde nadenkend in zijn koffie, terwijl ik verder at. Ik zag ineens mezelf zitten schrokken, met Titia tegenover me. Ik gunde mezelf zelden de tijd rustig te eten, waarschijnlijk omdat ik meestentijds alleen at. ‘Kan je niet wat langzamer aan doen?’ zei Titia berispelend. ‘Straks zit je weer op mij te wachten. Je maakt dat ik geen hap meer door mijn keel

kan krijgen. Je geeft mij het gevoel dat ik zit te treuzelen en ook op moet schieten. We hebben toch geen haast?’ Nee, in die gelukkige septemberdagen had ik geen haast, tenzij om bij haar te komen...

Fontain moest herhalen wat hij gezegd had, want door het afdwalen van mijn gedachten had ik hem even niet gevolgd.

‘Ik zei...’ begon hij opnieuw, ‘dat je nu een kamer moet bespreken in Hôtel Bretagne in de rue de la Huchette. Dezelfde kamer waarin Titia gewoond heeft en vermoord is.’

Hij probeerde een onschuldige uitdrukking in zijn bruine dropogen te leggen, alsof het een onbeduidend arrangement betrof. Maar zijn woorden gaven me een schok want dit idee was zojuist als een flits door mijn eigen gedachten gegaan. Ik had het evenwel onmiddellijk weer verworpen, omdat ik vreesde het niet te kunnen opbrengen. Ik begreep nu ook dat hij hier opzettelijk op aangestuurd had en mij daarom mijn verblijf in Hôtel Le Providence onmogelijk had gemaakt.

Ik legde mes en vork neer; mijn eetlust was nu helemaal verdwenen, ik voelde dat een machteloze woede zich opnieuw van mij meester maakte. ‘Jullie staan ook voor niets, hè?’ beet ik hem toe. ‘Nou, denk maar niet dat ik het smerige spelletje meespeel. Ik verdom het vierkant en trouwens, David, de patron daar, moet mij niet.’

Hij legde een hand op mijn hand die beefde.

‘Jij verdomt het niet,’ corrigeerde hij bedaard. ‘Jij betreft die kamer in de rue de la Huchette, vandaag nog, en je zult merken dat het je geen moeite kost.’

‘Je bedoelt dat je het al in orde hebt gemaakt met David?’ vroeg ik vol afgrijzen en frustratie.

‘Dat bedoel ik,’ zei hij met een zelfgenoegzame hoofdknik.

‘Nou, vergeet het maar,’ zei ik resoluut. ‘Straks pak ik mijn koffer en neem de eerste de beste trein naar het noorden. Ik ben geen Fransman, zoals je me duidelijk genoeg aan het verstand hebt gebracht en je kan me dus niet tegenhouden. Ik heb niets uitgehaald waarop je mij kunt grijpen.’

‘Dat kan ik nu juist wel, zoals ik je ook aan het verstand heb gebracht,’ zei hij met vriendelijke nadruk. ‘Ik kan je, geloof me of niet, laten arresteren op de aanklacht van Jean-Claude, die jij probeerde te beroven en waarmee je ontucht trachtte te bedrijven in het openbaar en die jij hebt mishandeld. Bovendien heb je een politie-agent in functie neergeslagen, insubordinatie en ob-

structie gepleegd dus. Voor dat alles samen kan je een behoorlijke douw krijgen. Je kan dus kiezen: die kamer in Hôtel Bretagne, of een cel in het Huis van Bewaring. Mij persoonlijk lijkt het geen moeilijke keuze.'

Ik dronk gulzig en dorstig mijn glas leeg en bestelde een nieuw flesje. Lichamelijk voelde ik mij een stuk beter, geestelijk daalde er een dodelijke vermoeidheid in me neer. Ik kon niet tegen de inspecteur op en hij wist het. Hij genoot er van als een schaakspeler die zijn tegenpartij helemaal vast heeft gezet. Ik nam een sigaret en het ergerde mij dat mijn handen nog steeds beefden terwijl ik hem aanstak. Onwillekeurig keek ik naar zijn kleine, goed verzorgde handen. Om de linker ringvinger ontdekte ik voor het eerst een lichtere streep, waar een trouwring gezeten moest hebben. Aan de ringvinger van zijn rechterhand droeg hij een zegelring.

'Als ik het goed begrepen heb,' zei ik, 'gebruik je mij als lokaas. Dat betekent dat je nu wel helemaal overtuigd bent dat ik de dader niet kan zijn, maar ook dat je weet wie het wel is. Je vermoedt ook dat ik dat weet. En nu speculeer je er op dat hij in het nauw gebracht is en mij te grazen zal nemen, zodat jij hem op heterdaad kunt betrappen. Wat er met mij gebeurt, of gebeuren kan, laat je koud.'

'Wat wil je,' zei hij, 'het is een hard spel met harde regels. En ik heb je in het begin gewaarschuwd mij niet voor de voeten te lopen. Je sloeg mijn raad in de wind, dus nu moet je het spel meespelen tot het bittere einde.'

Ik keek hem aan en hij ontweek mijn blik niet. Waarom zou hij. Er lag nog steeds die cynische, geamuseerde trek op zijn gezicht, die, daarover maakte ik me geen illusie, op een basis van vitriool dreef. Ik haatte hem en toch had ik een zekere bewondering voor hem.

'Ik geloof dat je je eigen vader of moeder zou opofferen, als je dat nodig oordeelde,' zei ik uitdagend. Het klonk theatraal, het was te vaak gezegd.

Hij haalde even zijn schouders op. 'Ik zou het niet weten,' zei hij, 'ze leven niet meer, maar ik heb inderdaad mijn vrouw opgeofferd als je het zo noemen wilt. Ze ging het verkeerde pad op, stompzinnige warenhuisdiefstallen en ik heb er persoonlijk voor gezorgd dat ze haar gerechte straf kreeg, de maximumstraf.'

Hij moest gezien hebben dat ik de lichte streep om zijn linker ringvinger opgemerkt had. 'Als je dit vak kiest, dien je de con-

sequenties te aanvaarden, ook voor jezelf en die je lief zijn,' zei hij. 'Ik moet er nu vandoor, maar we zien elkaar gauw weer.' Hij legde geld neer voor zijn eigen koffie en stond op. Na een lichte aarzeling stak hij mij zijn hand toe. Hij bood mij de kans hem in de kou te laten staan. Ik deed het niet. Ik drukte zijn hand. Ik had het idiote gevoel dat hij de eerste oprechte vriend was die ik ooit bezeten had.

'Gewetenloze schoft!' zei ik grinnikend.

'Smerige rat!' grijnsde hij en liep het café uit zonder het jonge stel te groeten. De vrouw stak haar tong tegen zijn rug uit en toen ze in de gaten kreeg dat ik het zag, likte ze zich de lippen. Ik dronk langzamer mijn tweede glas bier leeg en ging terug in het hotel om mijn koffer te pakken. Toen ik daarmee beneden kwam trof ik een vijandig kijkende madame Berthier achter de balie. Ze vulde het hokje bijna helemaal met haar imponerende omvang.

'De rekening graag,' zei ik vriendelijk.

'Ik ben er mee bezig,' zei ze koel.

Ik bedacht wie er nu in Parijs allemaal tegen mij waren en het werd een respectabele lijst. De bloemen die ik voor madame Berthier meegenomen had stonden nog in de vaas met kunstbloemen. Ik haalde er een echte bloem uit en begon aan de blaadjes te plukken, mompelend: 'ze houdt van mij, ze houdt niet van mij...' 'Laat dat,' snauwde de dikke vrouw en het klonk of er sissend stoom ontsnapte uit een ouderwetse zware locomotief.

'Ik probeer er achter te komen of u nog een beetje van me houdt,' treiterde ik en ging door met het uitplukken van blaadjes. Ze griste de bloem uit mijn handen en zette hem in de vaas terug. Er dwarrelde een regen van kleine blaadjes neer over haar kasboek. Ze schoof me de rekening toe en ik betaalde, met tien franc extra voor het kamermeisje.

'Ik kan hier zeker nooit meer terugkomen?' vroeg ik, alleen om haar te pesten.

Ze snoof verachtelijk en dat was haar enige antwoord. Ze deed me nu meer aan de louche uitsmijter van een nachtclub denken dan aan de patronne van een hotel, al was het dan een rendezvous-hotel. Zelfs de Franse handdruk door dik en dun lieten we achterwege. Ik nam het haar niet kwalijk. Het leven is hard voor de werkende vrouw.

'Succes dan maar met de business,' zei ik.

Het kon van alles betekenen. Voor haar betekende het maar één

ding. Ik ging met mijn koffer naar buiten en hield een voorbijrijdende lege taxi aan, die me naar de rue de la Huchette bracht. Daar wees David mij de kamer die eens van Titia was geweest. Zijn pokerface met de blikkerende blauwe brilleglazen verried niets, maar zijn afwijzende houding zoveel te meer. ‘Vooruit betalen,’ zei hij, ‘regel van 't huis!’

Ik betaalde voor een nacht.

‘Wie zegt nog dat Frankrijk geen politiestaat is,’ sneerde hij en richtte zijn griezelige dode blik op mij, die me deed denken aan de blinde blik waarmee een kakkerlak je schijnt aan te kijken.

‘Je hebt gelijk,’ zei ik. ‘Pauvre France! Ik zit hier ook tegen mijn zin in dit gribushotel.’ Ik vreesde een ogenblik dat hij mij in mijn gezicht zou spuwen.

‘Als er gedonder komt...’ dreigde hij vaag en overhandigde mij de sleutel.

Ik zei sarcastisch: ‘t Zit er wel dik in, hè?’ Ik het hem niet merken dat ik me heel wat minder onverschillig voelde dan ik me voordeed. De gebeurtenissen spitsten zich toe. Ik wist me aan alle kanten in het nauw gedreven. Ik ging naar mijn kamer; niemand nam de moeite mijn koffer te dragen, dus deed ik het zelf.

De kamerdeur van Silvia was dicht. Ze zou wel op de grote boulevards zwerven met de Herald Tribune. Ik nam me voor eens een kijkje in haar kamer te nemen al zou het wel niet veel opleveren, maar je kon nooit weten.

Ik ontsloot de wrakke deur naar mijn eigen kamer en trad er binnen. De bleke novemberzon was buiten ondergegaan in een vochtige nevel en een te vroeg invallende schemering, zodat het al donker was in de kamer. Ik knipte het bovenlicht aan. Veel verschil maakte het niet. Ik had nog nooit in enig Parijs hotel zo'n uitgekookt zuinige lichtvoorziening aangetroffen. Ik wist van Titia dat kamerbewoners wel eens probeerden een sterkere lamp in de fitting te draaien. Meteen sloeg er dan een stop door en kregen ze een boze David op hun dak. Hij was vast besloten zo snel mogelijk rijk te worden en een pension voor sjeike lui aan de Rivièra te beginnen. Dat de echte en pseudo-kunstenaars en studenten in zijn hotel hun ogen bedierven, zou hem een zorg zijn. Ik zette mijn koffer in de enorme logge crapaud op wieltjes en strekte mij languit op het bed uit. Ik had nog anderhalf uur de tijd voor ik bij Marleen en Peter moest zijn en het was via de Boul' Mich' en de boulevard Saint-Germain niet meer dan een kwartier lopen naar de rue Jacob.

De kamer bevatte niets meer dat aan Titia herinnerde, behalve dat het haar kamer was en juist deze neutraliteit werkte aanvankelijk remmend op mijn pogingen hem weer voor mijn geestesoog te halen zoals hij er anderhalve maand geleden uitgezien had. Het was als een nadrukkelijke bevestiging van het feit dat Titia dood was, onherroepelijk dood. Ik merkte dat ik met een soort wanhopige blikken om me heen keek naar herkenningstekens, naar een lichtere plek op de muur waar een affiche gehangen had, naar de tafel, die zo huiselijk bedekt was geweest met schrijfgerei en boeken, naar een stoelleuning waar een los neergeworpen kledingstuk gehangen had. Er was geen lijfs- of parfumgeur meer die aan haar herinnerde. Er hing alleen de eeuwig duffe lucht van stof en kalk, van pluche en kakkerlakken. Hoeveel gasten hadden de kamer na haar al weer bewoond! Die gedachte werkte zo deprimerend als de hel, te meer daar ik nog op weg in de taxi hier naartoe een zekere sensatie gevoeld had weer dichterbij, bijna tastbaar in haar levende nabijheid te komen. Maar er was niets en een doffe berusting kroop verlamdend in mijn lichaam op. Ik kon me zelfs niet voorstellen dat er hier werkelijk een zinloze moord gepleegd was. Er zou hier toch op zijn minst een geest moeten rondspoken, een entiteit, bestaande uit onrust, angst en pijn, culminerend in die uiterste ogenblikken van bloedstollende schrik en doodsangst: een confrontatie met het absolute einde. Maar er was niets, geen geritsel, geen fluisterende stem, geen sfeer van kille haat, uitgaande van de moordenaar. Het hele drama kon net zo goed jaren of eeuwen geleden zijn als enkele weken.

Maar daarin vergiste ik mij toch, zodra ik van moeheid en teleurstelling mijn ogen sloot, er tegelijk letterlijk voor wakend dat ik niet in slaap zou vallen. Ik wilde voor geen goud de afspraak met Marleen mislopen. Ik lag nog maar enkele minuten met gesloten ogen, toen ik mij opnieuw kon inleven in die wonderbaarlijk verontrustende, gelukkige septemberdagen. Ik durfde mij niet te verroeren uit angst het beeld dat nog broos voor mij opdoemde, te verstoren...

Zo had ik hier ook gelegen enkele uren voor haar dood en zij lag naast mij. Het raam naar de hoge, nauwe binnenplaats stond open: er was een klein stukje blauwe septemberlucht te zien en er waren de mij langzamerhand bekende geluiden uit de straat en van de Seinekade. Ik lag met ontbloot bovenlijf en zij lag in haar slipje en beha en droeg de ketting die ik de eerste middag

op de boulevard voor haar gekocht had. Haar bovenarmen en schouders waren lichtelijk verveld van de zon. Het was de eerste keer dat we zo naast elkaar lagen, allebei nog aarzelend om het grote, misschien wel het beslissende liefdesspel te beginnen. Het was een ongewone, een beetje belachelijke situatie voor mij, die al zoveel jaren lang alleen nog maar op cynische en commerciële wijze met vrouwen naar bed was gegaan. Ik voelde nog steeds een zekere weerstand in haar die ik niet wilde of durfde doorbreken, nog niet. Ik lag me daar over mijzelf te verbazen, dat ik me daar al die tijd had gedragen als een verliefde puber. We hadden alle dingen gedaan die prille verliefden doen. We hadden in te dure restaurants gegeten, in knusse caféhoekjes en op terrasjes zitten te fluisteren of luidop te argumenteren. We hadden gewandeld langs de Seinekade en in het Bois. We hadden galeries bezocht en door oude buurten gezworven. We hadden elkaar in de bioscoop bij de hand gehouden, onverschillig voor wat er zich op het witte doek afspeelde.

Ik herinnerde mij een middag in het Parc du Champ-de-Mars, achter de Eiffeltoren, waarvan de spits in de laaghangende wolken verloren ging. Het was een van de weinige regendagen in die zonnige weken: een bijna lauwe motregen, fijn als mist, die het park de serene rust gaf van een wat uitgewiste oude gravure. We waren vrijwel de enige bezoekers en stonden een ogenblik te schuilen onder de roerloze bomen die soms even rilden en dikke druppels lieten vallen wanneer de last van al het vocht te zwaar werd. Op de zwart-natte grond langs de grasgazons trippelden duiven en mussen op zoek naar voedsel. Er was een oude man met vier geduldige ezeltjes, die vergeefs op moeders met kinderen wachtte. Titia streelde de snuiten van de dieren met die merkwaardige ironische overgave, die zoveel van haar handelingen kenmerkte. Ze legde even een wang tegen de kop van de oudste ezel, keek vertederd glimlachend naar mij om en zei: 'hadden we nu maar iets bij ons, een stuk brood of zo.' Ze had het nog niet gezegd of ik liep op een sukkeldraf door het waas van fijne zilvergrijze druppels naar de dichtstbijzijnde straat, vond een bakker en kwam terug met een arm vol stokbrood. Het was slechts een van de onverklaarbare dingen die ik deed, zonder mij er voor te schamen. Ik voelde mij die dag bovendien in een triomfantelijke stemming, omdat ik 's ochtends de gouden armband naar Siebe had teruggestuurd, met mijn naam als afzender. Misschien was het een stomme tactloze zet van mij geweest, maar ik hoopte en verwacht-

te dat hij er razend om zou worden. Hij wist nu tenminste dat ik de rollen omgedraaid had en op de hoogte was van zijn werkelijke beweegredenen die hij zo listig voor mij verborgen had menen te houden.

Ik herinnerde mij een andere middag in het Parc des Buttes-Chaumont. Ik kende het voordien niet, maar Titia hield er meer van dan van enig ander park in Parijs. Ik had mij nooit zozeer opgehouden in Parijse parken, omdat ik wel wat anders te doen had dan mij op een dergelijke manier te ontspannen. Ik begreep meteen waarom ze er zo graag kwam. Het park, een oude kalkgroeve, heeft wellicht iets kitschigs met zijn rotspartijen, kunstmatige waterval en betonnen rustieke bruggetjes en hekken, maar dat heeft ook zijn charme. We hadden tegenover een van de ingangen van het park geluncht, een te soliede Franse lunch met lamskoteletten die naar mijn smaak iets te rauw waren. Toen ik wilde afrekenen, was ze mij voor.

‘Laat mij nu eens betalen Ben,’ zei ze, ‘je hebt al zoveel geld voor me uitgegeven. Ik heb een beurs en verdien af en toe wat bij als fotomodel, dus ik kan het best missen.’

Ik wilde er niet van horen en stond op mijn ponteneur. Ik koester nog ouderwetse opvattingen op dat punt. ‘Geen sprake van,’ protesteerde ik, duwde de biljetten die ze in haar hand hield terug in haar handtas en stak de garçon een biljet van vijftig francs toe. Ze spartelde niet meer tegen, maar zwijgend ging ze naast mij het park in. We liepen de stijgende weg op naar de rots met de uitkijktoren, boven de vijver met zwanen en ik maakte een prijzende opmerking over de mooie vergezichten die het park bood, de fraaie boomgroepen, al verkleurend door de eerste aanraking van de herfst en de glooiende gazons. Het was een voor september warme dag en vele van de ijzeren stoelen waren bezet door breiende moeders en grootmoeders met kinderen.

‘Je hebt gelijk, het is een mooi park,’ zei ik. ‘Door jou leer ik nog eens wat anders kennen dan kroegen, boulevards en achterbuurten.’

Ze zei nog steeds niets en verschanste zich achter die onzichtbare introverte muur, die men gemakkelijk voor arrogantie zou kunnen houden als men haar niet beter kende. Ik bleef staan, een beetje hijgend van het klimmen. Zij bleef een paar passen verderop staan en staarde naar de vijver die beneden ons, aan de voet van een glooiing lag. Er waren langs de oever kinderen aan het spelen met een bootje. Je kon hun geestdriftige uitroepen horen. Op-

nieuw viel me Titia's mooie houding op, een houding die je zo weinig aantreft bij Hollandse vrouwen en meisjes. Dan haar lange benen onder de korte groene jurk en het bijna rossige haar. En weer kwam dat merkwaardige, enigszins onbehaaglijke gevoel over me dat ik haar al heel lang kende, en dat mij, ik weet niet waarom, aan de weinige gelukkige dagen uit mijn jeugd herinnerde. Het ontroerde en verontrustte mij tegelijkertijd, want het had mij iedere dag die ik met haar gedeeld had, een stukje meer uit mijn gewone doen gebracht.

‘Waarom zeg je niets?’ vroeg ik, een beetje geprikkeld, ‘heb je nog steeds de pest in omdat ik betaalde?’ Ik moest mijn vraag herhalen, voor ze, zonder zich naar me om te draaien, antwoordde: ‘Ik weet het niet. Misschien. Ik hou er gewoon niet van.’

‘Ben je bang dat het je tot iets verplicht?’

‘Ach stik.’

‘Nou?’

‘Het berooft me van mijn zelfstandigheid. Ik dacht dat vooral jij dat wel zou kunnen begrijpen. Misschien ben ik inderdaad bang dat het me tot iets verplicht’

Ik begon het nu te begrijpen. Ik was altijd gewend geweest voor vrouwen te betalen. Eerst voor Frieda, die dat met een vanzelfsprekende onverschilligheid aanvaardde en later voor alle vrouwen die me voor de voeten kwamen. Ik kon het niet verdragen dat een vrouw een cent voor me uitgaf, misschien omdat ik zo de pest had aan pooiers, waar ik te veel mee te maken kreeg in het milieu. Maar nu begon ik het anders te zien, minder krampachtig en het bracht mij dichterbij Titia. Ik deed de paar stappen naar haar toe en zei zacht: ‘De volgende keer is het jouw beurt om te betalen, ik beloof het je. En ik zal je laten bloeden.’

Ze keek me aan en begon te lachen. ‘Halve gare,’ zei ze, ‘je hebt gelijk, we moeten er vooral niet te zwaar aan tillen. Lieve halve gare gek.’ Ze sloeg haar armen om me heen. ‘Weet je dat ik het gevoel heb of ik je al heel lang ken?’

Haar woorden gaven me een schokje. Ik weet niet waarom ik het voor haar verzweg dat ik zojuist hetzelfde gevoel had gehad. Soms wordt een cliché-uitdrukking tot zijn originele betekenis teruggebracht; zo ervoer ik het tenminste in ons geval.

Ik moest aan deze gebeurtenis en aan andere denken, terwijl we die laatste middag samen op het bed in haar kamer lagen. Ineens schrok ik op door haar woorden: ‘Ben je erg teleurgesteld in mij, Ben? Ik bedoel, vind je me preuts of zo? Ik... ik zal je

niet tegenhouden als je wat wilt. Ik ben tenslotte geen maagd meer. Maar jij bent de man, jij moet de leiding nemen, beslissen.'

Ik strekte, zonder naar haar te kijken, mijn hand naar haar uit. Ze keerde zich op haar zij, de knieën iets opgetrokken. Ze greep mijn hand en legde hem tegen haar wang, haar mond. Ze beet er even zacht in, als een speelse poes.

'Ik hou van je handen,' zei ze, 'het zijn sterke, eerlijke handen.' 'Klets geen onzin,' zei ik, ondanks mezelf gestreeld. 'Het zijn de handen van een oplichter, een penose jongen met een strafblad.' 'Dat zegt me niet zo veel,' zei ze, 'je zal er wel een reden voor hebben waarom je dit werk gekozen hebt.'

'Als die reden er ooit was, ben ik hem al lang vergeten,' zei ik. 'Heb je een nare jeugd gehad?' vroeg ze, pratend in de holte van mijn hand.

Er klonk oprechte belangstelling, geen nieuwsgierigheid in haar vraag, maar het was moeilijk daar een rechtstreeks antwoord op te geven. Mijn leven was al zo lang geleden in tweeën gevallen, op de breuklijn van mijn mislukte huwelijk. Ik moest moeite doen om me de eerste helft te herinneren, die aan een totaal ander mens scheen toe te behoren.

'Och, ik weet het eigenlijk niet,' zei ik, 'mijn ouders waren brave mensen, streng christelijk, saai. Mijn moeder had een wat lijdzame, lijdende natuur en mijn vader was een stuk sjagrijn, die als boekhouder op een klein kantoor geen vooruitzichten had en het dan ook nooit verder heeft gebracht. Het enige lichtpunt waren de bezoeken van mijn oma van moeders zijde. Ze was een grote, levendige, dominerende vrouw en mijn ouders waren niet erg op haar gesteld. Maar ik was dol op haar. Ze koos altijd mijn partij tegen mijn ouders. Mijn vader liet me de h.b.s. doorlopen en hoopte dat ik een geslaagde zakenman zou worden. Ik bracht het niet verder dan vertegenwoordiger. Toen ontmoette ik Frieda en dat gooide alles onderste boven. Mijn ouders moesten niets van haar hebben, vonden haar te lichtzinnig, te... te... weet ik veel, het is allemaal al zo lang geleden. Maar ik ontdekte ineens dat ik een saaie naargeestige jeugd had gehad en dat nam ik mijn ouwelui verdomd hard kwalijk. Ik was stapel op Frieda en ik dacht dat ze 't ook op mij was. Tot ik er, te laat, achter kwam dat het wel een beetje anders was. Ze vond mijn stabiliteit in 't begin, denk ik, even opwindend als ik haar frivoliteit, tot ik haar begon te vervelen en dat was al gauw. Toen ging het natuurlijk

mis en ik maakte een afschuwelijke tijd door. Toen ze er tenslotte met Siebe van door ging, kon het me allemaal geen donder meer schelen. Tenminste, dat dacht ik, nu ben ik er niet zo zeker meer van. Ik was intussen helemaal veranderd. Ik had geen rust meer voor een normale baan en zo is het begonnen. Ik moest op de een of andere manier in leven blijven. Enfin, je ziet, niets bijzonders, een beetje slap allemaal.’

Ze richtte zich iets op en bleef mijn hand strelen, die ik terugtrok. Ik verstrakte naast haar en was woedend op mezelf. Ik had mijn bek moeten houden over mijn verleden, over mijn grote liefde. Het leek of het allemaal opnieuw begon en ik wilde niet voor de tweede keer de dupe worden, ik was er te moe en te oud voor. Ineens voelde ik haar armen om mijn hals en haar gewicht tegen mij aan. Ze hilde en zei: ‘Oh Ben!’

Ik duwde haar weg. ‘Donder op,’ zei ik, ‘sloof je niet uit, het heeft allemaal geen zin. Ik had nooit met je moeten beginnen.’ Ik wilde haar pijn doen, vernederen, mezelf pijn doen en vernederen en tegelijk wist ik dat ik me nooit meer van haar los kon maken, want weer had ik dat gevoel of ik haar al heel lang kende, langer, het is vreemd te zeggen, dan Frieda. Het was een ellendige situatie. Ze bleef zich vast tegen me aandrukken, maar de opwindning om haar lichaam was uit me weggevloeid. Iets dergelijks moest ook met haar het geval zijn, want in haar omarming zat iets krampachtigs.

‘Hoe moet het nu verder met ons?’ vroeg ze.

‘Weet ik dat? Niets,’ zei ik. ‘Het is te laat gekomen, het heeft allemaal geen zin meer.’

Ze antwoordde daar niet op, maar begon mijn broek los te maken. ‘Kom, hou daar mee op,’ zei ik grof, ‘ik ben geen kleuter die een plasje moet doen.’

Ze ging er verbeten, zwijgend mee door en begon mij op te winden met haar handen en haar onderlijf. Haar rossige haar viel over mijn gezicht. Ik veegde het opzij en zoende haar geopende vochtige mond. Ik begon haar slipje naar beneden te trekken. Desondanks smeulde er nog steeds woede en razernij en een vreemde angst in mij en ik verdomde het boven op haar te gaan liggen. Ze nam mijn rol over en kroop op mij. Zo nam ik haar, of zij mij, het komt er niet op aan. Ze kreunde en zette haar nagels in mijn nek. We beleefden er nauwelijks plezier aan. Ik voelde een ontzettende, onverklaarbare leegte, een diepe schaamte, gleed van het bed en kleepte me onhandig aan. Later zou de politie con-

stateren dat ik voor haar dood nog gemeenschap met haar had gehad, maar, al probeerden ze het, de zwijnen slaagden er niet in mij een lustmoord op mijn hals te schuiven.

Titia ging op de rand van het bed zitten. Haar haren zaten verward, haar huid was vlekkerig en tranen hadden een smeerboel van haar make-up gemaakt. Ik zag het, onwillig, allemaal van opzij. En op dat moment drong het eindelijk tot me door, met een gevoel van ontzetting. ‘God o God,’ zei ik binnensmonds, met een sensatie of ik alle houvast verloor, of ik in de ruimte zweefde.

‘Wat zei je?’ vroeg ze, verwilderd naar mij opkijkend, starend op een manier die mij verwarde en ontredde.

‘Kijk me niet zo aan, verdomme!’ schreeuwde ik. ‘Waarom hebben we 't gedaan?’ vroeg ik en balde mijn vuisten in haar gezicht. Op dat ogenblik haatte ik haar en verafschuwde ik mezelf. Het was een bespottelijke constatering, maar ik zag dat ze kippevel kreeg op haar armen en dijen.

‘Heb je er spijt van?’ vroeg ze.

Ik lachte hard en schamper. ‘Spijt van? Godzalme, wat is dat voor een slappe uitdrukking. En hou op met dat gesnotter.’ Ik greep haar bij de schouders en schudde haar woest door elkaar. Ze verweerde zich niet, ze zei alleen: ‘Doe dat niet Ben, je doet me pijn.’

Ik haalde diep adem en liet haar los.

‘Hoe oud ben je eigenlijk precies?’ vroeg ik. We hadden elkaar nooit naar onze juiste leeftijd gevraagd.

‘Ik dacht dat je dat wel wist. Twee en twintig.’

Ze kreeg iets van haar zelfbeheersing terug. ‘Jong genoeg om je dochter te zijn.’

Had ik haar toen maar meteen de waarheid gezegd, maar ik kon het niet. Het kostte me al een enorme inspanning om enigszins normaal te vragen: ‘Was alles in orde toen je geboren werd... ik bedoel...’

Er kwam iets van een glimlach op haar gezicht, een dappere poging om weer gewoon te doen. ‘Wil je mijn horoscoop trekken?’ vroeg ze. ‘Dan moet je er rekening mee houden dat ik een zevenmaands kind ben. Ik ben kort voor de bevrijding in de hongerwinter geboren. Dat zal er wel iets mee te maken hebben. Moeder deed mee aan de hongertochten en het schijnt dat ik op een van die tochten te vroeg geboren ben. Ze heeft het me wel eens verteld.’

Ik klampte me vast aan een strohalm.

‘Heeft hij er ooit op gezinspeeld?’ vroeg ik.

‘Wie bedoel je met hij?’ ze wist heel goed wie ik met hij bedoelde. Het kostte mij moeite zijn naam uit te spreken. ‘Siebe natuurlijk. Zit me niet te belazeren.’

Ze haalde haar schouders op. Opnieuw overviel haar de verslagenheid. Het maakte haar enkele jaren jonger, een hulpeloze tiener die niet langer haar gespeeld-stoere, onverschillige levenshouding op kan houden.

‘We zouden er niet meer over spreken,’ zei ze tenslotte. ‘Je weet toch wat er gebeurd is?’

‘Hij heeft je verkracht,’ zei ik. ‘Dat had ik al lang begrepen. Nou en?’

Ze antwoordde niet. Ze begon met haar vingers aan de deken te plukken.

‘Hou daar mee op!’ snauwde ik en verduidelijkte: ‘laat dat gedoe met je vingers.’

‘Kan je me niet vertellen waarom je ineens zo... zo gemeen tegen me doet?’ vroeg ze. ‘Wat wij deden is toch normaal als je van elkaar houdt?’

‘Wie zegt dat ik van jou houd en jij van mij?’ sneerde ik om mijn medelijden met haar te verstikken. ‘Ik ga nu weg, ik moet over alles nadenken en als ik terug kom, zullen we 't er nog wel over hebben.’

Ik kamde mijn haar, met mijn rug naar haar toe. Haar weerloosheid, haar onderdanigheid en het feit dat de waarheid niet tegelijk tot háár doorgedrongen was, frustrerden mij. Ik zou haar wel kunnen vermoorden. Ik begon de woorden van Oscar Wilde te begrijpen dat je het liefst diegene wilt vermoorden die je lief hebt, omdat het je zelfstandigheid vernietigt, je van je persoonlijkheid berooft.

De geluiden die van buiten tot me kwamen, ervoer ik niet meer als romantisch, als een deel van het Parijs dat ik in de afgelopen weken met heel andere ogen had leren zien. Ik had haast, haast om weg te komen. De kamerruimte achter mij, met Titia er in, gaf mij een verstikkend gevoel van claustrofobie. De verschrikkelijke waarheid die eindelijk door mijn stompzinnige modderige brein gesijpeld was, kon ik alleen maar verdragen en onder ogen zien, wanneer ik buiten en met mezelf alleen was.

Ik keek niet naar haar om toen ik de deur uitging, ik gromde alleen: ‘Je hoort nog van me’ en ik hoopte dat niemand op de trap-

pen mij een strobreed in de weg zou leggen, want die zou ik in elkaar meppen.

Beneden achter zijn toog-balie stond David. Hij wilde zijn mond opendoen om iets te zeggen, waarschijnlijk dat ik veel te lang gebleven was, tegen de regels van het huis in, maar de uitdrukking op zijn gezicht verstarde toen hij de moordlust in mijn ogen las. Zo liep ik de rue de la Huchette in. Het was toen ongeveer zeven uur...

Nu, anderhalve maand later, alleen liggend op het bed in de voormalige kamer van Titia, kwamen de beelden van onze laatste ontmoeting terug als in een nachtmerrie. Ik was nog steeds hondsmoe na wat er in de afgelopen nacht gebeurd was. Mijn benen lagen als dood hout voor mij uitgestrekt op het bed en hoewel ik geen hoofdpijn meer had, klopte het in mijn slapen. Ik wist dat ik op moest staan om op tijd bij Marleen en Peter te zijn, maar de loden vermoeidheid en de sombere gedachten hielden mij vast. Ik vocht om enige helderheid van geest terug te krijgen en kwam eindelijk half overeind. Ineens viel het me op dat deze kamer zoveel stiller was, ondanks de van vroeger bekende straatgeluiden, dan de kamer in de rue Laffitte. Het dreunen, sidderen en bonken van de bouwput was er niet meer.

Het liefst zou ik zijn gaan slapen tot de uitputting van me afgevallen was. Een merkwaardige tegenzin om naar Marleen en Peter te gaan, overviel me. Op de een of andere manier voelde ik dat Marleen de sleutel tot de volledige oplossing van het raadsel had en ik deinsde er voor terug om dat onder ogen te zien, zoals ik er steeds voor teruggedeinsd was, sedert mijn laatste rampzalige samenzijn met Titia en alles wat er daarna gebeurd was. Want één feit had ik voor de politie en voor iedereen verborgen gehouden. Dit: ruim een uur nadat ik Titia verlaten had was ik naar het hotel teruggekeerd, met de bedoeling haar mijn 'ontdekking' mee te delen en te beraadslagen wat ons te doen stond. Ik kon ongezien naar binnen komen door de zijdeur naast het restaurant. Het geluk was met mij, want David en de zijnen hadden de handen vol aan de gasten in het restaurant. Ik had een hapje gegeten in een zelfbedieningszaak op de Boul' Mich' en was daarna de Studio Alpha in de rue de la Harpe binnengegaan waar de film over John Dillinger draaide. Maar de ruzie en vooral mijn onrustbarende ontdekking zaten me niet lekker en een half uur later had ik de bioscoop al weer verlaten om naar het hotel te gaan. Zo sloop ik dan de trappen op zonder iemand

te ontmoeten. Ik aarzelde voor haar deur. Zou ze nog binnen zijn, of was ze uitgegaan? Ik klopte en kreeg geen antwoord. Toen merkte ik dat de deur niet op slot was en dat ik zo binnen kon stappen. Was Titia na mij uitgegaan of, verdrietig, in slaap gevallen? Ik knipte het licht aan, zonder enig vermoeden van wat me te wachten zou staan. Er wordt veel gekletst over voorgevoel, telepathie, intuïtie en dergelijke en ik had gedacht dat ik daar zelf ook iets van bezat, maar nu kwam ik volkomen onvoorbereid binnen en wat ik zag deed me wankelen van schrik en afgrijzen. Ik kon mijn ogen, zoals dat heet, werkelijk niet geloven en als ik daar niet zo zwak, met knikkende knieën, had gestaan, zou ik werkelijk gevluucht zijn. Nu voelde ik het bloed uit mijn gezicht wegtrekken en een kramp door mijn maag en ingewanden gaan. Ik strompelde naar de wastafel en probeerde kokhalzend over te geven, maar het lukte niet. Mijn maag draaide alleen maar om in mijn lijf en een snel opkomende hoofdpijn sloeg als een gloeiend vuur door mijn schedel. Het zweet stroomde langs mijn gezicht en pas nadat ik er ettelijke handenvol koud water tegenaan gegooid had, vond ik mijn zelfbeheersing voldoende terug om mij om te keren en opnieuw naar het lijk van Titia op het bed te kijken. Ze was gewurgd met de ketting die ik haar gegeven had; de sterke nylondraad had een diepe, bloedige inkerving in haar hals gemaakt en een enkele centimeters brede band van uitstortingen veroorzaakt. Losgeraakte kralen lagen over het dooreengewoelde bed verspreid en wezen duidelijk op een wanhopige worsteling. Ze lag met onnatuurlijk uitgestrekte armen en benen, maar het griezeliĳst waren de half gesloten ogen en de even geopende lippen. Ik had wel eens gehoord dat bij wurging de tong te voorschijn trad en de lippen opzwellen, maar bij Titia deden de geopende lippen denken aan een dier dat in een angstigwoedende grauw zijn gebit ontbloot. Ze was, op haar beha na, naakt, zoals ik haar achter gelaten had en haar armen, schouders en borst waren bedekt met blauwe plekken en kneuzingen. De dader moest haar voor of na zijn daad nog afgeranseld hebben en het hele drama kon niet veel langer dan enkele minuten geleden gebeurd zijn. Ik had zijn daad kunnen verhinderen als ik iets eerder teruggekeerd was, maar wat heeft het voor zin zoiets te denken. Het was gebeurd en er was geen verhelpen meer aan. Ongeloof en paniek nagelden mij aan die plek bij het voeteneinde en tegelijk kwam het instinct tot zelfbehoud boven. Ik luisterde met een half oor, maar gespannen, naar de geluiden in het

hotel en daarbuiten, die ineens vol dreiging klonken. Was ik niet de aangewezen verdachte, de man die onafgebroken met haar samengezien was de laatste weken, die nog kort geleden met haar naar bed was geweest en na een ruzie boos van haar weggelopen was? En van dit laatste was David getuige geweest.

Ik had tegen Titia willen schreeuwen: ‘hou daar mee op. Sta op!’ Het was een krankzinnige impuls. Ik kon met geen mogelijkheid bedenken wie dit gedaan had. Mijn gedachten in die richting waren geblokkeerd door ongeloof en afgrijzen. Namen, personen, tuimelden ongrijpbaar, terugwijkend door mijn brein. Voorlopig echter moest ik hier vandaan, zo snel mogelijk. Ik voelde dat mijn trillende handen onbruikbaar waren om iets te doen en trouwens, wat kón ik nog doen voor Titia zoals ze daar lag, een aanfluiting voor wat ze nog maar zo kort geleden geweest was: een mooie, levende jonge vrouw, mijn minnares en, God vergeve het mij, mijn dochter. Ik had het laatste eerder kunnen weten en onderbewust had ik het al langer geweten, maar er niet aan gewild. De stem van het bloed? Ik had nooit aan zoiets geloofd, maar het kwam er wel op neer. Had ik niet het gevoel gehad haar al heel lang gekend te hebben? Haar houding had me aan die van mijn grootmoeder en in zekere zin aan die van mijn moeder doen denken; verder waren er die kleine trekjes die mij verontrust hadden, maar die ik steeds als onwaarschijnlijk teruggewezen had. De consequentie van dit alles begon steeds meer tot me door te dringen. Ik begreep het perverse bedrog van Frieda. Titia was geen zevenmaands kind, maar een voldragen baby toen ze ter wereld kwam. Frieda had het natuurlijk geweten en het stellig later tegen Siebe uitgespeeld toen ze eenmaal met hem getrouwd was. De omstandigheden hadden het haar gemakkelijk gemaakt. In de tijd dat Frieda en ik in scheiding lagen, was ze nog altijd bereid en cynisch genoeg geweest nu en dan met mij naar bed te gaan. Het kon haar, de onverzadigbare geen donder schelen en ik dacht toen nog dat ik haar niet missen kon. De oorlogsomstandigheden, die Siebe naar Duitsland hadden gevoerd en mij tot onderduiken hadden gedwongen, hadden haar verhaal over het zevenmaands kind in de hand gewerkt. Het was of iemand me bij de armen vastpakte en in een houdgreep gevangen hield. Ik kon het afgemaakte ding met het grijnzende dodenmasker dat daar op het bed lag niet aanraken. Het had bovendien geen enkele zin en ik was niet het type voor melodramatische postume omhelzingen. Ik was in dat ogenblik alleen maar

doodsbang en bedacht op mijn eigen veiligheid en ik moest zorgen dat ik mij zo snel mogelijk uit de voeten maakte. Ik begon nerveus mijn vingerafdrukken weg te wissen van de deurknop, de tafel, de wastafel, het lichtknopje en waar ik maar dacht dat ze nog meer zaten en begreep halverwege dit karwei, dat dit wel het stomste was wat ik kon doen. Mijn vingerafdrukken waren immers al wekenlang door de kamer verspreid en het zou juist argwaan wekken wanneer ze nu ineens verdwenen waren. Dus bracht ik ze weer aan; de omgekeerde wereld.

Buiten gekomen ging ik naar Pigalle om me te bezatten en belandde vervolgens, hoe weet ik met meer, op mijn hotelkamer waar de politie me de volgende ochtend kwam arresteren...

Ik vond eindelijk de kracht de martelende herinneringen en de vermoeidheid van mij af te schudden en mij op weg te begeven naar Marleen en Peter. De wandeling over de Boul' Mich' en de boulevard Saint-Germain knapten mij wat op. Ik weerstond de neiging ergens een café binnen te gaan en een portie oesters, die je nu overal goedkoop kon krijgen, en een paar apéritiefs naar binnen te slaan, want ik was al aan de late kant. Op de een of andere manier voelde ik dat het drama zijn einde naderde en zijn afsluiting zou vinden, al wist ik op geen stukken na hoe. Het kon zijn dat ik gevolgd werd. Ik kon een half dozijn mensen opnoemen die er een reden voor meenden te hebben om mij te moeten volgen, maar het kon me niets meer schelen. Ze deden maar en ik ondernam geen enkele poging me daarvan te overtuigen, of me er aan te onttrekken.

Toen ik bij het opgegeven adres aankwam, trof ik Peter alleen aan.

'Je bent op tijd,' zei hij verbaasd. 'Kom binnen, beste kerel. Marleen zal zo wel komen opdraven. Je weet hoe vrouwen zijn.'

Hij was vriendelijk, op zijn slappe niets verplichtende manier, een aangedraaide homo, die me na een kwartier al de keel uit zou hangen en op mijn zenuwen zou werken. Maar ik volgde hem naar het vertrek dat blijkbaar als huis-, eet- en slaapkamer bedoeld was. Er stonden een laag bed en een paar lage rotanstoelen. Verder domineerde er een grote kaptafel met driedelige spiegel. Ik liet me zakken in een van de rotanstoelen, die bijna achterover sloeg en het wachten op Marleen begon.

7

Peter ging niet tegenover of naast me zitten zoals een normale kerel gedaan zou hebben. Hij darde wat door de ruime kamer, keek eens door een van de ramen, wierp een blik in de grote kaptafelspiegel en bleef dan weer voor mij staan, zodat ik hem goed van alle kanten kon bekijken.

Hij had een fraaie creatie van zichzelf gemaakt, een symfonie in zwart, een nocturne: een nauwsluitende zwarte broek, een zwarte en strak zittende trui met hoge col en zwarte suède bordeelsluiers. Het paste allemaal mooi bij zijn zwarte glanzend geborstelde haar dat krullerig laag in zijn nek viel, maar net niet té lang was. Hij zou het wel geveerd hebben want het was te zwart om waar te zijn.

Ik vroeg me voor de zoveelste keer af of hij wel dan niet een homo was. Ik herinnerde mij Leidsepleinverhalen over hem als verwoede vrouwenjager, maar ik had al lang geleerd dat dit niet zoveel wilde zeggen. Waarschijnlijk was hij in de eerste plaats verliefd op zichzelf. Ik moet bekennen dat ik een tikje jaloers op hem was. Hij kon niet veel jonger zijn dan ik, maar hij had een heel wat beter figuur. Overigens irriteerde zijn gladde vriendelijkheid, die steeds op de rand van verstrooidheid lag, me weer; het was de vriendelijkheid van een man die alles van een ander accepteert zolang hij er zelf maar niet bij betrokken raakt. Misschien vergiste ik mij; je kan moeilijk achter het masker kijken van een medemens, zeker wanneer het zo duidelijk een masker is en wie weet zelfs een face-lift was als bij Peter.

Hij was in maatschappelijk opzicht een even grote mislukking en flop als ik. Hij was op een bescheiden en geraffineerde schaal gigolo, broodpoot en pooier geweest en dat hij nu figureerde in het legertje mannelijke fotomodellen, had hij in hoofdzaak te danken aan Marleen. Ik vroeg me af wat hij precies van mij wist. Misschien weinig, het kon ook veel zijn, maar waarschijnlijk interesseerde mijn persoon hem geen steek. Ik was nog altijd bezig hem sociaal te plaatsen, te oordelen en te veroordelen. En met

welk recht? Ik had zeker nog altijd een knap stuk van de benepen-preutse burgerman in mij en ik vrees dat ik zou rillen (met een vleugje jaloezie) wanneer ik te weten zou komen wat Peter seksueel in zijn leven allemaal uitgevoerd had. Ik had geen vat op hem dat was duidelijk en dat begon mij meer en meer te hinderen.

‘Ik zou hier om een uur of zes zijn,’ zei ik en keek bestraffend op mijn horloge. Het was tien over zes. Peter trok vrolijk zijn wenkbrauwen op. ‘Ja maar jongen, Marleen is een vróuw en een veel gevraagd en zeer bezet fotomodel. Die fotografen houden haar vast. Dat gaat zo, weet je. Ze komt nooit op tijd, behalve bij de fotografen. Ze is wel eens uren te laat. Ik weet niet beter of het hoort zo.’

‘Uren te laat?’ herhaalde ik stompzinnig en een beetje paniekerig. ‘Ja, wat wil je. 't Zijn soms hele toestanden in ons werk. Maar wij kunner wel alvast een aperitief gaan drinken. Ik zal 's kijken wat er is...’

Hij verdween door een openstaande deur naar een nevenvertrek. Ik begon op mijn nagels te bijten, vanwege de lauwe ontvangst en het verlies van tijd. Ze wisten dat ik zou komen. Om zes uur. Maar Marleen was er niet en Peter gedroeg zich als haar kleine zoontje dat nauwelijks wist waar zijn mammie uithing. Een normaal mens zou iets te drinken en te eten in huis hebben gehad. Hij niet. Hij zou wel eens kijken...

Ik keek naar een rijtje van zes ingelijste foto's op de muur naast de kaptafel: het waren naakte negerinneborsten en ik dacht er over die eens van dichtbij te bekijken toen ik gestommel hoorde, een harde klap, gemopper en onderdrukt gevloek. Ik schrok me een ongeluk en probeerde mij uit mijn ongelukkige rotanstoel te hijsen die om mijn achterste geklemd bleef zitten, zodat ik een ogenblik op mijn knieën zat, met de stoel als een slakkenhuis op mijn rug. Het was een zotte vertoning, maar ik kon er niet om lachen, ik had te veel sores aan mijn kop en mijn zenuwen waren te gespannen. Ik wist mij met een paar nijdige rukken uit het verdomde rotanmeubel los te werken en trapte het door de kamer. Toen ging ik kijken wat Peter uitvoerde. Hij had, op zijn manier, ellende met een keukenstoel gehad, waar hij opgeklommen was om in een kastje naar sterke drank te zoeken. Hij stond verbaasd naast de omgevallen stoel met een fles Cinzano in de hand waar nog een troebel staartje in zat.

‘Ik dacht dat we nog een halve fles cognac hadden,’ zei hij. ‘Weet

je, we drinken bijna nooit iets anders dan wijn of champagne. Als ik nou zeker geweten had dat je vandaag zou komen...'

Het werd mij te bar.

'Je wou toch niet zeggen dat je vergeten was dat Marleen mij zelf uitgenodigd had voor vandaag?'

Ik snauwde het hem toe. Hij keek betrapt, ongelukkig en haastte zich te zeggen: 'Nee nee, natuurlijk niet, ik vond het veel te fijn je weer eens te zien, maar ik dacht eigenlijk dat jullie voor morgen afgesproken hadden. Marleen regelt alles, snap je?'

'Behalve dan dat ze zelf op tijd komt,' zei ik.

Ik deed een paar stappen terug naar het ruime woonvertrek want de keuken begon op mijn zenuwen te werken. Ik had nog nooit in mijn leven zo'n grote rotzooi gezien. Frieda had er vroeger ook raad mee geweten, maar toen hield ik driekwart van de tijd de boel aan kant. Toch was het nooit zo erg geweest als hier. Overal slingerden lege flessen en halfvolle blikjes met stinkende etensresten. Groente lag te verrotten en verspreidde een complete lijkenlucht. Ik had geen trek meer, niet in zijn staartje Cinzano en nog minder in het aangebroken blikje krab dat hij uit de koelkast viste.

Tegenover de keuken bevond zich nog een derde vertrek vol met rommel. Ik sloeg er een blik in, want ook daarvan stond de deur open en ik zag allerlei kledingstukken liggen: bontjassen, jurken, hesjes, broeken, truien, rokken, beha's, slipjes, pruiken, vlechten, krullen, haarstukken. Het leek een toneelkamer waar twee lesbiennes aan het knokken waren geweest en mekaar de kleren van het lijf en de haren uit het hoofd gerukt hadden.

'Kijk maar niet naar de rommel,' zei Peter, 'ik moet het nog een beetje opruimen. We hebben op 't ogenblik geen femme de ménage. De laatste is met ruzie weggegaan. Ze stal als de raven en stak geen poot uit en er viel nog niks mee te beleven ook.'

'Mij hindert het niet,' loog ik, want ik ergerde mij wel degelijk aan zo'n stal, maar wat ging het mij aan. Het hinderde mij trouwens nog meer dat Marleen niet op de afgesproken tijd thuis was geweest en nog steeds niet kwam opdagen. Ik liep het woonvertrek door en keek door een raam in de betrekkelijk smalle rue Jacob. Het was er even druk als in de rue Laffitte op dit uur. Auto's probeerden, elkaar opschuivend, ook nog eens te passeren. Nu en dan kwam er een leegte en konden voetgangers snel de straat oversteken. Dichtbij was een kruispunt, waar het oversteken levensgevaarlijk moest zijn.

Peter kwam naast me staan en overhandigde mij een niet al te schoon waterglas voor een kwart gevuld met Cinzano. Zelf hield hij een opengeprikt blikje grapefruitsap in de hand. Ik keek uit of ik Marleen misschien kon ontdekken in de door elkaar wriemelende troep voertuigen en mensen daar beneden, maar na een minuut of wat gaf ik het op. Licht van de straat viel binnen in de grote kamer en tekende patronen op de grond en tegen de zijwand. In de keuken brandde een lamp. Het was of de bewoners van het pand op de verhuizers wachtten die de resten voor de laatste rit kwamen halen. 't Zou nog wel kunnen ook. Mensen als Marleen en Peter zaten in een permanente verhuistoestand; dat bracht het werk van een topmodel als Marleen mee. Ik keerde me van het raam af en ging op het brede lage divanbed zitten. 'Bezwaar tegen?' vroeg ik. 'Er zijn mensen die de pest inkrijgen wanneer je op hun bed gaat zitten of liggen. Siebe Werkman is er zo een, die kan je wel villen als je 't bij hem doet.' 'Ons kan het niet schelen,' grinnikte Peter. 'Een bed is er voor iedereen. Het is hier het voornaamste meubelstuk, dat zie je. 't Is symbolisch voor ons.'

Ik strekte mij er half op uit, leunend op een elleboog en stak een sigaret op.

Ik had liever gezien dat Peter ook ergens was gaan zitten, maar hij bleef staan, drentelde soms een paar stappen door de kamer om zich in de spiegel te bekijken en keerde dan naar mij terug. Toen ik mij op het bed uitstreekte was ik nog zo moe dat ik vreesde in slaap te vallen, maar de door mijn hoofd tollende gedachten hielden mij wakker. Ik geeuwde een keer totdat de tranen in mijn ogen stonden; het gaf me bijna een gevoel of het echte tranen waren, van ergernis, van zelfbeklag. Er moest gauw iets gebeuren, anders liep ik amok. Waar bleef Marleen in godsnaam! Ik luisterde naar het hysterische claxonneren en de ruzieende stemmen buiten en prentte mij in dat ik kalm moest blijven. 'Peter,' zei ik, 'doe mij een lol, haal een stoel uit de keuken en ga daar op zitten, als je niet wilt dat ik je op een gegeven ogenblik tegen de grond sla. Je maakt me hartstikke gek met dat heen en weer geloop van je.'

Hij haalde braaf een stoel uit de keuken, ging er achterstevoren op zitten met zijn armen om de leuning en keek mij aan op wat voor een verstandige, meelevende manier moest doorgaan. Ik overwon een vage tegenzin en vroeg, terwijl ik met neergeslagen blik mijn sigaret liet vallen in het glas met de Cinzanoprut: 'Hoe

goed heb jij Titia gekend, Peter?’

‘Hoe goed ken je iemand,’ antwoordde hij, ‘die je meestal in gezelschap ontmoet. Ik heb haar in Amsterdam bij Siebe leren kennen, zoals je weet, toen die een portret van Marleen schilderde. Ze heette toen nog Margot. Ik vond haar direct aardig, wel wat gereserveerd en zo, maar heel fijn, ja. Natuurlijker dan andere meisjes van haar leeftijd. Toen ze later naar Parijs kwam om Frans te studeren, ontmoetten we haar weer bij toeval, want ze was niet iemand die uit zichzelf kennissen opzocht. Ze had toen al rotzooi met Siebe gehad denk ik, want ze zat krap in 't geld en hij verdient veel. En die studiebeurs stelde natuurlijk niet veel voor. Enfin, noem het stom geluk of wat je maar wilt, maar op een dag zei David Bailey tegen Marleen dat hij een bepaald soort model nodig had. Die jongens zijn altijd op zoek naar nieuwe modellen, weet je. En Bailey is een van de beroemdste modedefotografen. Hij was toen nog getrouwd met Catharine Deneuve. Marleen dacht direct aan Titia en toen ze haar aan hem voorstelde, zat het meteen goed. Dat was een prachtkans, waar iedere griet naar loopt te snakken. Titia niet en dat was kenmerkend voor haar. Ze nam de kans wel, maar ze buitte hem niet uit. Vreemd meisje, geen ambitie. 't Leek of ze 't allemaal wel geloofde. Begrijp me goed, die hele affaire ging een beetje buiten mij om, maar je vangt natuurlijk wel eens wat op. Dus zo goed ken ik haar. Tevreden? Ik geloof trouwens dat je haar nooit echt leerde kennen. 't Was een meisje met een dubbele bodem...’

‘Hoe bedoel je dat, een dubbele bodem?’

Ik voelde dat ik warm werd in mijn gezicht. Ik wilde eigenlijk niet met deze vriendelijke zak over haar praten en toch kon ik het niet laten. Ze werd weer een beetje levend door iedereen die over haar sprak en haar gekend had.

‘Nou, hoe zal ik het zeggen. Een fijn meisje, maar ongrijpbaar. Van binnen oud als je begrijpt wat ik bedoel.’

‘Bedoel je daarmee dat je geen kans bij haar had?’

Peter begon te lachen. ‘Je bent er niet zo ver naast. Ik had geen kans en Marleen ook niet en dat is hetzelfde. Ik zal je iets opbiechten. Ik kan alleen maar iets met een meisje als Marleen er eerst iets mee gehad heeft. Vaak versier ik ze voor Marleen en als 't er even inzit gaan we met z'n drieën naar bed.’

‘Jezus jongen, mijn straatje niet,’ zei ik, ‘maar goed, ieder zijn smaak. Denk je dat Siebe iets met haar gehad heeft, ik bedoel...’

Ik stopte, ik kon het niet over mijn lippen krijgen. Ik begreep greep eigenlijk niet waarom ik van hem wilde horen wat ik zelf al lang wist.

‘Je bedoelt dat Siebe haar verkracht heeft, voor ze goed en wel volwassen was? Nou, weten doe ik natuurlijk niets, maar ik ben er wel vrij zeker van, hem kennende. Dat was, lijkt mij, de reden waarom ze hem later niet meer moest en de mannen in 't algemeen een beetje uit de weg ging. Kijk, sommige grieten worden keihard en cynisch van zo'n ervaring en gaan misschien de baan op. Anderen worden er lesbisch van en weer anderen - en daar hoort Titia bij - voelen zich er door geschonden en worden er een soort heilige door. Echt waar! Kijk, persoonlijk vind ik niet dat je zo zwaar aan die seksuele problemen moet tillen. Wie is er eigenlijk normaal, als je mij eerst eens uit wilt leggen wat normaal is in de sex. Waren jouw brave ouders normaal, of de mijne? Ik weet zeker dat mijn vader mijn moeder nooit in d'r blote reet gezien heeft. Nou, een paar generaties geleden waren er nog hele volksstammen zo, reken maar. En wat Siebe betreft, dat hij Titia's vader was, zegt dus niet zoveel...’

Ik haalde diep adem en onderbrak hem: ‘Siebe was Titia's vader niet. Ik was haar vader.’

Het was voor het eerst dat ik dit aan een ander onthulde, maar als ik gedacht had dat het Peter zou schokken had ik het mis.

Hij keek mij een ogenblik oplettend aan met zijn fluwelige ogen en zei toen grinnikend: ‘God man, wat maakt dat nou uit. Ze is in ieder geval met haar vader naar bed geweest, wie van jullie beiden het dan ook is.’

Mijn vingers jeukten om hem naar zijn keel te vliegen, maar ik beheerste mij. Niet langer dan een paar seconden echter. Ik stond op van het bed en haalde met een vuistslag naar hem uit. ‘Jij verdomde klootzak, jij gore verknipte flikker!’ schreeuwde ik henj toe. ‘Voor mij maakt dat alles uit, snap je? Titia was mijn dochter en ik wist het niet, ik wist het te laat. Daar hebben Frieda en Siebe wel voor gezorgd, de smeerlappen.’ Er trok een floers voor mijn ogen terwijl ik dit zei en naar hem sloeg in blinde drift. Hij was razend vlug uit zijn stoel gesprongen en terug geweken, de stoel beschermend voor zich uithoudend.

‘Wind je niet op, Ben,’ riep hij mij geschrokken en sussend toe. ‘Ik zweer je dat ik er niets rottigs mee bedoelde. Zo is het leven nou eenmaal jongen. Als Titia en jij het niet wisten, hoef je je toch niet schuldig te voelen. Vergeet het. Trouwens, je zal de va-

ders de kost geven die bewust met hun dochters naar bed gaan, of er op z'n minst zin in hebben. Of de broers die met hun zusters liggen te rotzooien. Of moeders met hun zoons. Ik zal je 's wat zeggen. Mijn oudste broer was een geheide pederast die zijn tengels en de rest niet van mij kon afhouden. Hoe oud zal ik helemaal geweest zijn, een jaar of negen misschien toen het begon.' 'Hou je bek met dat gelul,' snauwde ik. 'Ik wil het niet horen. Je hebt geen enkel gevoel voor menselijke verhoudingen, jij!'

'Als je bedoelt conventionele seksuele verhoudingen, dan heb je gelijk, godzijdank,' zei Peter, er voor zorgend dat de stoel tussen ons bleef. 'Ik wil je niet beledigen Ben van Ingen, maar je hebt nog steeds kleinburgerlijke opvattingen in dit opzicht. Maar dat schijnt meer voor te komen in de onderwereld. Hoeren en pooiers zijn eigenlijk heel kleinburgerlijk, maar dat weet je natuurlijk nog beter dan ik.'

'Durf jij te insinueren dat ik een pooier ben, jij impotente vuilak?' riep ik en liep op hem toe. Ik rukte hem de stoel uit zijn handen en smeede die door de kamer. Het was de tweede stoel die ik een opsodemieter verkocht. Ik drong Peter tegen de muur, tussen twee ramen. Er glinsterde zweet op zijn voorhoofd en hij stond op zijn tenen omdat hij niet verder terug kon wijken. Er lag een zenuwtrek om zijn mond en er vonkte histerie in zijn ogen. Kleine speekselbelletjes vormden zich op zijn onderlip. 'Sla me dan,' daagde hij me vreemd opgewonden uit, 'sla me dan jongen. Je durft niet, je bent net zo'n flapdrol in de maatschappij als ik, niet soms?'

Hij duwde zijn machteloze handen tegen mijn borst en mijn woede zakte ineens. Hij stonk naar parfum, zweet en angst. Ik liep terug naar het bed. Ik voelde me rot, hopeloos en lamlendig.

'Je hebt gelijk,' zei ik, 'ik ben een flapdrol, en een ontspoorde burger. Ik had een brave burger moeten blijven. Jij zal nooit begrijpen wat Titia voor mij betekende. Als ik geweten had dat ze mijn dochter was... God, hoe moet ik het zeggen, ik voel me een smeerlap als ik er aan denk dat we... maar ik wist het niet, hoor je dat? Tot op dit ogenblik weet ik niet of zij de waarheid heeft leren kennen voor ze stierf. Ik kwam te laat om het allemaal uit te leggen.'

Ik zat op de rand van het bed, mijn benen gespreid, mijn hoofd moedeloos voorover en ik wilde dat ik dood was, dat ik nooit geleefd had. Ik had een van de ergste taboes overtreden en het was geen voldoende excuus dat ik het te laat geweten had. Ik voelde

me voorgoed bezoedeld. En dat alles was de schuld van haar moordenaar. Mijn haat tegen hem, haar geestelijke en lichamelijke moordenaar, laaide opnieuw en heviger in mij op dan ooit tevoren. Als ik hem in mijn handen kreeg, God helpe hem als ik hem in mijn handen kreeg...

Ik ontdekte dat ik een half pakje sigaretten in mijn handen fijn geknepen had en dat ik huilde. Toen voelde ik Peters hand op mijn schouder. ‘Sorry Ben, voor wat ik allemaal zei,’ begon hij, ‘ik wist niet dat je je dat zo aan zou trekken, echt niet. Titia was een fijne meid en ik weet zeker dat ze van jou gehouden heeft en niet van Siebe. En hoe dat nou verder allemaal zit, dat komt er niet meer op aan, ik bedoel ze had altijd van jou gehouden. Jullie hadden onder alle omstandigheden van elkaar gehouden, want jullie hebben, of hadden, o verdomme hoe zeg je dat nou, iets gemeen, iets onafhankelijks. Titia paste niet in onze troep en jij bent toch ook een buitenbeentje in de onderwereld... nietwaar professor, nietwaar? Nou dan...’

Hij deed ontroerend zijn best, hij kende zelfs mijn bijnaam. Ik had het niet achter hem gezocht en ik wist niet wat ik tegen deze Peter, zoals ik hem niet kende, moest zeggen. Hij ging op een iets andere toon verder: ‘En nu ik er nog eens over nadenk, kan ik je misschien toch wel helpen. Ik geef toe, ik ben een erg egocentrische kerel, maar desondanks heeft Marleen de leiding. En ik geloof dat ik weet wat ze je wilde vertellen...’

Ik richtte mij, al weer met ergernis geladen, op en veegde de kleverige tabakskruimels van mijn handen. ‘Waarom kom je daar nu pas mee aanzetten,’ zei ik, ‘schiet op, zeg het!’

‘Nou kijk, de dag dat Titia vermoord werd, zaten wij zoals je weet in Genève. Marleen had daar een opdracht, maar de fotograaf had nog een meisje nodig... ja, zo was het, hij wilde een plaat met twee modellen er op. Marleen belde een paar collega's in Parijs, maar die waren allemaal bezet. En toen belde ze Titia. Dat was op de avond van de moord. Ik zat op het balkon van onze hotelkamer naar de fontein in het meer te kijken en Marleen belde in de kamer, daarom verstond ik het allemaal. Ik meng me nooit in haar zaken en laat haar alleen vertellen wat ze kwijt wil. Enfin, ze kwam met de pest in het balkon op en zei: “Ik kreeg Titia aan de lijn, maar die kon ook al niet. Die had haar vader op bezoek. Ik dacht dat ze met hem gebroken had.” Nou en daarmee was de kous af, voor zover het Titia betrof, snap je? 't Interesseerde mij verder ook niet en daarom is het me denk ik

door het hoofd gegaan. Maar nu denk ik dat Marleen je dat wilde vertellen. Het kan belangrijk zijn, denk je niet?’

‘Natuurlijk is het belangrijk,’ zei ik en sprong overeind. Ik greep hem bij een arm. ‘Man, het is waar alles om draait. Weet je het zeker, weet je het heel zeker dat Titia zei dat haar vader op bezoek was? Waarom hebben jullie je bek niet eerder opengedaan? Bang voor moeilijkheden, hè?’

Hij rukte zich gepikeerd los. ‘Ik zeg je toch dat wij in Genève zaten? We hadden er verder niets mee te maken. We hadden het razend druk, je hebt geen idee wat voor een zenuwtoestanden er zijn in ons vak. Na Genève moeten we door naar Rome en toen we weer in Parijs terugkwamen was alles al lang en breed voorbij. We hadden het alleen maar vluchtig en fragmentarisch in de kranten kunnen volgen.’

Op dat ogenblik werd er gebeld.

‘Excuseer me,’ zei Peter opgelucht. ‘Marleen heeft natuurlijk haar sleutel weer vergeten. Dat overkomt haar nogal eens, omdat ze zoveel tassen heeft en altijd haar spullen moet overhevelen. Een ogenblikje.’

Hij liep naar de kleine hal om de deur te openen. Ik begon de kamer op en neer te lopen, zenuwachtig in mijn zakken rommelend naar sigaretten, maar ik had niet meer bij me gehad dan dat ene pakje dat ik verfrommeld had. Toen vond ik een lange peuk in het borstzakje van mijn colbertjasje, overgehouden uit de métro waar ik meestal het wachten kortte met roken tot de trein voorreed.

Het verhaal van Peter over dat telefoongesprek had mij in grote opwindung gebracht. Het was het laatste bewijs, het sluitstuk waarop ik gewacht had. Siebe was dus die laatste noodlottige avond bij haar geweest, nadat ik haar verlaten had, want er was geen enkele reden waarom Titia dat verzonnen zou hebben. Wanneer ik op dat drukke uur ongezien in het hotel had kunnen komen, waarom hij dan niet? Hij had stellig minder reden zich openlijk aan te dienen dan ik, want ze wilde hem niet meer zien. Hij moest Titia nog in ontklede staat aangetroffen hebben en onmiddellijk begreep hij toen wat er gebeurd was. Hij had misschien gevréésd, maar in zijn ijdelheid toch nooit verwácht, dat het zover zou komen tussen Titia en mij. Er zou wel een heftige woordenwisseling gevolgd zijn, terwijl Titia zich aankleedde. Het telefoongesprek onderbrak hun ruzie en in die tussentijd moest Siebe het besluit genomen hebben haar te vermoorden om zich

zodoende op haar als op mij te wreken. Toen Titia na het telefoongesprek weer boven kwam had hij haar mishandeld en gewurgd. Koelbloedig had hij haar vervolgens weer uitgekleet om de indruk te wekken dat er een lustmoord had plaats gevonden. Hoe meer ik er over nadacht hoe aannemelijker deze theorie mij leek. Het kon zijn dat Titia het telefoontje dat haar even weggeroepen had, als onbelangrijk had afgedaan tegenover Siebe, wat het op dat ogenblik ook geweest was natuurlijk en daarom besefte hij niet dat het hem nog wel eens noodlottig kon worden. Het is de kleine fout die zoveel misdadigers maken. Bovendien kon Titia later niet navertellen wie haar opgebeld had. Er was nog een andere mogelijkheid, namelijk dat Silvia hem de kamer van Titia had zien binnengaan of verlaten, eeuwige steekneus die ze was. Misschien kwam ze toen net van de badkamer vandaan. Dan zou het die avond, toen ze met haar gezelschap het lijk van Titia vond, tot haar doorgedrongen zijn dat Siebe naar alle waarschijnlijkheid de moordenaar was. Ze had dit vermoeden voor zich gehouden en er later Siebe mee gechanteerd. Had zij bij die gelegenheid ook beloofd hem van eventuele verdere ontwikkelingen op de hoogte te houden?

Het verloop der dingen werd me steeds duidelijker. Had ik in de afgelopen paar dagen niet steeds het gevoel gehad dat ik behalve door Fontain nog door iemand geschaduwd werd? Dat moest Siebe geweest zijn, die er alle belang bij had mij van dichtbij in de gaten te houden en tevens op te passen dat Silvia hem geen loer zou draaien. Maar dan was het vrijwel zeker dat Siebe op de hoogte was gebracht van mijn afspraak met Marleen, of op zijn minst van het feit dat ik vertrouwelijk met haar had staan smoezen. Er was nog een derde mogelijkheid, namelijk dat Silvia ook op de hoogte was van het telefoongesprek dat Titia met Marleen had gevoerd. Er ontging haar niet veel wanneer ze in het hotel aanwezig was. Dat had ik al spoedig na onze eerste kennismaking ervaren. Als ze dat eventueel aan Siebe had verteld zag het er voor Marleen niet best uit. Alleen was Silvia te stom om te begrijpen dat ze daarmee haar eigen leven ook hoe langer hoe meer op het spel zette, want iedere gechanteerde krijgt er op een dag genoeg van gechanteerd te worden.

Terwijl deze ontstellende mogelijkheden zich aan me opdrongen, groeide mijn opwinding en het liefst wilde ik meteen weg uit dit huis. Het had geen zin om het telefoonverhaal ook nog eens van Marleen te horen. Als Peter niet zo voortdurend met

zichzelf bezig was geweest, zou dat telefoongesprek hem niet door het hoofd zijn gegaan en had hij het mij al veel eerder kunnen vertellen. Dat gold trouwens ook voor Marleen, maar die twee...

Ik deed een stap in de richting van de hal en op dat ogenblik kwam Peter juist weer binnen, gevolgd door een verkeersagent, wiens witte lakjas glom van het vocht. Het was door het raam en met de verlichting buiten te zien dat de aanvankelijke nevel in mist begon over te gaan.

Het gezicht van Peter stond griezelig strak en ik las een verstarde paniek in zijn ogen. De agent duwde hem verder de kamer in alsof hij een amper tot leven gewekte etalagepop was. Ik werd bevangen door een gevoel van onheil; de doffe ellende sloeg me tegemoet uit de wezenloze gestalte van Peter en ik richtte me over zijn hoofd heen tot de agent en vroeg wat er aan de hand was.

‘Ik heb maar een paar minuten,’ zei de man, ‘ik kan eigenlijk niet gemist worden. Dit is het werk voor een gewone agent, meneer, maar als je er een nodig hebt zie je hem niet.’ Het was grappig bedoeld, maar ik kon er niet om lachen.

Een gevarieerd geloei van claxons begeleidde zijn woorden, maar nog welsprekender was het sirenegehuil van een naderbij komende ambulanceauto. ‘Er is een jonge vrouw overreden toen ze hier op de hoek uit een taxi stapte,’ zei de agent. Voorbijgangers beweerden dat het een wegwiraat was, die half over de stoep jakkerde en meteen doorreed. Ik heb het zelf niet gezien. In elk geval konden we haar meteen identificeren; ze moet hier wonen en schijnt de echtgenote van deze meneer te zijn. Ik weet niet hoe ernstig het is, maar de ambulance zal haar wel naar het Hôpital Cochin brengen. Informeert u daar maar eens...’ Hij bekeek mij argwanend. ‘Ik hoop dat het klopt, ik heb nu geen tijd om het uit te zoeken, u hoort er nog van.’ Hij maakte een gebaar naar Peter. ‘U kunt zich voorlopig beter met hem bezig houden lijkt mij.’

Voor ik hem zelfs maar kon bedanken was hij al weer de deur uit, naar buiten, waar het getoeter oorverdovend was geworden. Ik wilde naar het raam lopen om naar de opstopping te kijken: het was een natuurlijke impuls, maar ik durfde Peter niet alleen laten. Ik bedwong mijn nieuwsgierigheid, pakte Peter onzacht beet en schudde hem door elkaar. Er begon weer wat leven in hem te komen. Ik vervloekte het feit dat er geen cognac in huis was. Zijn blik kwam van heel ver, uit een voor mij onzichtbare

wereld van ontzetting en hij begon hevig te rillen.

‘Beheers je Peter!’ zei ik angstig en grof. ‘Beheers je godverdomme!’

Zijn gedrag baarde mij zorg en ik ergerde mij tegelijk. Ik besepte dat ik hier als de bliksem vandaan moest, dat er allerlei dingen gingen gebeuren waar ik bij moest zijn, of die ik moest verhinderen. Maar ik kon hem niet aan zijn lot overlaten. Ik voelde verachting voor hem, maar het was een verachting vermengd met medelijden.

‘Hij heeft haar doodgereden, ik voel het,’ zei Peter dof. ‘Ik heb tegen je gelogen. Ik begreep vanaf het begin wie de moordenaar was en ik heb Marleen gewaarschuwd dat ze zich nergens mee in moest laten. Wat schiet je met andermans vuiligheid op? Ik wilde niet dat ze jou hierheen liet komen, daarom deed ik alsof ik het vergeten was van dat telefoongesprek.’

Zijn stem klonk ineens versleten, als de stem op een te vaak afgedraaide, versleten band. ‘Ik kan niet zonder haar. Het leven heeft geen enkele zin zonder haar. Ze mag dan geen engel zijn zoals Titia maar voor mij was ze goed genoeg, ze begreep mij. Jij snapt dat niet, jij kunt best zonder een ander, je hebt bewezen dat je het zonder Titia kunt stellen, zelfs na wat er tussen jullie gebeurd is. Maar als Marleen dood is en dat is ze, ik voel het, dan maak ik er een eind aan.’

‘Die het zeggen doen het niet,’ zei ik en voelde hoe machteloos, afgezaagd en versleten dit cliché Peter in de oren moest klinken. Hij reageerde er dan ook niet op. Zijn blik zwierf weer weg naar de verre wereld van de absolute hopeloosheid. Peter en Marleen mochten in mijn ogen dan een pervers en krankzinnig stel zijn, op dat ogenblik, in zijn ellende, benijdde ik hen. Ik had zo'n liefde, of hoe je het dan noemen wilt, niet achter hem gezocht Mijn hef de voor Titia, met alle complicaties, verbleekte daarbij. Desondanks moest ik hier weg. Ik greep Peter zo knellend vast, dat hij in normale omstandigheden geschreeuwd zou hebben van de pijn.

‘Luister, verdomde idioot,’ beet ik hem toe, ‘je weet nog niets zeker, misschien valt het allemaal nog mee. Je MOET je beheersen... O, val dood voor mijn part,’ besloot ik en liet hem los. Weer kwam de overtuiging dat hij zichzelf iets aan zou doen als ik weg was en ik kon het niet voor mezelf verantwoorden.

‘Als je een kerel was, dan dééd je iets,’ probeerde ik nog, ‘dan ging je naar dat ziekenhuis dat die smeris noemde, dan sprak je

met de dokter, de zuster, weet ik veel met wie, maar je gedroeg je niet als een zoutzak.'

Ik zag dat mijn woorden hem niet meer bereikten en wist maar één oplossing. Ik ramde hem in zijn middenrif en toen hij naar adem snakkend dubbelsloeg, gaf ik hem een tik achter zijn oor. Ik had enige ervaring en wist hoe ver ik kon gaan. Hij was voorlopig k.o. en later zou ik wel verder zien. Misschien dacht hij anders over de dingen als hij weer bij kwam. Ik tilde hem op en legde hem op het lage brede en overspelige bed. Een ogenblik bleef ik verbijsterd op hem neerkijken. Er leek iets gesprongen in zijn gezicht, dat er wasbleek, gebarsten en tientallen jaren ouder uitzag: de verzopen, verhoerde kop van een te vroeg afgeleefde man. Had hij dus toch een face-lift gehad, een belachelijk masker van ijdelheid? Om wat te verbergen? Totale impotentie? Nooit voelde ik me een grotere rotzak dan op dit moment. Ik had het recht niet een mens zo te zien. Ik had hem zijn masker afgerukt waar hij niet zonder kon leven. Marleen die het geweten moest hebben, had hem de illusie gegeven in dat masker te geloven. En dit alles, ja ook dit, was de schuld, direct of indirect, van Titia's moordenaar, van Siebe Werkman, mijn beste vriend, mijn doodsvijand. Ik kon de aanblik van Peter niet langer verdragen. Ik schikte een deken over hem heen, doofde het keukenlicht en verliet het huis.

8

Het spitsuur was aan het afnemen toen ik de rue Jacob inliep. Ik kocht in een Tabac een paar pakjes Gitanes en keek naar de plaats waar Marleen aangereden was. Ik kreeg een onbehaaglijk gevoel; je bent er gauw geweest in een wereldstad als Parijs, wanneer je even niet oplet en er is niemand die zich er veel van aantrekt. Misschien een enkele regel in de grote kranten en, als je een beetje populair bent in je arrondissement, een klein stukje met een onherkenbare foto van tien, twintig jaar geleden in de 'Paris Jour'.

Toen ik de boulevard Saint-Germain opliep, zag ik pas dat er inderdaad een tamelijk dichte mist hing. Bovendien was het doordringend koud. Er liepen nog steeds veel gehaaste mensen over de trottoirs in de richting van de métro Odeon, maar voor mij had het geen zin die enkele halte naar Saint-Michel met de métro te gaan en een taxi op dit om was moeilijk te krijgen. Ik zou er een genomen hebben als ik er de kans toe had gezien, want ik voelde me niets op mijn gemak. Ik had me in de afgelopen dagen nooit helemaal veilig gevoeld, maar nu betrapte ik mezelf op een zekere gejaagdheid in mijn gedrag en, me beheersend, liep ik iets minder haastig verder. Ik zou graag mijn leren jas met de harde binnenvoering gedragen hebben, waarmee ik de Zeedijkbuurt in Amsterdam binnenging wanneer ik me bedreigd voelde.

Het klinkt belachelijk, maar m'n gescherpte zesde zintuig waarschuwde me voor loerend gevaar, dat overigens minder denkbeeldig was dan ooit, nu Marleen blijkbaar met opzet aangereden was. Ik besloot zodra ik even tijd had, het Hôpital Cochin te bellen en te vragen hoe Marleen er voor stond. Ik moest er niet aan denken dat ze dood zou kunnen zijn, maar dat zat er dik in.

De gedachten aan Marleen en Peter hielden me zozeer bezig, dat ik me een ongeluk schrok toen iemand nogal hardhandig tegen me opbotste. Het was een onschuldige student die niet uit zijn doppen had gekeken. Ik vloekte hem uit en hij verontschul-

digde zich tot mijn verbazing: een verbijsterend anachronisme in het moderne Parijs.

Ik ontdekte dat ik op het kruispunt van de boulevard Saint-Germain en de Boul' Mich' aangekomen was en ik bleef een ogenblik staan voor de etalage van een schoenenzaak, naast het uitgebouwde terras van een café. Ik probeerde onopvallend te kijken of ik gevolgd werd. Er waren te veel voorbijgangers die mij verdacht leken en ik gaf het op. Ik stond op de bijna uitgewiste, met krijt geschreven regels van een revolutionair gedicht, maar nam niet de moeite het te lezen. Wel dacht ik er een ogenblik over, een twintig centimestuk op te rapen dat naast het woord 'merci' lag. Ik liet het na. Ik vind het zonde om geld te laten liggen en even lullig om het op te rapen. Gewichtiger zaken hielden me trouwens bezig. Ik kon wel aannemen dat de aanrijding van Marleen met onze afspraak te maken had en dat betekende maar één ding: Siebe was inderdaad in Parijs en op de hoogte van mijn afspraak met Marleen. Dus moest hij in contact staan met Silvia. Het zou hem niet al te veel moeite gekost hebben achter de werkuren van Marleen te komen en haar vervolgens te schaduwen, maar hoe had ik ooit kunnen voorzien dat hij zover zou gaan haar te elimineren. Het leek op de wanhoopsdaad van een verloren man. Het frustreerde mij dat Marleen indirect door mijn schuld het slachtoffer was geworden en ik zwoer het op de rekening te zetten die ik met hem te vereffenen had. Ik had Siebe tot veel vuiligheid in staat geacht, maar ik bleek hem nog steeds te onderschatten. Ik vroeg me af waar Fontain zich ophield en ook deze gedachte verontrustte mij. Fontain was geen stommeling en ik begon zijn plannetje hoe langer hoe meer te doorzien. Hij had mij als lokaas op de kamer in de rue de la Huchette gezet, in de overtuiging dat Siebe me daar zou komen opzoeken om ook mij, in een desperate noodoplossing, van kant te maken. Het zou mij niet verbazen wanneer ook Fontain op de hoogte was van de afspraak die ik met Marleen gemaakt had en misschien zelfs van het telefoongesprek. Hij had zijn verklikkers overal zitten; ik hoefde maar aan Jean-Claude, de croutonard te denken. In deze lijn doorredenerend leek het mij logisch dat Fontain na de aanrijding Siebe was gevolgd, die hem vanzelf bij mij zou brengen, zodat hij op het allerlaatste moment kon ingrijpen en ik hoopte bij God op tijd! Maar zelfs de uitgekookte Fontain had, dunkt mij, de aanslag op Marleen niet kunnen voorzien, anders zou hij stellig eerder ingegrepen hebben. Of kon het hem allemaal

geen donder schelen, wie als slachtoffer viel, wanneer hij zijn einddoel maar bereikte? Ik haatte hem al evenzeer als ik Siebe haatte, maar wij stonden toevallig aan dezelfde kant. En nu Siebe zowel als Fontain op weg naar mijn kamer waren, moesten ze wel begrijpen dat ik ook op weg daarheen was: het werd een krankzinnige wedloop wie er het eerst was.

Er was nog een andere complicatie en de bezorgdheid voor mijn eigen hachje verdween toen ik daaraan dacht. Wat zou er gebeuren met Silvia, die stomme Amerikaanse trut, die zich verbeeldde Siebe in haar macht te hebben. Ik gaf geen cent meer voor haar leven wanneer Siebe als eerste het hotel zou bereiken en haar daar aantrof. Ik gunde het schijnheilige, inhalige loeder veel, maar toch niet een ontmoeting met Siebe.

Hoewel ik merkte dat ik trek in eten begon te krijgen en het liefst het café waar ik naast stond, binnengestapt was om een sandwich te kopen, haastte ik mij verder de boulevard over, het korte stuk naar de rue de la Huchette. Het Parijse eenrichtingverkeer waar Siebe en Fontain afhankelijk van waren, zou mij misschien een kleine voorsprong geven. Ik zag dat de auto's op de rijweg voorbijkropen, want de mist was nu zo dicht geworden dat de etalageen lantaarnlichten er maar nauwelijks meer doorheen konden schijnen. Een paar kioskhouders begonnen voortijdig hun tenten dicht te gooien. Over een half uur zou geen mens meer een krant kopen in deze smerige mist die naar riviermodder en verdorde blaren rook en je op de keel sloeg en die gemeen koud was bovendien. Op de hoek van de boulevard en de rue de la Huchette bleef ik opnieuw een ogenblik besluiteloos staan bij de inloopzaak van boeken en grammofoonplaten. Ook hier waren bedienden, werkstudenten leken het mij, bezig de buitenstalletjes op te ruimen. Er scharrelde nog slechts één onverbeterlijke boekenwurm rond en een bijziende studente met een pakje medische boeken onder haar arm. Ik deed of ik belangstelling voor de detective-afdeling had. Peter Cheyney en Agatha Christie lagen er vertaald naast Frédéric Dard, San-Antonio en Simenon. Ik liep achter een van de boekentafels langs, intussen tersluiks om mij heen kijkend of ik toch niet gevolgd werd. Ik zag nog steeds geen bekend gezicht, noch lieden die mij verdacht voorkwamen en ik wilde ook niet langer aan mijn paranoïde gevoelens toegeven. Ineens rilde ik van de kou en de zenuwen en bespeurde een bijna niet te weerhouden aandrang om te pissen, zodat ik mijn knieën tegen elkaar moest drukken en op mijn lip moest bijten om het in te

houden. Het was een belachelijke situatie, op een moment waarin ik kon aannemen dat mij vanuit de snel dichter wordende, stinkende en onder lantaarnlichten voortsluierende mist, een maniakale, tot het uiterste gedreven moordenaar kon bespringen. Een ogenblik later drong het tot me door dat hij me nooit op een dergelijke manier zou aanvallen. Daartoe haatte hij mij te zeer. Hij had mij, wie weet hoeveel jaren al, gehaat en hij zou er behoefte aan hebben mij dit feit, zijn waarheid, in het gezicht te slingeren. Marleen en eventueel Silvia, waren voor hem lastige opstakels die hij uit zelfbehoud wel moest elimineren. Tegenover mij echter stond hij in een tot op de spits gedreven ambivalente verhouding. Na eens mijn vriend te zijn geweest, haatte hij mij nu, omdat ik tenslotte toch over hem getriomfeerd had. Toen hij mij Frieda had af genomen had hij mij, zij het vermoedelijk niet helemaal zonder medelijden en schuldgevoelens, als een waardeloze zak beschouwd, een suffe burger en een maatschappelijke mislukking, een kneus. Maar toen ontdekte hij dat hij zelf een slachtoffer van Frieda was geweest en dat zij hem met een dochter van mij had opgescheept. Aanvankelijk bestond zijn enige voldoening hierin dat ik het niet wist, want met Frieda had ik totaal geen contact meer. Ik zag Titia, toen nog Margot, als zijn dochter opgroeien, nadat Frieda ook hem verlaten had en hij was de laatste om mij uit de droom te helpen. Maar toen werd hij verliefd op de dochter van de man die hij verachtte en hij was mij gaan haten en de maat liep over toen Titia hem afwees en van mij ging houden. De ontvangst van de door mij teruggestuurde gouden armband moest hem daar volledig van overtuigd hebben. De ironie van het geval moest onverdraaglijk voor hem zijn geweest, te meer daar hij die zelf in de hand had gewerkt. Het moest zijn ijdelheid onvoorstelbaar diep gekwetst hebben. En hij zou, nu zijn spel verloren was, zich de kans niet laten ontgaan, mij al zijn lang opgekropte grieven voor de voeten te werpen. Daarvoor kende ik hem goed genoeg. Bijna was het hem gelukt mij de moord op Titia in de schoenen te schuiven. Het zou een meesterlijke wraakneming zijn geweest, maar het was anders gelopen. Nee, hier in de mist van Parijs had ik van hem niets te vrezen. Ik voelde mij zo opgelucht dat ik mij moest beheersen om niet als een idioot in lachen uit te barsten. Trouwens, dat zou funest zijn geweest voor mijn volle blaas. Haastig sloeg ik de hoek om en, een paar meter verder, piste ik lang tussen twee geparkeerde auto's en het was of met mijn urine alle

vernedering, rottigheid en ellende uit mij wegvloeiden. Ik voelde me bijna gelukkig, toen ik daar als een ondeugende straatjongen stond te plassen en me er geen pest van aantrok toen er vlak achter mijn rug een paar mensen passeerden.

In mijn haast om vervolgens het hotel te bereiken struikelde ik een paar keer en botste eenmaal hardhandig tegen iemand op, die nijdig ‘kijk uit waar je loopt lomperd!’ in het Nederlands riep, wat pas enkele tellen later tot mij doordrong. Er zit in die buurt tenslotte ook altijd wel een zootje Nederlanders.

Er zaten slechts een paar vaste klanten te eten in het restaurant beneden en David stond achter zijn toog bij de deur met een andere Arabier te praten, in wie ik zijn buurman de kapper herkende bij wie ik vroeger mijn haar een keer had laten knippen. De beide mannen beantwoordden mijn groet niet en David overhandigde mij de kamersleutel met zo'n vies gezicht alsof hij hoopte dat het ding in een drol zou veranderen.

Ik verdween door de zijdeur en beklom de trappen naar boven. Op de eerste, zeer slecht verlichte overloop, bleef ik staan om op adem te komen en mij te beraden. Op een van de kamers werd klandestien gekookt. Een geur van knoflook en gebakken uien kwam mij onder een spleet van de slecht sluitende deur tegemoet: uien bakken was wel het stomste wat je kon doen in een hotel waar potjes brouwen verboden is. Ik haalde een sigaret uit een nieuw pakje Gitanes en stond, luisterend, te roken, geleund tegen de wel wat wankel trapleuning. Ik hoorde de bekende hotelgeluiden: popmuziek uit een transistorradio, gelach, kibbelende stemmen, het ratelen van een schrijfmachine. Gewone geluiden in een gewoon goedkoop Parijs hotel, die mij op dat ogenblik toch anders in de oren klonken, als uit een mij vreemd geworden normale wereld zonder dreiging, zonder rottigheid en bederf, een wereld die voor mij de onwerkelijkheid van een droom aannam.

Ik rookte de sigaret half op, waarbij niemand mij op de overloop passeerde en wreef hem daarna met mijn schoenpunt kapot op de eerste stenen trede van de volgende trap. Mijn haast was verdwenen, ik wilde iets verzinnen om niet verder te hoeven klimmen in dit vervloekte hotel, naar de kamer waar ik gelukkig was geweest in stomme onwetendheid. Ik was moe van alles wat er in de paar afgelopen dagen gebeurd was, ik was het meer dan zat en ik verlangde op een belachelijke manier terug naar mijn hotelkamer in de rue Laffitte. Maar dat was het niet alleen. Ik zag op

tegen wat onvermijdelijk komen moest. Ik was niet bang in de gewone zin van het woord, het was erger dan dat. Het was een verlamrende angst voor wat ik in mijn woede zou doen. Ik stel me voor dat ik iemand dood kan slaan in een opwelling van woede en God weet dat ik Siebe talloze keren heb willen vermoorden, maar ik had het al zo vaak, langzaam en wreed in mijn gedachten gedaan, dat het mij zinloos voorkwam het nu in werkelijkheid te moeten doen. Ik wist niet meer wie van ons beiden wild en jager was. Ik kon mij niet in zijn plaats indenken. In dit uur waarin wij door onze wederzijdse haat dichter bij elkaar stonden dan ooit in de uren van onze diepste vriendschap, stonden wij tegelijkertijd verder van elkaar af dan twee wildvreemden...

Ik ontdekte ineens dat ik, al denkend, de tweede trap opgelopen was en al begonnen was de derde en laatste trap te beklimmen. Ik begon een stompzinnige aandacht te besteden aan de met wormstekig hout omlijste traptreden van versleten en half losgeraakte rode tegeltjes. Het was een soort simpele realiteit waaraan ik me vastklampte. Op de derde overloop gekomen zag ik dat er licht op mijn kamer brandde. Mijn deur sloot van onderen al net zo slecht als alle andere deuren in het hotel. Het gaf mij even een schok. Ik kon mij niet herinneren of ik 's middags het licht had laten branden, of dat ik het uitgedaan had. Het kwam er ook niet op aan, ik was immers op het ergste voorbereid, ongeveer op de manier waarop je naar de tandarts gaat voor een gecompliceerde, pijnlijke behandeling, die je een wee gevoel in je maag bezorgt en een sensatie of de zon nooit meer zal schijnen.

De kamer van Silvia was gesloten en er kwam geen licht door de spleet bij de vloer. Ik mocht wel aannemen dat ze er niet was, maar je kon met Silvia nooit weten. Op mijn tenen sloop ik naderbij en luisterde met mijn oor tegen de deur. Ik ging zo staan dat ik mijn blik gericht hield, zowel op de derde als op de vierde trap, want ik wilde mij niet in deze houding laten betrappen.

Ik hoorde niet het minste gerucht en sloop naar mijn eigen kamerdeur. Opnieuw luisterde ik, maar ook ditmaal hoorde ik niets. Het was onnatuurlijk stil op de overloop en ik kreeg het gevoel dat ik vanuit onzichtbare schuilplaatsen bespied werd. Ik moest iets doen, want ik begon in paniek te raken en de hand waarin ik de sleutel klemde was klam.

Mijn jarenlange training om in hachelijke situaties het hoofd koel

te houden, liet me in de steek en ik bleef korte, maar eindeloos lange minuten staan tot de slapte in mijn benen en de emotie die me als een brok in de keel was gestegen, verdwenen waren. Ik haalde een keer diep adem en stak de sleutel in het slot. In gangsterfilms gaan de zware jongens, evenals de smerissen, met een getrokken pistool de kamer binnen wanneer ze onraad vermoeden. Ik had geen pistool en zou op dat moment niet geweten hebben hoe ik er mee om moest gaan. Ik deed geen moeite de deur zacht en geheimzinnig te openen, maar ik kon niet verhinderen dat mijn hand onzeker was en dat ik stuntelde met het slot. Daardoor merkte ik pas een paar tellen later dat de deur niet gesloten was. Iemand was mij voor geweest; nu dat was makkelijk genoeg want de simpelste loper paste op dit slot. De deur week als het ware vanzelf onder de druk van mijn hand terug en daar zat iets spookachtigs in. Nog griezeliger was wat ik in de kamer aantrof. Ik had de laatste dagen herhaaldelijk in het nabije verleden met Titia geleefd, zo intens dat ik haar aanwezigheid soms lijfelijk had ervaren. Daarom dacht ik een ogenblik dat alles weer van voren af aan begon. Het was een gruwelijke ervaring, die mij, als toen, een gevoel gaf of ik moest kokhalzen. Op het dooreen gewoelde bed lag het lijk van een jonge vrouw, want al bij de eerste oogopslag zag ik dat ze dood was. Anders dan bij Titia waren haar ogen geopend, het leek of ze mij star aankeken vanuit een vertrokken en opgezwollen gezicht. Haar handen klemde zich nog om de versleten spreid die voor het grootste gedeelte op de grond lag. Het was Silvia en ze was gewurgd en het kon nauwelijks een paar minuten geleden gebeurd zijn. De kamer leek nog gevuld met de aanwezigheid van de moordenaar: geen lijfelijke aanwezigheid, maar een atmosfeer, een beklemming, een absolute stilte, geladen met een loerende dreiging. Ik schudde mijn hoofd om nuchter te blijven denken en aan de nachtmerrieachtige atmosfeer te ontkomen en boog me over Silvia heen. Ik had een hekel aan dit meisje gehad. Het was een loeder geweest, dat parasiteerde en chanteerde, allemaal waar, maar dat sprak de man die haar gewurgd had niet vrij en de ene sensatie overspoelde de andere. Ditmaal was het razernij, van een primitieve, ongecompliceerde soort. Het was enerzijds een gevoel van afschuw voor de laffe schoft die er blijkbaar niet voor terugdeinsde de ene na de andere vrouw koelbloedig om zeep te brengen en anderzijds was het woede omdat hij mij steeds met zijn daden confronteerde en wel zo direct dat het leek of ik de dader was en meteen bedacht

ik dat ik er voor de tweede keer bijgelapt zou kunnen worden. In datzelfde ogenblik hoorde ik ook een gerucht bij de open deur. Ik keek net tijdig genoeg opzij om Fontain in de deuropening te zien staan. Ik schepte de snel wisselende gedachten en gevolgtrekkingen die in hem opkwamen van zijn gezicht: ongeloof, verbijstering en verdenking. Ik had er geen verweer tegen, ik kon het niet opbrengen met een verklaring te komen, het allemaal uit te leggen, het waanzinnige en demonische van deze belastende situatie. Mijn nog steeds smeulende woede richtte zich voorlopig tegen deze smeris die aan me vastkleefde als een stuk staal aan een magneet. Hij knikte cynisch een keer of wat met zijn hoofd. Hij was nog niet uitgeknikt toen ik me bliksemsnel oprichtte en hem een goed gemikte dreun op zijn middenrif gaf. Hij kuchte droog alsof hij zich verslikte en klapte dubbel. Het luchtte me geweldig op. 'Neem me niet kwalijk, mon ami,' zei ik, 'dit moest eventjes. Tenslotte hadden we nog een oude rekening te vereffenen.'

Ik begon snel routine te krijgen in het neerslaan van mensen.

Fontain keek van tussen half gesloten oogleden naar me op, zonder me goed in focus te kunnen krijgen. Ik had geen tijd om ten volle van zijn ellende te kunnen genieten. Ik kon haast wel aannemen dat hij ditmaal niet alleen gekomen was en ik had haast. Siebe kon onmogelijk ver weg zijn en het was nog een wonder dat ik hem niet verrast had bij zijn daad. De normale weg naar buiten naar de rue de la Huchette, zou hij niet durven nemen. Hij zou via de achteruitgang, die hij natuurlijk net zo goed als ik had leren kennen, naar de Seinekade proberen te komen.

Terwijl ik dit bedacht nam ik zelf die weg al. Ik nam niet meer de gebruikelijke behoedzaamheid in acht en toen ik de gang achter de keuken indook, hoorde ik de woedende stem van David iets brullen, maar niets of niemand kon mij nu weerhouden en enkele ogenblikken later stond ik ook op de kade, in een ijskoude mist die de kademuur aan de overkant al aan mijn blik onttrok. Er passeerde slechts een enkele voorbijganger die even plotseling uit de mist opdook als hij er weer in verdween. Een gevoel van onmachtige razernij overviel mij. Hoe moest je iemand weervinden die letterlijk in de mist op was gegaan, iemand die bovendien een ongetwijfeld tot wanhoop gedreven maniakale moordenaar was. Ik had ook geen tijd te verspillen, want Fontain zou er beslist niet langer dan een paar minuten bij blijven liggen. De mist verstikte de stads- en riviergeluiden en zou het verkeer wel gedeeltelijk lamleggen. Ik kon dus redelijk aannemen dat Siebe geen zin

had er in zijn auto vandoor te gaan. Toch moest hij hier, na Marleen aangereden te hebben, met de auto gekomen zijn en het zou mij niet verbazen wanneer Fontain hem vrij dicht op de hielen gezeten had. Maar ook enkele minuten kunnen tellen en ze waren fataal geweest voor Silvia.

Ik keek naar de langs het trottoir geparkeerde auto's die, voor zover zichtbaar in de mist, dropen van het vocht. De hele situatie frustreerde mij op een verschrikkelijke manier. Nu was ik zo dicht bij mijn doel en toch kon ik niets beginnen. En het was zeker dat Fontain mij wel levend zou kunnen villen wanneer hij mij te pakken kreeg. Ik zat aan alle kanten klem.

Toen hoorde ik schuin achter mij de stem van Siebe, die mijn naam noemde. Het was een sinistere anticlimax. Ik schrok als een oude vrijster op het zien van een muis. 'Ben jij het?' zei ik slap, inplaats van hem stijf te vloeken of hem aan te vliegen.

Hij droeg een alpinopet en een bril met licht getinte glazen en zijn rossige baardje glinsterde van de mist. Ik had hem voorbij kunnen lopen zonder hem te herkennen en God weet hoe vaak ik hem de laatste dagen al gepasseerd was in Parijs.

'Laten we een eindje oplopen,' stelde hij voor, nam mij bij een elleboog en stuurde mij in de richting van de Boul' Mich'. Ik liep zonder protest mee, grimmig en zo verrast dat ik niet wist wat ik moest zeggen. Zijn kalme optreden ontnam mij alle initiatief voor het moment. We liepen samen op, zoals we in onze lange jaren van vriendschap zo vaak samen opgelopen hadden en niets wees er op dat we nu tot het uiterste gespannen doods vijanden waren. Ik was nog steeds een kleine beroepsmisdadiger. Hij was in korte tijd een meedogenloze moordenaar geworden. Ik had hem vele jaren benijd, om zijn geordende succesvolle bestaan. Ik had tegen hem opgezien, had hem gevreesd en was hem tenslotte gaan haten om zijn superieure houding jegens mij. Nu liep ik naast de man die mijn vrouw gepikt en mijn dochter vermoord had en mij daarvoor op had willen laten draaien, die de brutaliteit zover gedreven had mij de opdracht te geven naar de moordenaar van Titia te zoeken. Hij had mij met dat laatste om de tuin weten te leiden, maar niet voor lang. Wat had ik hem slecht gekend. Het bleek nu wel dat hij mij evenzeer had benijd, gevreesd en gehaat als ik hem. Het was verbijsterend. Ik moest dus wel een minder grote mislukkeling zijn dan ik mij, zowel in zijn ogen als in de mijne, altijd gezien had. Hij had mij willen treffen in het liefste wat ik ooit in mijn leven bezeten had. Hij moest

gedacht hebben: ik niet, dan jij ook niet! Dat was hem gelukt. En hoe. Hij had mij Titia niet gegund, als dochter niet en als minnares noch minder. Maar hij was masochistisch genoeg geweest om het eerst tot dat laatste te laten komen. Had hij het daar misschien welbewust op aangestuurd omdat hij haar zelf verloren had als dochter en haar als minnares nooit bezeten had? Waren er ooit twee mannen door zo'n vreemde band verbonden geweest als wij? Ik voelde een bittere voldoening, want ondanks alles wat hij mij had aangedaan, had ik toch over hem getriomfeerd. Hij had mijn geestelijke en lichamelijke ondergang gewild en was daartoe te werk gegaan op een zeldzaam doortrapte en perverse manier. Dat alles had niet kunnen verhinderen dat hij zijn doel voorbij geschoten was. Titia had van mij gehouden. Als dochter of minnares, wat kwam het er nu nog op aan. Wat er voor mij wel op aankwam was het feit dat hij haar ongelukkig gemaakt, vernederd en vernietigd had en mijn haat, die enkele ogenblikken door het gevoel van triomf verdreven was, keerde terug. De afrekening was gekomen.

Ik mocht wel aannemen dat zijn gedachten ongeveer dezelfde loop volgden, alleen in tegengestelde zin. Het ging om hem of mij. Maar hoe kon hij zich hier uit redden met twee en wie weet drie moorden op zijn geweten. Hij was berekenend en gevaarlijk en had zijn bereidheid bewezen alles op het spel te zetten, maar ik kon niet gissen wat zijn laatste stap zou zijn. Als hij mij had willen doden had hij dat zoëven kunnen doen, ongezien in de mist. Hij moest iets anders in de zin hebben, maar wat? Het enige wat ik wist was, dat zijn verziekte brein voor niets terugdeinsde. Het gaf mij een wee gevoel in mijn maag, maar vreemd genoeg gaf dat gevoel in mijn maag, dat op honger leek, mij een idee. Ik had het koud en moest mij inspannen om niet te klappertanden, toen ik zei: 'Wat ben je eigenlijk van plan?'

Het was een vraag die ik ook in normale omstandigheden, als vriend tot vriend had kunnen stellen. In deze abnormale omstandigheden echter kreeg de vraag een sinistere bijklank.

'Zeg jij het maar,' antwoordde hij. Ik kon zijn gezicht, achter de getinte bril en onder de over een oor getrokken, mij onbekende alpinopet, slechts ten dele onderscheiden, maar het leek mij dat hij smalend glimlachte. Hij was gewoon een gevaarlijke gek en ik moest er voor waken hem niet opnieuw te gaan idealiseren en als mijn meerdere te voelen, al was het dan in negatieve zin. Ik wist nu immers precies wat mij te doen stond!

‘Ik heb nog niet gegeten vanavond,’ zei ik, ‘als je er voor voelt kunnen we samen ergens gaan eten. Ik nodig je uit en betaal met jouw poen, want er is nog voldoende over van het geld dat je me gegeven hebt.’ Mijn poging tot een ironisch grapje had geen uitwerking op hem.

‘Een goed idee,’ zei hij, ‘zeg maar waar we heengaan.’

Ik probeerde mijn stem gewoon te doen klinken toen ik zei: ‘Ik ken een klein restaurant in een zijstraat van de place des Fêtes. Het eten is er eenvoudig, maar goed en goedkoop. Vooral het vlees is er uitstekend, ik denk omdat het in de buurt van de abattoirs ligt. Chagall schijnt er in zijn arme tijd gewoond te hebben, voor jou dus wel interessant. Ik denk ook dat niemand ons daar komt zoeken.’

Zo hij de uitdaging in mijn laatste woorden al begrepen had, dan ging hij er toch niet op in.

We waren de métro Saint-Michel genaderd en liepen de trappen van een der ingangen af; een warme lucht waaide ons tegemoet. Ik durfde niet omkijken of we al gevolgd werden. Het was of iemand mij voortstuwde. Ik besepte dat ik te gejaagd deed en probeerde mij te ontspannen.

Ik wist niet wat er na deze avond gebeuren zou, als mijn plan mocht slagen. Ik wist helemaal niet of ik ooit weer de mechanische koelbloedigheid op zou kunnen brengen die nodig was voor mijn werk. Het drong steeds meer tot me door dat ik innerlijk totaal uit het lood geslagen was. Zou mijn zondige leven eindigen met een bekering, misschien zelfs op het sterfbed? Mijn moeder las vroeger christelijke romans met een dergelijke strekking aan de lopende band.

Toen we in de diepte van de métro afgedaald waren, kreeg ik even de belachelijke impuls om weer de trappen op te rennen en naar mijn blonde bikini-vriendin op de reclameplaat te kijken, in de bijgelovige vrees dat er iets verkeerd zou gaan nu ik dit verzuimd had. Maar gelukkig wist ik mij te beheersen.

Het was betrekkelijk stil in de métro op dit uur en mijn stem klonk daardoor ongewild luider toen ik zei: ‘We moeten bij Châtelet overstappen, twee haltes.’

Siebe stond naast mij, bijna een hoofd kleiner dan ik, maar solider van bouw, enigszins boers gedrongen en op de een of andere manier maakte hem dat gevaarlijk. Ik vermeed het nog steeds hem rechtstreeks aan te kijken en probeerde hem vanuit mijn ooghoeken te bespieden. Voor het eerst viel het me op dat

er aardig wat grijs in zijn rossige baardje zat en dat hij er ouder uitzag dan hij was. Hij had intussen zijn bril afgezet en in zijn binnenzak opgeborgen.

‘Je kon dus voldoende rondkomen met het geld dat ik je gaf?’ vroeg hij.

Het klonk subtiel insinuerend in de gegeven omstandigheden.

‘Verlang je een gedetailleerde afrekening?’

Ik probeerde mijn stem spottend te laten klinken. Ik wilde hem prikkelen, boos maken, uit zijn evenwicht brengen, want zijn uiterlijk beheerste houding werkte verlamdend op mij. Maar het is moeilijk boos op iemand te worden die daar geen enkele directe aanleiding toe geeft. Ik herhaalde voor mezelf wat ik hem allemaal ten laste kon leggen, maar het werd een academische kwestie. Ik was de opgejaagde, de schuldige, de nerveuze, niet hij en ik begon te twijfelen of ik het wel bij het rechte eind had, of ik niet in één lange, krankzinnige nachtmerrie leefde.

Ik kon mijn handen bijna niet stilhouden in mijn jaszakken en voelde dat ik maagpijn kreeg. Op dat ogenblik reed onze trein voor en we stapten in. Hij bleef naast de deur staan en ik hield mij vast aan de middenstang. Er waren maar enkele reizigers: een lezend kantoormeisje en een paar slaperige Arabische arbeiders. Van vermoeidheid stond ik slap op mijn benen, maar het had geen zin om voor die twee haltes te gaan zitten.

Bij Châtelet moesten we einden sjouwen door de correspondance. Er klonk harmonicamuziek in een van de gangen, dat wegstierf toen we afsloegen. Siebe verbrak de stilte tussen ons. ‘Ik dacht dat je me een hele hoop te vertellen zou hebben,’ zei hij, ‘of moet ik zeggen verwijten? Begin daar dan mee, want ik weet niet hoeveel tijd we daarvoor nog zullen krijgen.’

Ik was opgelucht door deze rechtstreekse opening, al klonk het op een onmiskenbare manier onheilspellend. Het verbrak de ban waarin ik gevangen zat.

‘Je draait de zaak om zoals gewoonlijk,’ zei ik. ‘Jij hebt mij een hoop te vertellen.’ Ik kon het niet over mij verkrijgen om er ook ‘te verwijten’ aan toe te voegen. Ik veegde mijn vochtige handen af aan de voering van mijn zakken en balde ze tot vuisten. ‘Jij hebt me naar Parijs gestuurd, om achter de waarheid te komen. Weet je nog? Welnu, ik ben er achter gekomen, al is het op een andere manier gegaan dan in jouw bedoeling gelegen kan hebben. Dat wil zeggen, je wilde mij met de waarheid opscheppen als een last, je wilde dat ik er door vernietigd zou worden. En dat

is je niet gelukt. In je wraakzuchtige hoogmoed heb je te perfect willen zijn en ben je te ver gegaan. Er is namelijk een inspecteur die de waarheid ook kent.'

Siebe stootte een kort honend lachje uit. 'Je bedoelt inspecteur Fontain? O, ik ken hem, maak je niet bezorgd. Hij mag weten wat hij wil, hij moet ook nog eens iets bewijzen. Heb je daar wel aan gedacht? Ik heb vanavond de beide belangrijkste getuigen uitgeschakeld. Het wordt dus mijn woord tegen dat van jullie. En wat die waarheid betreft waar je steeds over zanikt, ik wilde inderdaad dat jij zou weten dat ik de dader was, zonder dat het mij m'n kop gaat kosten. Ik denk trouwens dat je er al een poos een vaag vermoeden van had, maar er gewoon niet aandurfde. Je bent een grote zak, Ben. Ik heb geen medelijden met jou en ik had het ook niet met Margot, of Silvia als je dat liever hoort. Jullie verdienen niet beter. Ik heb me nooit door iemand ongestraft laten vernederen en zeker niet door een waardeloze kruimeldief als jij bent...' Hij aarzelde even voor hij er aan toevoegde: 'het was heel dom van je dat je mij destijds die armband gestuurd hebt.'

Ik verkilde en wat er nog aan triomf in mij over was vloaide nu weg.

Hij vervolgde: 'Hoe denk je verdomme dat ik me voelde toen ik haar daar naakt aantrof en hoorde dat jij net geweest was? Dat bracht mij op de gedachte haar net zo achter te laten als ik haar gevonden had en de politie op het idee van een lustmoord te brengen. Ik geef toe dat ik dol op haar was. Ik wilde haar hebben, maar ze versmaadde mij en zoiets kan ik niet verdragen. Dat had je moeten bedenken. Ik heb haar eerst als mijn eigen dochter behandeld en in de watten gepakt. Zelfs later, toen ik van Frieda te horen kreeg dat ze jouw dochter was, want wat had jij dan wel voor haar kunnen doen? Een nietsnut als jij er nu eenmaal een bent?'

'Je had het mij moeten vertellen,' viel ik woedend uit.

'Ik zag niet in waarom ik je dat plezier zou gunnen. Goed, en later ben ik verliefd op haar geworden, dat zat er gewoon in. Ze was mijn produkt, begrijp je? Ik heb haar niet verteld dat ik haar vader niet was, maar wel dat Frieda een nymfomane slet was die met iedereen rotzooide die haar voor de voeten kwam. Daarom bleef ze Frieda uit de weg en kwam ze er nooit achter hoe de vork in de steel zat.'

Ik balde mijn vuisten. 'En drong het niet tot je egoïstische kop

door wat je het kind daarmee aandeed? Je had haar voorgoed kapot kunnen maken.'

Siebe bleef abrupt staan en ik hoorde hem licht hijgen. 'Ik kan niet zo vlug, waarom die haast!' zei hij.

Ik had er ongemerkt de pas in gezet, opgejaagd door mijn woede en nu bleef ik ongeduldig naast hem staan. 'Je bent ook niet meer de flinke sportieve jongen waarvoor ik je altijd heb gehouden,' zei ik bijtend. 'Weerloze vrouwen vermoorden, dat gaat nog, maar van een wandelingetje wordt meneer moe. Ik mag dan een zak zijn, jij bent een grote laffe schoft.' Het had me opgelucht dit tegen hem te zeggen en ik keek om me heen. Hij had gelijk, waarom die haast. De wandeling door de eindeloze onderaardse gangen van Châtelet symboliseerde de nachtmerrie waarin ik me nu al zo lang bevond. Het leek een tocht van twee verdoemden door de hel. Ik ontdekte nog steeds niemand die ons volgde en toch had ik het gevoel dat wij bespied werden, een gevoel dat me nooit losgelaten had in de afgelopen dagen. Had Siebe dat gevoel niet? Of kon het hem niets schelen en was hij nog steeds zeker van zichzelf en van mijn hoogmoedige 'recht'? Ik haalde mijn sigaretten te voorschijn en stak er een op. Ik kon het niet opbrengen er hem een aan te bieden en hij vroeg er niet om. Hij had niet zulke gemakkelijke middeltjes nodig om zijn zenuwen de baas te blijven.

'Kom, laten we verder gaan,' stelde hij voor en we zwegen tot we op het perron stonden, vanwaar we de trein naar de place des Fêtes moesten nemen. Ook hier was het rustig. Op een bank lag een clochard zijn roes uit te slapen. Aan de overkant veegde een sjofele neger weggegooid kaartjes en andere prullen bij elkaar met een bijna versleten bezem. Een moeder met een krijsend kind kwam het perron op. Een paar ferme klappen om de oren konden het krijsen niet doen verstommen dat door de holle ruimte echode. We hoorden het nog toen we in onze trein stapten en wegreden.

Ditmaal gingen we zitten, tegenover elkaar in een soort versteende vijandige houding, die toch een onverbreekbare band impliceerde. Ik kon het niet langer vermijden hem aan te kijken. Het was of ik hem voor het eerst in mijn leven zag en in zekere zin was dat ook zo. Ik deed de merkwaardige ervaring op, dat men zich van iemand die men zijn halve leven gekend heeft, een mentale voorstelling maakt die niet met de werkelijkheid hoeft te kloppen. Ik meende hem te kennen als een wel kleine, maar ro-

buuste, krachtige persoonlijkheid, met een voor zijn leeftijd jong, beweeglijk gezicht. Zo had ik hem nog gezien bij onze laatste ontmoeting in Amsterdam, nauwelijks een week geleden: het was niet te geloven, het leek jaren geleden. Ik had hem altijd als mijn meerdere beschouwd, zelfs toen bleek dat Titia mij boven hem verkoos. Nu las ik dingen in zijn gezicht die er altijd geweest moesten zijn. Zijn grijs-rossige puntbaardje verborg maar ten dele de wrede, verwende ontevreden mond. Zijn ogen waren kleiner en schichtiger en lagen diep in hun kassen tussen de kraaietoppen en oogwallen. Zo lang het hem, naar buiten toe, mee scheen te lopen, had hij zijn ijdele rancuneuze aard verborgen weten te houden door een opgeschroefd vertoon van geslaagdheid, die zich in zijn gezicht had weerspiegeld. Tegenover mij was dat masker niet meer nodig. Ik begreep niet dat ik ooit met hem bevriend had kunnen zijn. Dit besef verminderde vreemd genoeg mijn bittere haat jegens hem. En dat kon ik me niet veroorloven met het oog op mijn plan, want het stond voor mij vast dat ik hem uit de weg moest ruimen en ik wist precies waar en hoe. Daarom was het nodig dat ik in hem de verwoester van mijn leven bleef zien. Maar misschien had ik genoeg aan de kille verachting die ik nu voor hem voelde. Het stelde mij in elk geval in staat hem directer tegemoet te treden.

‘Was het je bedoeling mij ook voor de moord op Silvia te laten opdraaien?’ vroeg ik hem.

Hij keek aan mij voorbij en probeerde een onverschillige, cynische houding aan te nemen. Hij maakte een spottend instemmend gebaar en zei: ‘Precies. Dat was ik in Amsterdam al van plan. Ze vroeg er gewoon om nietwaar en ze werkte het zelf in de hand door op jouw kamer te zijn toen ik daar vanavond aankwam. Maar waar maak je je druk over. Er is niets verloren aan dat loeder.’

Ik keek onwillekeurig naar zijn handen die in leren handschoenen gestoken waren. Het waren daardoor onpersoonlijke handen geworden, anonieme moordwerktuigen die geen vingerafdrukken achterlieten. Hij volgde mijn blik en wist wat er in mij om moest gaan.

‘Goed gezien,’ zei hij, ‘mij kunnen ze dit niet in de schoenen schuiven. Ja, ze wist vanaf het begin dat ik de dader was. Ze had mij zien weggaan en is daarna meteen de kamer binnen gegaan, al speelde ze tegenover de politie het spelletje dat ze pas 's nachts haar ontdekking deed. Later, na de identificatie begon ze me te

chanteren. Ze kende mijn adres in Amsterdam. Daarom bracht ze me gisteren ook op de hoogte van jouw ontmoeting met Marleen. Ze had er geen enkel belang bij dat de politie mij te grazen zou nemen en haar kip met de gouden eieren zou slachten. Geef toe dat ze er zelf om vroeg koud gemaakt te worden. Er is aan die griet geen donder verloren.'

We hielden stil bij de République. De Arabische arbeiders stapten uit en een stel luidruchtige jongelui kwam binnen. Toen de trein weer reed, begon Siebe meteen opnieuw te spreken. Hij leek geen minuut verloren te willen laten gaan om mij van mijn machteloze en nog steeds hachelijke positie te doordringen.

'Ik had toen dat met Titia gebeurde geen handschoenen aan,' zei hij, 'maar Silvia zorgde er wel voor dat 's nachts ook de geringste van mijn sporen uitgewist werden.' Hij grinnikte zachtjes en schudde langzaam zijn hoofd, alsof hij me wilde doordringen van het feit dat het er voor mij nog steeds lelijker uitzag dan voor hem. Ik gunde hem zijn schijnoverwinning, die er voor mij nu niet meer op aankwam. Daarom gaf ik toe: 'Ik treur niet om Silvia. Ik ben het zelfs met je eens dat ze niet beter verdiende. Maar wees er niet te zeker van dat men mij in dit geval voor de dader zal houden. David kan bewijzen dat ik er eenvoudig de tijd niet voor had, Fontain zat mij vlak op de hielen en hij vermoedde dat jij naar mijn kamer zou gaan, zeker nadat hij gezien had dat jij Marleen overreed.'

'Hij heeft hoogstens gezien dat ik slipte in die natte straat,' corrigeerde Siebe. 'Iedereen kan een ongeluk veroorzaken in zo'n mist. Lees er morgen de kranten maar eens op na. En wat Marleen betreft, die verdiende ook niet beter. Ze had zich er buiten moeten houden. Ik heb wel zo'n vermoeden wat ze met jou te bespreken had. Dat kon Silvia me wel vertellen. Het ging over het telefoongesprek dat Titia met Marleen gevoerd had. Ben ik duidelijk genoeg geweest?'

Zijn kille cynische logica verbijsterde mij, maar zijn woorden maakten het mij gemakkelijker hem te doden. Het was niet alleen meer een kwestie van wraak, maar ook van zelfbehoud.

We waren zojuist Belleville gepasseerd. Nu kwamen nog de Pyrénées en Jourdan en dan zouden we de place des Fêtes bereiken. Het was een ironische naam in de gegeven omstandigheden en ik voelde de spanning in me stijgen. Tegelijk werd ik weer opgenomen in de irreële nachtmerrieachtige sfeer. Waar was dit alles begonnen in het verleden en waar zou het eindigen. Het was een

nutteloze gedachte. Vroeger kwamen de mensen bij zulke gedachten tegen God in opstand, maar sinds God dood was, bleef er alleen maar machteloze woede tegen een blind en stompzinig noodlot. Het had inderdaad geen zin meer Siebe nog iets te verwijten, hem te beschuldigen en toch wilde ik hem nog iets zeggen. En terwijl ik het zei keerde de woede opnieuw in me terug. Ik hoorde mijn eigen stem schrill klinken en nauwelijks krachtig genoeg om tot hem door te dringen. ‘Toch had je Titia niet moeten wurgen,’ zei ik. ‘Je had het spel al verloren en beter jezelf kunnen ophangen.’

Ik voelde mijn handen jeuken en het liefst zou ik hem naar de keel gesprongen zijn om hem dezelfde dood als Titia te laten ondergaan. Ik liep vol met de meest primitieve haat. Ik kon hem niet meer goed in focus krijgen. Tegelijk besepte ik dat hij voelde wat er in mij omging en dat hij er van genoot. Ik moest mij beheersen want hij zou nu elke minuut op zijn hoede zijn.

‘We zijn er, bij jouw place des Fêtes,’ zei hij en had lef genoeg mijn hand aan te raken om mij tot opstaan te bewegen. Ik sloeg die hand weg en had er meteen spijt van. We stapten uit en ik ging hem voor naar de uitgang. We liepen een korte gang in, sloegen een hoek om en duwden een paar zwaaiendeuren open, die ons aan de voet van de langste roltrap bracht die de Parijse métro kent. Ik had het zoemende gerommel van de roltrap al enkele tellen eerder gehoord als de dreiging van een ver onweer en ik had een ogenblik de impuls gevoeld me om te draaien en naar het perron terug te gaan. Ik had het niet gedaan en er zijn fatale beslissingen in je leven die je nooit meer ongedaan kunt maken.

Ik herinnerde me vluchtig dat ik de eerste keer die oneindige trap nauwelijks opdurfde en nog minder durfde afdalen. Maar het wende gauwer dan ik dacht. Ik keek niet om naar Siebe die op de trede achter mij was gestapt. Er moesten minstens honderd bewegende treden zijn; ik had ze nooit geteld en het zou onmogelijk geweest zijn trouwens, tenzij de trap stilstond. Maar hij bewoog, zacht rommelend, zoemend, niet te stuiten. Ik probeerde een deel van mijn chaotische gedachten uit te schakelen en mij alleen te concentreren op dat ene moment, waarin we bijna boven waren en waarop ik Siebe naar beneden zou gooien, met een ferme duw die hem niet in staat zou stellen zich ergens aan vast te grijpen. Het verbaasde mij dat hij zo rustig vlak achter mij bleef staan, een hand losjes op de meeglijdende leuning.

Ik begon duizelig te worden en mijn handen werden weer eens glibberig van het transpireren. Jezus, was ik dan toch een lafaard als het er op aankwam, of waren het alleen mijn oververmoeide en tot het uiterste gespannen zenuwen die me parten speelden. Wat, als mijn plan maar ten halve gelukte en hij geen doodsmak zou maken? Ik begon ineens te twifelen of ik met deze trap wel de juiste keuze had gedaan. Ik had beter met hem in het restaurant op de Eiffeltoren kunnen gaan eten. Maar zou hij dan al niet vanaf de aanvang achterdocht hebben gekregen? Ik voelde mijn knieën knikken en ik kon slechts op de been blijven door in mezelf te repeteren dat mijn daad gerechtvaardigd was, dat de moordenaar van mijn dochter en minnares de dood dubbel en dwars verdiend had en dat al zijn koelbloedige bluf en slimheid hem niet meer konden redden.

Op de afdalende paralleltrap kwamen een paar mensen naar beneden, ten halve zichtbaar, als geesten die afdaalden in de Hades. Ze wierpen ons slechts een vluchtige blik toe en bleven onbewogen door de diepte aan hun voeten, die in de vorm van een eindeloze golfstick voor hen uitrolde. Met inspanning van al mijn krachten keek ik kwasia-onschuldig om mij heen. Er bevond zich niemand achter ons op de trap en wij waren nu halverwege. Het gerommel zwol tot een bonkend gedreun in mijn oren en dreigde mij te overspoelen als het donderend geruis van een waterval. Ik weerstond de krankzinnige neiging mijn ogen te sluiten en mij achterover te laten vallen om samen met mijn vijand ten onder te gaan. Er trok een koude kramp door mijn liezen bij deze impuls.

Ik keek naar boven. Nu, dacht ik. Nee, nog twee, drie tellen. Ik draaide mij om en greep Siebe vast. Zijn greep was een reflex van de mijne. Ik zag de grijns om zijn mond. Hij had mijn bedoelingen doorzien vanaf het eerste moment en waarschijnlijk had hij er op gerekend dat ik in de laatste seconde zou aarzelen. Het werd een korte woeste worsteling, daar op die laatste klimmende treden. Hij wist een voet achter mijn voeten te krijgen en probeerde mijn benen onder mij weg te slaan, maar op dat ogenblik nam het lot de beslissing voor mij.

Ik verloor mijn evenwicht, maar wist mij nog juist aan de leuning vast te grijpen. Ik trapte stom genoeg naar hem en hij omklemde mijn knieën. Ik zakte onderuit, met Siebe half over mij heen. Zo gleden we een paar treden naar beneden, allebei hijgend nu in blinde woede en vernietigingsdrang. Met één hand

tegen zijn borst kon ik hem iets omhoogduwen. Hij stond wankel, maar rechtop boven mij en toen hoorde ik de knal, die met het geluid van een dynamietexplosie weergalmde in de trappentunnel. Siebe wierp zijn beide handen omhoog en viel achterover. Ik hoorde hem rollen, bonkend en stotend. Ergens boven mij schreeuwde een vrouwenstem. Ik bleef versuft liggen en gleeed een stuk naar beneden. De geribbelde treden schoven onder mij door, kregen mij weer in hun greep en droegen mij opnieuw naar boven, heel kort maar, want op dat moment werd het mechaniek van de trap stil gezet. Half versuft krabbelde ik overeind en daalde af naar het groepje mannen dat daar stond. Het leek eindeloos te duren voor ik beneden was. Ik zag Fontain, met het pistool nog in zijn hand. Toen stak hij het weg. Twee mannen, ongetwijfeld zijn rechercheurs, hadden het lichaam van Siebe de laatste gelijkvloerse trap treden afgesleept. Er stonden nog meer mannen, métro-employees, in hun sjofele uniformen.

Ik had het kunnen weten dat mijn inspecteur, mijn verdomde hardnekkige terrier niet af zou laten. Hij zou wel overal om het hotel van David zijn mannetjes neergezet hebben. En toen was het voor hem slechts een kwestie geweest om zijn kans af te wachten. Ik was hem niet dankbaar en ik bedacht met een rilling dat hij mij evengoed had kunnen raken. Het zou hem waarschijnlijk onverschillig hebben gelaten.

We stonden tegenover elkaar, ik bijna te moe om op mijn benen te staan.

‘Smeer 'm!' beet hij me toe. ‘Ik verwacht je morgen in mijn kamer op het bureau aan de Quai om een verklaring af te leggen.’ Ik smeerde hem niet, maar bleef hijgend voor hem staan, met een gevoel of al mijn botten gekneusd waren, of ik nachtenlang geboemeld had, hondsmoe, met stekende ogen en droog zand in mijn mond. Siebe lag ergens opzij, morsdood naar ik aannam en de groep mensen om ons heen werd snel groter. Ik begreep niet waar ze vandaan kwamen in dit zoëven nog vrijwel uitgestorven métrostation. Ik stond daar, verloren in een vreemde anti-climax. Moest ik Fontain dankbaar zijn omdat hij met één raak schot de hele zaak voor mij opgelost had en mij er op het laatste moment voor behoed had ook een moordenaar te worden? Nee nogmaals, ik voelde mij niet dankbaar. Ik had dit zelf willen opknappen, om tenminste de voldoening te smaken dat ik Titia gewroken had. En meer dan dat. Om alle vernederingen die mijn zogenaamde vriend mij had aangedaan uit te wissen.

Maar zelfs deze genoegdoening werd mij ontnomen. Nooit tevoren in mijn leven had ik zozeer met lege handen gestaan. Mijn smeulende agressie ontstak zich opnieuw aan dit frustrerende besef. Ik hoefde mij niet op te zwepen tot hernieuwde moordlust. Ik haatte Fontain, al mijn haat richtte zich van de dode Siebe op de levende Fontain. De opdonder die ik hem een uur geleden gegeven had, smaakte naar meer en het volgende ogenblik ramde ik met mijn laatste krachten op hem in. Het was het stomste wat ik kon doen. Hij was er ditmaal helemaal op verdacht. Vermoedelijk had hij zelfs iets dergelijks gehoopt. Ik begon niets tegen hem. Hij pareerde mij spelenderwijs. De eerste klap op mijn kaak schoot met de pijn van een messteek door mijn hoofd. De opwaartse duw met zijn rechterknie in mijn ballen deed me met een onbeschrijflijke pijn voor de helft mijn bewustzijn verliezen. ‘De politie slaat altijd één keer vaker m'n jongen, vergeet dat niet,’ hoorde ik hem als van verre zeggen. Toen kwam de derde oplazer in mijn nek en daarmee was het of er een berg gloeiend zand over mij neerstortte en toen werd het genadig donker en stil om en in mij.

De volgende dag werd ik, in de middag, gewekt op mijn hotelkamer in de rue de la Huchette. Ik wist niet hoe ik daar gekomen was, wie mij uitkleed en onder de dekens gestopt had. Er stond een agent in uniform aan mijn bed die zei dat hij opdracht had mij bij inspecteur Fontain te brengen. Ik voelde mij gebroken en zei dat ik niet in staat was op te staan. Het mocht niet baten. Ik kreeg alle tijd om me te wassen, te scheren en te kleden en als ik dat wilde kon ik een kop koffie drinken en een sandwich eten, maar ik moest mee. We konden de inspecteur niet al te lang laten wachten, daar hield hij niet van. Hij was een zeer bezet man. Ik koos waar voor mijn geld, waste, scheerde en kleepte mij, vechtend tegen golven van misselijkheid en ging naar beneden in het restaurant om een kop koffie te drinken. David was er niet. Voor de eerste keer in dit verdorpe hotel zag ik hem niet. Zijn schoonmoeder scharrelde rond in het restaurant en zij bediende me. Er zat iets verstolen vriendelijks in de manier waarop ze het deed al verspilde ze geen woord aan mij. Ik paste mijn oude methode toe en stopte een handjevol aspirines in mijn mond, die ik kokhalzend wegslikte met de koffie. Door met mijn ogen dicht enkele seconden roerloos te blijven zitten, wist ik ze binnen te houden. De agent dronk een biertje dat de vrouw hem had ingeschonken en sprak evenmin tegen mij. Hij haastte mij niet.

Het was maar een klein eindje naar het politiebureau, maar er stond gelukkig een patrouillewagen te wachten, die ons wegbracht en ik was er blij om. Toen we de Pont Saint-Michel overreden, zag ik op de klok van de Nôtre-Dame dat het vier uur was.

Fontain was in een vrolijke bui, of wat daar voor door moest gaan en trok zich niets van mijn stuurse houding aan. Hij liet mij zitten en kletsen en ik vertelde alles wat hij weten wilde. Ik had geen weerstand meer. Bovendien kon ik hem weinig nieuws vertellen. Ik moest met tegenzin erkennen dat hij bepaald niet stil gezeten had en zo mogelijk op sommige punten nog meer scheen te weten dan ik. Een stenograaf nam mijn verklaring op en terwijl we zaten te wachten tot deze uitgetikt was, opdat ik mijn handtekening er onder kon zetten, klaarde Fontain van zijn kant een paar dingen op. Het bleek dat hij vanaf het ogenblik dat hij, onbevooroordeeld, het dossier bestudeerd had, tot de voorlopige conclusie was gekomen dat Siebe als hoofdverdachte beschouwd moest worden. En daarna was hij er al heel gauw achter gekomen dat Siebe kort na mij, in zijn auto de Franse grens gepasseerd was en mij in Parijs had geschaduwd. Hij vertelde mij dat Jean-Claude, de croutonard, door Silvia in vertrouwen was genomen en hem van mijn afspraak met Marleen op de hoogte had gebracht. Maar Silvia wist niet dat Jean-Claude een politieverklapper was; een mooi stel die twee! Fontain was haar toen gaan schaduwen, had te laat in de gaten gekregen dat Siebe hetzelfde deed en was getuige geweest van de aanrijding, met dodelijke afloop zoals ik nu vernam. Ik voelde mij vreemd genoeg bekocht toen ik dit allemaal hoorde. Ik had gedacht een hoofdrol te spelen in het drama en het was een figurantenrol geweest, die van pion en lokvogel. Nadat ik mijn verklaring ondertekend had, zei Fontain: ‘Wees blij dat je er heelhuids afkomt vriend. Je bent een dilettant in alles. Dacht je werkelijk dat je iemand kon vermoorden door hem van die trap af te gooien? Jullie waren hoogstens allebei met gebroken benen en een hersenschudding beneden gekomen. En wat was er dan gebeurd? Je mooie vriend had het zo slim gespeeld dat we hem weinig of niets konden bewijzen. Getuigen waren er niet meer. Maar zie je, ik houd er niet van dat een moordenaar vrijuit gaat. En toen ik eenmaal van zijn schuld overtuigd was heb ik ervoor gezorgd dat hij zijn straf niet ontliiep. Ik heb de pest aan psychiaters en advocaten die verzachtende omstandigheden kunnen ontdekken en aan een jury die hier misschien een passiemoord in had gezien, zodat hij er met een paar jaar afgekomen

was. Ik huldig nog ouderwetse opvattingen van oog om oog en tand om tand. Kijk, tegenover mijn superieuren verklaar ik het zo: Hij wilde jou die trap afduwen en om jou te redden moest ik hem wel neerschieten. Je hoeft me niet dankbaar te zijn, want jij interesseert me niet.'

Hij keek me lang aan. Ik had niet de kracht hem terug aan te kijken. Ik keek neer op zijn smetteloos geborstelde suède schoenen. Ik slikte een paar keer en zei: 'Ik heb nog niet ontbeten, mag ik misschien gaan?'

'Ik zal de laatste zijn om je tegen te houden,' zei hij, 'ik zou zelfs willen zeggen dat je móet gaan, zo gauw mogelijk, terug naar je eigen land. Hier willen we je nooit meer zien.'

Toen zag ik zijn toegestoken hand onder mijn neus. 'Mon Dieu, ik heb nog steeds een zwak voor je,' zei hij.

Ik kwam moeizaam overeind en keek hem in zijn spottende bruine ogen. Het gaf me een zekere voldoening dat er kringen van vermoeidheid onder lagen.

'Ik heb geen zwak voor jou,' zei ik, zijn hand negerend.

Zijn spottende grijns verdween. 'Voor u!' corrigeerde hij bijtend. Ik was te moe voor verdere tegenstand. 'Voor u!' herhaalde ik gedwee.

Hij draaide zich, zonder nog een woord te zeggen om en liep de kamer uit. Een ogenblik later verliet ik ook het vertrek en het gebouw. Ik kon gaan, de vrijheid, waar ik geen raad mee wist, tegemoet.